

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟ ΕΛΕΓΧΟ ΣΤΑ ΣΦΑΓΕΙΑ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ (ΜΗΡΥΚΑΣΤΙΚΑ – ΧΟΙΡΟΙ)

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ/INSPECTION TASKS

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΦΑΓΕΙΩΝ**

Πίνακας περιεχομένων

2. ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	4
3. ΟΡΙΣΜΟΙ	64
5. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ/(INSPECTION TASKS)	67
5.1 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΦΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ - ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ (ΠΤΑ)	67
5.2 ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ	69
5.3 ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ (post mortem inspection)	77
5.4. ΥΛΙΚΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	86
5.5. ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΕΛΕΓΧΟ	91
5.6. ΣΗΜΑΝΣΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ	92
5.7 ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΣΦΑΓΙΩΝ	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	94
ΤΕΧΝΙΚΕΣ	94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	97
Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης αιγοπροβάτων στο σφαγείο	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	110
Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης βοοειδών στο σφαγείο	110
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV	102
Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης χοίρων στο σφαγείο	102

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν εγχειρίδιο αναφέρεται στα καθήκοντα ελέγχου (inspection tasks) και όχι στα λοιπά καθήκοντα του επισήμου κτηνιάτρου.

Πρόκειται για βοήθημα το οποίο σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία.

Τέλος, αναφέρεται ότι δανειστήκαμε υλικό από το ανάλογο εκπαιδευτικό σεμινάριο της ΕΕ, Better Training for Safer Food για το κρέας και τα παρασκευάσματα κρέατος και φωτογραφικό υλικό από τον συνάδελφο Γεώργιο Δάγκο.

2. ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	
Καν.999/2001 (L147/31/05/2001)	Για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών
Καν.178/2002 (L31/1.2.2002)	«για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την ασφάλεια των τροφίμων και τον καθορισμό των διαδικασιών σε θέματα ασφάλειας τροφίμων»
Καν. 852/2004 (L226/25.6.2004)	«για την υγιεινή των τροφίμων»
Καν 853/2004 (L226/25.6.2004)	«για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης»
Καν 854/2004 (L226/25.6.2004)	«για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο»
Καν 882/2004 (L 191/28.5.2004)	«για την διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς την νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων»
Καν. 2074/2005 (L338/22.12.2005)	για θέσπιση μέτρων εφαρμογής για ορισμένα προϊόντα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004 και για την οργάνωση επίσημων ελέγχων βάσει των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 854/2004 και (ΕΚ) αριθ. 882/2004, για την παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004 και για τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 853/2004 και (ΕΚ) αριθ. 854/2004
Καν. 2073/2005 (L338/22.12.2005)	«περί μικροβιολογικών κριτηρίων για τα τρόφιμα»
Απόφαση της Επιτροπής 2006/677 (L278/10.10.2006)	«για τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών που προβλέπουν κριτήρια για την διεξαγωγή των ελέγχων βάσει του κανονισμού 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ...»
Καν. 1099/2009 (L303/18/11/2009)	Για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους
Καν. 931/2011 (L242/20-9-2011)	Σχετικά με τις απαιτήσεις ανιχνευσιμότητας που ορίζει ο Καν 178/2002
Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/1375 της Επιτροπής, της 10ης	για τη θέσπιση ειδικών κανόνων σχετικά με τους επίσημους ελέγχους για ανίχνευση Trichinella (τριχίνης) στο κρέας

Αυγούστου 2015,	
Καν. 1069/2009 (L300/14/11/2009)	Περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα)
Καν.142/2011 (L54/26/02/2011)	Για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την εφαρμογή της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένα δείγματα και τεμάχια που εξαιρούνται από κτηνιατρικούς ελέγχους στα σύνορα οι οποίοι αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία
Καν. 1337/2013 (L335/14/12/2013)	Για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ένδειξη της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για τανωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα κρέατα χοιροειδών, προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών
ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	
N. 4235/2014 (Α 32/11.02.2014)	«Διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»
ΠΔ 40/1977 (Α 18)	Περί τους κτηνιατρικής επιθεώρησης σφαγίων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης (πλην των άρθρων 16, 17 και 18 που έχουν καταργηθεί)
ΠΔ 327/1996 (Α 221/10-09-1996)	Προστασία των ζώων κατά τη σφαγή και/ή και τη θανάτωσή τους σε συμμόρφωση προς την οδηγία 96/119/ΕΚ του Συμβουλίου
ΠΔ 126/2000 (Α 111/6-04-2000)	Όροι και προϋποθέσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης των υποψηφίων κρεοπωλών και υποψήφίων εκδοροσφαγέων* *Συμπλήρωση και τροποποίηση διατάξεων του εν λόγω Π.Δ με την εφαρμογή του π.δ. 121/2006 και των .ν 4152/2103 και 4492/2017
ΠΔ 211/2006 (Α 211/5-10-2006)	Συμπληρωματικά μέτρα εκτέλεσης του Κανονισμού 1774/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 2002 για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων σχετικά με τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο
ΠΔ 79/2007 (Α 95/3.5.2007)	«Αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής των Κανονισμών (ΕΚ) 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 και 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, των επισήμων ελέγχων στα προϊόντα αυτά που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και τους κανόνες υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων και εναρμόνιση τους κτηνιατρικής νομοθεσίας τους την 2004/41/ΕΚ οδηγία τους Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με

	τον ν.4472/2017 και με τον ν.4587/2018
ΠΑ 23/2014 (Α 40)	Ελάχιστες απαιτήσεις για την έγκριση σφαγείων μικρής δυναμικότητας σε ελληνικά νησιά με έκταση μικρότερη από εξακόσια τετραγωνικά χιλιόμετρα, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 περ. α' υποπερ. ii του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) 853/2004, και άλλες διατάξεις
ΥΑ 306176 (Β 577/26-7-1991)	Όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν τα οχήματα μεταφοράς κρεάτων μικτού βάρους από τεσσάρων τόνων και κάτω όπως ισχύει
ΚΥΑ 647/27509 (ΦΕΚ 539/7-3-2013)	Διαδικτυακή σύνδεση επιχειρήσεων - «ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ» σχετικά με την καθιέρωση της υποχρεωτικής διαδικτυακής σύνδεσης όλων των επιχειρήσεων* για την παρακολούθηση των σφαγών, τη διακίνηση του κρέατος, την τήρηση των μηνιαίων ισοζυγίων κρέατος, καθώς και την εφαρμογή του άρθρου 18 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 931/2011 σχετικά με την ανιχνευσιμότητα των τροφίμων ζωικής προέλευσης <i>*-Επιχειρήσεις που ασχολούνται με την σφαγή ζώων, εμπορία, διακίνηση, τεμαχισμό και τυποποίηση κρέατος και παραγωγή παρασκευασμάτων κρέατος και προϊόντων με βάση το κρέας.</i> <i>- Επιχειρήσεις που ασχολούνται με την διακίνηση και εμπορεία κρέατος και ζώων από το ενδοκοινοτικό εμπόριο και τις εισαγωγές από τρίτες χώρες</i>
ΥΑ 1221/50912/2014 (Β 1090/30-04-2014)	Υπολογισμός της δυναμικότητας των σφαγείων οπληφόρων ζώων με μετρήσιμες παραμέτρους και μεγέθη
ΥΑ 1545/70158 (Β 144/05-06-2014)	Θέσπιση διαδικασιών δειγματοληψίας και εργαστηριακής ανάλυσης προϊόντων ζωικής προέλευσης, στο πλαίσιο του επισήμου ελέγχου, στα σφαγεία οπληφόρων και πουλερικών και προϋποθέσεις για τη μείωση της συχνότητας δειγματοληψίας στο πλαίσιο του αυτοελέγχου των επιχειρήσεων τροφίμων και ειδικότερα των σφαγείων οπληφόρων
ΚΥΑ 1384/41923 (Β 1127/ 28 -03- 2018)	Καθορισμός των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών 178/2002, 882/2004 και 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των Εκτελεστικών Κανονισμών 931/2011 και 1337/2013 της Επιτροπής, σχετικά με την ιχνηλασιμότητα και την επισήμανση του κρέατος, καθώς και τη διενέργεια επίσημων ελέγχων στην αγορά κρέατος

3. ΟΡΙΣΜΟΙ

Επιχείρηση τροφίμων (ΠΔ 79/07): κάθε επιχείρηση κερδοσκοπική ή μη, δημόσια ή ιδιωτική, η οποία ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες που συνδέονται με οιοδήποτε στάδιο της παραγωγής, μεταποίησης και διανομής των τροφίμων.

Εγκατάσταση (ΠΔ 79/07): κάθε μονάδα μιας επιχείρησης τροφίμων και ειδικότερα για το κρέας οι εγκαταστάσεις σφαγείων, τεμαχισμού και τυποποίησης κρέατος, παρασκευασμάτων κρέατος, ψύξης/κατάψυξης κρέατος, καθετοποιημένων μονάδων κρέατος.

Αρμόδιες Αρχές (ΠΔ 79/07, άρθρο 3): για τους επισήμους ελέγχους στα τρόφιμα ορίζονται σε κεντρικό επίπεδο, το ΥΠΑΑΤ δια της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής και σε περιφερειακό επίπεδο, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες των Περιφερειών και των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Επίσημος έλεγχος (Κανονισμός 882/2004): κάθε μορφή ελέγχου που πραγματοποιεί η αρμόδια αρχή ή η Κοινότητα για την εξακρίβωση της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες περί υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων.

Επιθεώρηση (Inspection) (Κανονισμός 625/2017): η εξέταση κάθε σημείου που αφορά τις ζωοτροφές, τα τρόφιμα, την υγεία και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων ώστε να διασφαλίζεται ότι τα σημεία αυτά πληρούν **τις νομικές απαιτήσεις της νομοθεσίας** περί ζωοτροφών και τροφίμων και ανταποκρίνονται στους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων.

Συστηματική Επιθεώρηση (Audit) (Κανονισμός 625/2017): η συστηματική και ανεξάρτητη εξέταση κατά την οποία προσδιορίζεται κατά πόσον οι δραστηριότητες και τα σχετικά αποτελέσματα συμμορφώνονται προς τις **προγραμματισμένες ρυθμίσεις** και κατά πόσον οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται όντως και είναι κατάλληλες για την επίτευξη των στόχων.

Αριθμός έγκρισης (ΠΔ 79/07): είναι ο κωδικοποιημένος αριθμός, τον οποίον χορηγεί η ΓΔΚ του ΥΠΑΑΤ σε κάθε εγκεκριμένη εγκατάσταση καθώς και σε εγκαταστάσεις με υπό όρους έγκριση, και χωρίς τον οποίο δεν ενεργοποιείται η λειτουργία των εγκαταστάσεων και η διάθεση στην αγορά των τροφίμων ζωικής προέλευσης που παράγουν.

Επίσημος κτηνίατρος (ΠΔ 79/07): ο κτηνίατρος δημόσιος υπάλληλος, του ΥΠΑΑΤ και των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών των Περιφερειών και των Περιφερειακών Ενοτήτων.

4. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Νομική Βάση: Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο ΙΙ Κανονισμού 854/2004

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΥ	
Καθήκοντα Επιθεώρησης (Inspection tasks) <i>Νομική Βάση: Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο ΙΙ Κανονισμού 854/2004</i>	• Πληροφορίες για την τροφική αλυσίδα • Επιθεώρηση προ σφαγής • Προστασία των ζώων • Επιθεώρηση μετά τη σφαγή • Υλικά Ειδικού Κινδύνου • Εργαστηριακοί Έλεγχοι
Ελεγκτικά Καθήκοντα (Auditing tasks) <i>Νομική Βάση: Άρθρο 4 και Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο Ι Κανονισμού 854/2004</i>	➤ Έλεγχος της Ορθής Πρακτικής των κανόνων Υγιεινής • Έλεγχος των πληροφοριών για την τροφική αλυσίδα • Σχεδιασμός συντήρηση των χώρων και του εξοπλισμού • Υγιεινή πριν, κατά και μετά τη λειτουργία • Ατομική υγιεινή • Εκπαίδευση στις διαδικασίες υγιεινής και εργασίας • Έλεγχος των επιβλαβών οργανισμών • Έλεγχος ποιότητας νερού • Έλεγχοι θερμοκρασίας • Έλεγχοι των ζώντων ζώων και των συνοδευτικών εγγράφων ➤ Έλεγχος και επαλήθευση των διαδικασιών που βασίζονται στην ανάλυση παραγόντων κινδύνου και κρίσιμων σημείων ελέγχου HACCP και επαλήθευση ότι ο υπεύθυνος σφαγείου εγγυάται κατά το μέτρο του δυνατού ότι το κρέας: • Ανταποκρίνεται στα μικροβιολογικά κριτήρια • Είναι σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία περί προσμείξεων καταλοίπων και απαγορευμένων ουσιών • Δεν ενέχουν φυσικούς κινδύνους, όπως ξένα σώματα •

	➤ Όταν, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004, μια επιχείρηση τροφίμων χρησιμοποιεί διαδικασίες που ορίζονται σε οδηγούς για την εφαρμογή των αρχών HACCP και όχι τις δικές του ειδικές διαδικασίες, ο επίσημος κτηνίατρος ελέγχει την ορθή εφαρμογή των οδηγιών αυτών. ➤ Έλεγχος ότι οι διαδικασίες εξασφαλίζουν στο μέτρο του δυνατού ότι το κρέας: • Δεν περιέχει παθοφυσιολογικές ανωμαλίες ή αλλοιώσεις • Δε φέρει περιττωματική ή άλλη μόλυνση • Δεν περιέχει υλικά ειδικού κινδύνου, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται από την ενωσιακή νομοθεσία για τις ΜΣΕ ➤ Επαλήθευση της τοποθέτησης του σήματος αναγνώρισης ➤ Επαλήθευση της διαρκούς τήρησης των διαδικασιών από πλευράς υπευθύνου σφαγείου, όσον αφορά οποιαδήποτε συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση, χειρισμό, μεταποίηση και χρήση ή διάθεση ζωικών υποπροϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των Υλικών Ειδικού Κινδύνου
Ενέργειες ύστερα από τους ελέγχους Νομική Βάση: Παράρτημα Ι, Τμήμα ΙΙ, Κανονισμού 854/2004	• Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των ελέγχων • Αποφάσεις που αφορούν τις πληροφορίες για την τροφική αλυσίδα • Αποφάσεις που αφορούν τα ζώα ζώα • Αποφάσεις σχετικά με την προστασία των ζώων • Αποφάσεις σχετικά με το κρέας.

Επισημαίνεται ότι με ο όρος **επιθεώρηση** (inspection) καλύπτει επί της ουσίας τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία (τους κανονισμούς του πακέτου Υγιεινής) και στα σφαγεία διενεργείται από τον επίσημο κτηνίατρο σε καθημερινή βάση. Ο όρος **συστηματική επιθεώρηση** (audit) αναφέρεται κυρίως στη συμμόρφωση του σφαγείου με τις διαδικασίες που έχει θεσπίσει το ίδιο. Είναι, ωστόσο, αυτονόητο ότι ταυτόχρονα ελέγχεται και η εφαρμογή των προαπαιτούμενων προγραμμάτων, δηλαδή η συμμόρφωση της εγκατάστασης με τις γενικές απαιτήσεις για την Υγιεινή. (Βλέπε Οδηγό για

τις ελάχιστες απαιτήσεις αναφορικά με την Εφαρμογή Συστήματος Βάσει των Αρχών του HACCP στα Σφαγεία Οπληφόρων)

Σύμφωνα με τον κανονισμό 625/2017 «Συστηματική επιθεώρηση»: η συστηματική και ανεξάρτητη εξέταση με σκοπό να προσδιοριστεί κατά πόσον οι δραστηριότητες και τα σχετικά αποτελέσματα συμμορφώνονται με τις προγραμματισμένες ρυθμίσεις και κατά πόσον οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται αποτελεσματικά και είναι κατάλληλες για την επίτευξη των στόχων.

5. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ/(INSPECTION TASKS)

5.1 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΦΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ - ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ (ΠΤΑ)

Νομική Βάση: Παράρτημα II, Τμήμα III του Κανονισμού 853/2004, Άρθρα 4 και 5 του Κανονισμού 854/2004, Παράρτημα I, Τμήμα I, Κεφάλαιο II του Κανονισμού 854/2004, σημείο A, Άρθρο 1 και Παράρτημα I του Κανονισμού 2074/2005

Οι ΠΤΑ είναι μια πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων σε σχέση με την υγεία και την ευζωία των ζώων και απαιτείται για κάθε ζώο που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση. Οι ΠΤΑ χρησιμοποιούνται από τον υπεύθυνο του σφαγείου για να εκτιμήσει τυχόν κινδύνους που παρουσιάζουν τα ζώα που προορίζονται για σφαγή στο πλαίσιο του συστήματος HACCP.

FCI_ungulates_final.
doc

Είναι ευθύνη του υπευθύνου του σφαγείου να αξιολογήσει τις πληροφορίες και στη συνέχεια να τις θέσει στη διάθεση του επίσημου κτηνιάτρου χωρίς καθυστέρηση.

Οι πληροφορίες αυτές βοηθούν τον υπεύθυνο του σφαγείου να οργανώσει τις διαδικασίες σφαγής και τον επίσημο κτηνίατρο να καθορίσει τις απαιτούμενες διαδικασίες ελέγχου. Οι πληροφορίες θα πρέπει να αναλύονται από τον επίσημο κτηνίατρο και να χρησιμοποιούνται ως αναπόσπαστο μέρος των διαδικασιών ελέγχου.

Η συλλογή και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων επιθεώρησης παρέχει πολύτιμες πληροφορίες στον εκτροφέα και στον ιδιώτη κτηνίατρο του εκτροφέα αναφορικά με δράσεις που πρέπει να αναλαμβάνονται στην

εκμετάλλευση για τη βελτίωση της υγείας των ζώων και της καλής μεταχείρισης και άρα της ασφάλειας των τροφίμων.

Αν προκύψουν προβλήματα κατά τον προ και/ ή μετά τη σφαγής έλεγχο, τα οποία οφείλονται στην εκτροφή, η αρμόδια αρχή πρέπει να ενημερώσει τον εκτροφέα. Εάν ο πριν ή μετά τη σφαγή έλεγχος αποκαλύψει παρουσία νόσου ή πάθησης που μπορεί να επηρεάσει τη δημόσια ή την υγεία ή την προστασία των ζώων, ο επίσημος κτηνίατρος οφείλει να ενημερώσει τον υπεύθυνο του σφαγείου και την αρμόδια αρχή.

Οι υπεύθυνοι του σφαγείου μπορούν να επιλέξουν τη μέθοδο με την οποία οι ΠΤΑ θα τους περιέλθουν. Οι ΠΤΑ πρέπει να φθάσουν στο σφαγείο 24 ώρες πριν από την άφιξη των ζώων. Ωστόσο, μπορούν να ληφθούν ταυτόχρονα με τα ζώα υπό την προϋπόθεση ότι: **δεν θέτει σε κίνδυνο τους στόχους του (ΕΚ) 853/2004 και δεν προκαλεί σοβαρή διατάραξη της δραστηριότητας σφαγείο.**

Ο επίσημος κτηνίατρος ελέγχει και να αναλύει τις σχετικές πληροφορίες από τις ΠΤΑ και μπορεί να λάβει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες αποφάσεις:

-**ζώα που πάσχουν από νόσο ή πάθηση** η οποία μπορεί να μεταδοθεί στα ζώα ή στον άνθρωπο μέσω του χειρισμού ή της κατανάλωσης του κρέατος πρέπει να απορριφθεί για σφαγή και σφάζονται χωριστά υπό συνθήκες που άλλα ζώα δεν μπορούν να μολυνθούν και να χαρακτηρίζονται ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση

-**την αλλαγή της διαδικασίας σφαγείο** (π.χ. μείωση της ταχύτητας της γραμμής ή αύξηση αριθμού των επιθεωρητών)

-**σφαγή των ζώων στο τέλος της εργάσιμης μέρας**

-**σφάγια τα οποία πρέπει να υποβληθούν σε περαιτέρω ελέγχους/δοκιμές**

Ο επίσημος κτηνίατρος μπορεί να επιτρέψει τη σφαγή των ζώων, εφόσον η ΠΤΑ δεν είναι διαθέσιμες. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να κρατούνται τα σφάγια των ζώων και τα εντόσθιά τους, εν αναμονή της παραλαβής των ΠΤΑ.

Πριν επιτρέψει τη σφαγή των ζώων χωρίς ΠΤΑ ο επίσημος κτηνίατρος πρέπει να εξασφαλίζει ότι:

-*υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για τη χωριστή αποθήκευση των σφαγίων και των παραπροϊόντων τους και*

-*δεν σημαίνονται υγειονομικά τα σφάγια*

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν φτάσουν οι ΠΤΑ στο σφαγείο μέσα σε 24 ώρες μετά την άφιξη του ζώου, το σφάγιο θεωρείται ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση.

Αν οι ΠΤΑ είναι λανθασμένες ή παραπλανητικές (εάν διαπιστωθεί ότι τα συνοδευτικά αρχεία, έγγραφα ή άλλες πληροφορίες δεν αντιστοιχούν στην πραγματική κατάσταση που επικρατεί στην εκμετάλλευση προέλευσης ή στην πραγματική κατάσταση των ζώων ή αποσκοπούν στην εσκεμμένη παραπλάνηση του επίσημου κτηνιάτρου), η αρμόδια αρχή υποχρεούται να λάβει τα κατάλληλα μέτρα και να ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές.

Το κρέας κρίνεται ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, βάσει των ΠΤΑ, όταν τα ζώα βρίσκονται ήδη στο σφαγείο, και από τα συνοδευτικά αρχεία, έγγραφα ή άλλες πληροφορίες προκύπτει ότι:

- το ζώο προέρχεται από εκμετάλλευση ή περιοχή που υπόκειται στην απαγόρευση της μετακίνησης, για λόγους ζώων ή τη δημόσια υγεία, ή
- οι κανόνες σχετικά με τη χρήση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων δεν έχουν τηρηθεί, ή
- άλλες συνθήκες που επηρεάζουν αρνητικά την υγεία ανθρώπων και ζώων είναι παρούσες.

Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει τα ζώα να σφάζονται χωριστά και να χαρακτηρίζονται ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

Όταν τα σφάγια δεν μπορούν να φέρουν υγειονομική σήμανση λόγω απουσίας ΠΤΑ ή ελλιπών ΠΤΑ, **το κρέας χαρακτηρίζεται ακατάλληλο για κατανάλωση** από τον άνθρωπο και ακολουθούνται οι διατάξεις για τα ζωικά υποπροϊόντα που αφορούν την επεξεργασία του κρέατος που έχει κηρυχθεί ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο στο κεφάλαιο και υφίσταται χειρισμό βάσει των διατάξεων για τα ζωικά υποπροϊόντα (Κ 1069/2009).

5.2 ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ

Νομική Βάση: Άρθρο 5 του Κανονισμού 854/2004, Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο ΙΙ, σημείο Β του Κανονισμού 854/2004

Σκοπός είναι του προ σφαγής ελέγχου είναι:

- να διαπιστωθεί αν υπάρχει ένδειξη οποιασδήποτε κατάστασης που θα μπορούσε να βλάψει τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων

- να μπορέσει ο επίσημος κτηνίατρος να αποφασίσει αν το ζώο είναι κατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο
- να προσδιοριστεί αν πρέπει να διεξαχθεί οποιαδήποτε δοκιμή αναφορικά με χρήση φαρμάκων / κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμάκων ή διάγνωση ασθένειας
- να καθοριστεί αν έχουν παραβιαστεί οι διατάξεις για την προστασία των ζώων

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται σε ζωοανθρωπονόσους και ασθένειες υποχρεωτικής δήλωσης

Ο επίσημος κτηνίατρος (ΕΚ) πρέπει να διενεργεί την επιθεώρηση πριν από τη σφαγή. **Ζώα τα οποία δεν επιθεωρούνται προ σφαγής χαρακτηρίζονται ως ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση.**

Ο υπεύθυνος του σφαγείου πρέπει να ακολουθεί τις οδηγίες του επίσημου κτηνιάτρου και να εξασφαλίζει ότι η επιθεώρηση πριν από τη σφαγή πραγματοποιείται υπό τις κατάλληλες συνθήκες.

Ο ΕΚ επαληθεύει την κατάσταση της υγείας και την ταυτότητα των ζώων (σε κάθε ζώο ή παρτίδα) και ειδικότερα:

- τα ζώα έχουν ταυτοποιηθεί σωστά

- συνοδεύονται από τις σχετικές πληροφορίες από την εκμετάλλευση προέλευσης

- δεν προέρχονται από περιοχές με περιορισμούς στις μετακινήσεις εκτός αν το επιτρέπει η αρμόδια αρχή

- είναι καθαρά (ο ΕΚ πρέπει να επαληθεύει ότι ο Υπεύθυνος Σφαγείου/ΥΣ συμμορφώνεται με την υποχρέωση του να σφάζει μόνο τα ζώα που είναι αρκετά καθαρά και να καταγράφει τα ζώα που είναι πολύ βρώμικα- σφαγή υπό όρους)

- είναι υγιή

- είναι σε ικανοποιητική κατάσταση όσον αφορά την καλή διαβίωση των ζώων

Σε περίπτωση κατά την οποία ο ΥΣ έχει αντιληφθεί κάτι από τα παραπάνω πρέπει να το θέσει αμέσως υπόψη του ΕΚ. Ζώα ύποπτα πρέπει να απομονώνονται σε ειδικές εγκαταστάσεις του σφαγείου.

Ο ΕΚ πρέπει να παρατηρεί κάθε ζώο που κινείται ή αναπαύεται. Ο έλεγχος πρέπει να είναι επαρκής για τον εντοπισμό των ζώων που εμφανίζουν νευρολογικά συμπτώματα, συμπτώματα από το αναπνευστικό, το πεπτικό σύστημα, χωλότητα ή εξωτερικές ανωμαλίες.

Ο ΕΚ, εφόσον αυτό δικαιολογείται, πραγματοποιεί κλινική εξέταση των ζώων τα οποία δεν φαίνεται να είναι "κανονικά".

Τα προς σφαγή ζώα πρέπει να βρίσκονται σε καλή κατάσταση υγείας

Ζωηρά, σε εγρήγορση

**Ίσια αυτιά
Λαμπερά μάτια
Υγρό ρουθούνι
Ανταπόκριση σε ερεθίσματα**

**Ενδείξεις
καλής υγείας**

Φυσιολογικά ζώα για τον προ της σφαγής έλεγχο

Γενική κατάσταση

- Γυαλιστερό τρίχωμα
- Καλή κατάσταση σώματος
- Η μυϊκή ανάπτυξη θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά της φυλής
- Να στηρίζει το βάρος του σε όλα τα άκρα

Φυσιολογικά ζώα για τον προ της σφαγής έλεγχο

Άλλα οπτικά σημεία ελέγχου

- Μηρυκασμός
- Συνοχή της κοπριάς
- Εμφάνιση των ούρων (καθαρά/διαυγή)

Φυσιολογικοί παράμετροι

- Θερμοκρασία 38.5°C
- Ήρεμη, κανονική αναπνοή
- Καρδιακός παλμός

Για να είναι σε θέση ο ΕΚ να εκτελέσει ικανοποιητικά τις επιθεωρήσεις πριν από τη σφαγή πρέπει να υπάρχει:

- + επαρκής φωτισμός
- + επαρκής χώρος
- + εύκολη πρόσβαση
- + κατάλληλες χωριστές εγκαταστάσεις για λεπτομερή εξέταση
- + κελιά απομόνωσης για ύποπτα ζώα, με χωριστή αποχέτευση, τοποθετημένα σε τέτοια σημεία ώστε να αποφεύγεται η μόλυνση των υπόλοιπων ζώων
- + βοήθεια προσωπικού (για χειρισμό ή συγκράτηση)
- + επαρκής χρόνος
- + κατάλληλος εξοπλισμός π.χ. θερμόμετρο και στηθοσκόπιο.

Ο έλεγχος πρέπει να γίνεται εντός 24 ωρών από την άφιξή τους στο σφαγείο και σε λιγότερο από 24 ώρες πριν από τη σφαγή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο προ σφαγής έλεγχος μπορεί να χρειαστεί να επαναληφθεί, οποιαδήποτε στιγμή, εφόσον το κρίνει σκόπιμο ο ΕΚ.

Στην περίπτωση χοίρων, οι οποίοι εξετάστηκαν από επίσημο κτηνίατρο στην εκμετάλλευση και συνοδεύονται από το αντίστοιχο υγειονομικό πιστοποιητικό, ο προ της σφαγής έλεγχος μπορεί να μην πραγματοποιηθεί.

Στην περίπτωση αυτή ελέγχονται από τον ΕΚ του σφαγείου:

- Τα υγειονομικά πιστοποιητικά και η σήμανση των ζώων
- Οι ΠΤΑ
- Η προστασία των ζώων

Τα αιγοπρόβατα πρέπει να συνοδεύονται από έγγραφα κυκλοφορίας-υγειονομικά πιστοποιητικά (άδειες διακίνησης) όπως αυτά περιγράφονται στην ΥΑ με αριθμό 263493/27-7-2004 (ΦΕΚ Β' 1253), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Τα βοοειδή πρέπει να συνοδεύονται από το διαβατήριο (κανονισμός 1760/2000) και από το Πιστοποιητικό Μετακίνησης των βοοειδών εντός της Ελλάδας εγκύκλιος με αριθ. Πρωτ. 2071/79928/12-07-2016 (βλ. υπόδειγμα Κ3, σελ.68-69).

20160712
2071_79928 Υποδείγι

Οι χοίροι πρέπει να συνοδεύονται στο Παράρτημα ΣΤ του Π.Δ 308/2000 (ΦΕΚ Α 252) και τα οποία αποτελούν επίσημα πιστοποιητικά, η παραβίαση των στοιχείων των οποίων επισύρει ευθύνες οι οποίες αποδίδονται τόσο στους μεταφορείς όσο και στους παραλήπτες.

Επείγουσα σφαγή στο σφαγείο

Αν ένα ζώο έχει ένα ατύχημα στο σφαγείο ή δείχνει ότι κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ταλαιπωρήθηκε (πονούσε ή υπέφερε) πρέπει να επιθεωρείται και να σφάζεται κατά προτεραιότητα.

Όταν τα ζώα μπορούν να μετακινούνται από το χώρο σταυλισμού στο χώρο σφαγής ο ΕΚ πρέπει να βεβαιωθεί ότι υπάρχει ένα αποτελεσματικό

σύστημα απελευθέρωσης των ζώων σε λειτουργία και να εξασφαλίσει ότι κάθε ζώο που απαιτεί έλεγχο πριν από τη σφαγή:

- είναι εύκολα προσβάσιμο
- σφάζεται για κατανάλωση από τον άνθρωπο, μόνο εφόσον έχει κριθεί κατάλληλο για σφαγή.

Τα ζώα δεν πρέπει να μετακινηθούν από το χώρο σταβλισμού στο χώρο σφαγής πριν την ολοκλήρωση της επιθεώρησης προ της σφαγής, συμπληρώσεως των εντύπων και υπογραφής τους από τον ΕΚ.

Προσοχή πρέπει να δίνεται σε περίπτωση ύποπτων ζώων και να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ανά περίπτωση:

- σε ζώα που παρουσιάζουν κλινικά συμπτώματα της ασθένειας, νόσου ή διαταραχής
- σε ζώα που παρουσιάζουν κλινικά συμπτώματα της ασθένειας να μεταδοθεί στον άνθρωπο ή στα ζώα, ειδικά ως ασθένεια υποχρεωτικής δήλωσης
- σε ζώα που παρουσιάζουν κλινικά συμπτώματα ασθένειας ή διαταραχή που ενδέχεται να καταστήσει τα νωπά κρέατα ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση
- σε ζώα που παρουσιάζουν σημάδια κόπωσης ή στρες
- όταν υπάρχουν ενδείξεις ή υπόνοιες ότι έχουν χορηγηθεί παράνομες ή απαγορευμένες ουσίες ή κτηνιατρικά φάρμακα που υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια καταλοίπων. Ζώα που μπορεί να περιέχουν κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων σε επίπεδα υψηλότερα από τα επίπεδα που επιτρέπει η νομοθεσία πρέπει να υποβληθούν σε εξέταση (δειγματοληψία και ανάλυση)

Σε περίπτωση προγραμμάτων εκρίζωσης, ο ΕΚ υποχρεούται να επιβάλλει τους όρους, που έχουν ήδη καθοριστεί από την αρμόδια αρχή, για τη σφαγή ζώων στο πλαίσιο των προγραμμάτων πχ. σε περίπτωση βρουκέλλωσης ή φυματίωσης ή άλλων ζωοανθρωπονόσων.

Σε περίπτωση υπόπτου ζώου, αυτό οδηγείται σε κελί απομόνωσης και συμπληρώνονται τα κατάλληλα έντυπα.

Γενικά τα ζώα τα οποία μεταφέρονται σε σφαγείο για σφαγή πρέπει να σφάζονται σε αυτό. Εντούτοις, σε εξαιρετικές περιστάσεις,

όπως η σοβαρή μηχανική βλάβη στις εγκαταστάσεις του σφαγείου, ο επίσημος κτηνίατρος δύναται να επιτρέψει την άμεση μεταφορά των ζώων σε άλλο σφαγείο.

5.3 ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ (post mortem inspection)

Νομική Βάση: Άρθρο 5 του Κανονισμού 854/2004, Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο ΙΙ, σημείο Δ του Κανονισμού 854/2004

Πρόκειται για συμπληρωματικό του ελέγχου προ σφαγής και σκοπός είναι η ανίχνευση:

- Ασθενειών που αφορούν στη δημόσια υγεία.
- Ασθενειών που αφορούν στην υγεία των ζώων.
- Κατάλοιπα ή μολυντές σε επίπεδα υψηλότερα του αποδεκτού.
- Κίνδυνος από μη ορατή μόλυνση.
- Ορατές αλλοιώσεις που παραπέμπουν στην παραβίαση της νομοθεσίας για την προστασία των ζώων.
- Άλλοι παράγοντες οι οποίοι μπορεί να καταστήσουν το κρέας ως ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση.

Κατά τον μετά τη σφαγή έλεγχο (ΜΤΣΕ) πρέπει :

- να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα του προ σφαγής ελέγχου
- να επιθεωρούνται όλες οι εξωτερικές επιφάνειες
- να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ανίχνευση ασθενειών (προσοχή στην κοινοποίηση των νοσημάτων όπου χρειάζεται)
- να γίνεται αμέσως μετά τη σφαγή χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση
- να συμπεριλαμβάνει τα **σφάγια και τα σπλάγχνα τους**.

Κατά τη διάρκεια του ΜΤΣΕ, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην επιμολύνεται το κρέας από χειρισμούς του επίσημου κτηνιάτρου. Επίσης η ταχύτητα της αλυσίδας πρέπει να είναι τέτοια ώστε να προλαβαίνει ο κτηνίατρος να ελέγξει το σφάγιο και να συμπληρώσει τα αντίστοιχα έντυπα

Εκτός της ψηλάφησης και των τομών, όπου χρειάζεται γίνονται και συμπληρωματικές εξετάσεις με σκοπό να διαγνωστεί μία νόσος ή να ανιχνευθούν κατάλοιπα/μολυντές ή μικρόβια. Ειδική προσοχή πρέπει να δίνεται στα ζώα τα οποία τα οποία οδηγήθηκαν σε **επείγουσα σφαγή**.

- επιθεώρηση μετά τη σφαγή χωρίς καθυστέρηση
- εξετάζονται όλες οι εξωτερικές επιφάνειες
- στοιχειώδεις χειρισμοί των σφαγίων και των εντοσθίων
- εντοπισμός ζωοανθρωπονόσων και ζωνονόσων για τις οποίες προβλέπονται υγειονομικοί κανόνες στη νομοθεσία της Ένωσης
- η ταχύτητα της γραμμής σφαγής και ο αριθμός του παριστάμενου προσωπικού επιθεώρησης πρέπει να επιτρέπουν την ορθή επιθεώρηση

Λόγοι για να χαρακτηριστεί το κρέας ακατάλληλο:

- ✚ προέρχεται από ζώα τα οποία δεν έχουν υποβληθεί σε προ σφαγής επιθεώρηση
- ✚ προέρχεται από ζώα, των οποίων τα εντόσθια δεν υποβλήθηκαν σε έλεγχο μετά τη σφαγή
- ✚ προέρχεται από ζώα που ήταν νεκρά πριν από τη σφαγή, θνησιγενή, αγέννητα ζώα ή ζώα που σφάχτηκαν σε ηλικία μικρότερη των επτά ημερών
- ✚ προκύπτει από τον καθαρισμό των σημείων σφαγής / αφαίμαξης
- ✚ προέρχεται από ζώα που πάσχουν από νόσο του καταλόγου Α ή, κατά περίπτωση, καταλόγου Β του ΔΓΕ,
- ✚ προέρχεται από ζώα που πάσχουν από γενικευμένη νόσο, όπως γενικευμένη σηψαιμία, πυαιμία, τοξιναιμία ή ιαιμία
- ✚ δεν είναι σύμφωνο με τα μικροβιολογικά κριτήρια που καθορίζονται σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία για να καθοριστεί αν τα τρόφιμα μπορούν να διατίθενται στην αγορά
- ✚ παρουσιάζει παρασιτική μόλυνση *(εκτός των περιπτώσεων που αναλύονται παρακάτω, απορρίπτονται τμήματα με παρασίτωση και το υπόλοιπο σφάγιο διατίθεται στην αγορά. Σε περίπτωση όμως γενικευμένης παρασίτωσης απορρίπτεται ολόκληρο το σφάγιο)
- ✚ περιέχει κατάλοιπα ή προσμίξεις σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα που καθορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία. Τυχόν υπέρβαση του σχετικού κοινοτικού επιπέδου πρέπει να οδηγεί σε πρόσθετες αναλύσεις όποτε χρειάζεται

- ✚ με την επιφύλαξη πιο ειδικής ενωσιακής νομοθεσίας, προέρχεται από ζώα ή σφάγια που περιέχουν κατάλοιπα απαγορευμένων ουσιών ή από ζώα τα οποία έχουν χορηγηθεί απαγορευμένες ουσίες
- ✚ αποτελείται από το ήπαρ και τους νεφρούς ζώων ηλικίας άνω των δύο ετών που προέρχονται από περιοχές όπου η εφαρμογή του σχεδίου που εγκρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 96/23/EK, έχει αποκαλύψει τη γενικευμένη παρουσία βαρέων μετάλλων στο περιβάλλον
- ✚ έχει υποβληθεί παράνομα σε επεξεργασία με απολυμαντικές ουσίες
- ✚ έχει υποβληθεί παράνομα σε επεξεργασία με ιονίζουσα ή υπεριώδη ακτινοβολία
- ✚ περιέχει ξένα σώματα
- ✚ υπερβαίνει τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα ραδιενέργειας που ορίζονται σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία
- ✚ εμφανίζει παθοφυσιολογικές αλλοιώσεις, ανωμαλίες στη σύσταση, ανεπαρκή αφαίμαξη ή οργανοληπτικές ανωμαλίες, ιδίως έντονη γενετήσια οσμή
- ✚ προέρχεται από απισχνασμένα ζώα
- ✚ περιέχει ειδικά υλικά κινδύνου, εκτός από τα προβλεπόμενα από την ενωσιακή νομοθεσία
 - παρουσιάζει μόλυνση από ακαθαρσίες, περιττώματα, ή άλλη μόλυνση
- ✚ αποτελείται από αίμα που ενδέχεται να συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή την υγεία λόγω της κατάστασης της υγείας κάθε ζώου από το οποίο προέρχεται, ή λόγω μόλυνσης προερχόμενης από τη διαδικασία σφαγής
- ✚ κατά τη γνώμη του επίσημου κτηνιάτρου, μετά από εξέταση όλων των σχετικών πληροφοριών, ενδέχεται να συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή την υγεία ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο δεν είναι κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

➤ **Μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες**

Οι επίσημοι έλεγχοι που διεξάγονται όσον αφορά τις ΜΣΕ πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 και της λοιπής ενωσιακής νομοθεσίας.

➤ **Κυστικέρκωση**

1. Οι διαδικασίες της ελέγχου μετά τη σφαγή αποτελούν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις για την εξέταση για κυστικέρκωση στα βοοειδή ηλικίας μεγαλύτερης των έξι εβδομάδων και στους χοίρους. Επιπλέον, είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται ειδικές ορολογικές δοκιμές. Στην περίπτωση βοοειδών ηλικίας μεγαλύτερης των έξι εβδομάδων, η τομή των μασητήρων

κατά την επιθεώρηση μετά τη σφαγή δεν είναι υποχρεωτική όταν έχει γίνει ειδική ορολογική δοκιμή. Το ίδιο ισχύει όταν τα βοοειδή ηλικίας μεγαλύτερης των έξι εβδομάδων έχουν εκτραφεί σε εκμετάλλευση με επίσημη πιστοποίηση για την απουσία κυστικέρκωσης.

2. Το κρέας που έχει μολυνθεί από κυστίκερκο πρέπει να χαρακτηρίζεται ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Ωστόσο, όταν δεν υπάρχει γενική μόλυνση του ζώου από κυστίκερκο, τα μέρη που δεν έχουν μολυνθεί είναι δυνατόν να χαρακτηρίζονται κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο αφού **υποβληθούν σε ψυκτική επεξεργασία.**

➤ Τριχινίαση

1. Τα σφάγια χοίρων (κατοικίδιων, εκτρεφόμενων και άγριων αγριόχοιρων) και άλλων ειδών που είναι δυνατόν να προσβληθούν από τριχινίαση πρέπει να υποβάλλονται σε εξέταση για τριχινίαση σύμφωνα με την εφαρμοστέα ενωσιακή νομοθεσία, εκτός εάν η νομοθεσία ορίζει άλλως.

2. Το κρέας από ζώα που έχουν μολυνθεί από τριχίνες πρέπει να χαρακτηρίζεται ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

➤ Φυματίωση

1. Όταν τα ζώα έχουν παρουσιάσει θετική ή αμφίβολη αντίδραση στη φυματίνη, ή όταν υπάρχουν υπόνοιες μόλυνσης, **πρέπει να σφάζονται χωριστά από τα άλλα ζώα**, αφού ληφθούν προφυλάξεις ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος μόλυνσης των άλλων σφαγίων, της γραμμής σφαγής και του προσωπικού που παρευρίσκεται στο σφαγείο.

2. Όλο το κρέας των ζώων στα οποία ο έλεγχος μετά τη σφαγή **απεκάλυψε φυματιώδεις αλλοιώσεις σε ορισμένα όργανα ή περιοχές του σφαγίου πρέπει να χαρακτηρίζεται ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο.** Ωστόσο, όταν έχει διαπιστωθεί φυματιώδης αλλοίωση στα λεμφογάγγλια ενός μόνο οργάνου ή μέρους του σφαγίου, μπορούν να χαρακτηρίζονται ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο μόνον το πληγέν όργανο ή το μέρος του σφαγίου και τα συναφή λεμφογάγγλια.

➤ Βρουκέλλωση

1. Όταν τα ζώα έχουν παρουσιάσει θετική ή αμφίβολη αντίδραση σε εξέταση για βρουκέλλωση, ή όταν υπάρχουν υπόνοιες μόλυνσης, **πρέπει να σφάζονται χωριστά από τα άλλα ζώα**, αφού ληφθούν προφυλάξεις ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος μόλυνσης των άλλων σφαγίων, της γραμμής σφαγής και του προσωπικού που παρευρίσκεται στο σφαγείο.

2. Το κρέας ζώων στα οποία η επιθεώρηση μετά τη σφαγή **απεκάλυψε αλλοιώσεις που δηλώνουν οξεία μόλυνση από βρουκέλλωση** πρέπει να χαρακτηρίζεται ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Στην περίπτωση ζώων που παρουσίασαν θετική ή αμφίβολη αντίδραση σε εξέταση για βρουκέλλωση, οι μαστοί, η ουρογεννητική οδός και το αίμα

πρέπει να χαρακτηρίζονται ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο, ακόμη και αν δεν διαπιστώνεται καμία τέτοιου είδους αλλοίωση.

Όταν υπάρχει απόρριψη ολόκληρου σφαγίου, των εντοσθίων και του αίματος ή μέρος αυτών ακολουθείται η νομοθεσία περί ΖΥΠ (Κ.1069/2009).

Σφάγια τα οποία δεν είναι κατάλληλα δεν φέρουν σήμανση καταλληλότητας. Επίσης τα σφάγια για τα οποία εκκρεμούν αναλύσεις πρέπει να φυλάσσονται χωριστά από τα υπόλοιπα σφάγια και να αποδεσμεύονται μόνο μετά την έκδοση ευνοϊκών αποτελεσμάτων.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Νομική βάση: Κανονισμός 854/2004 /ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι– ΤΜΗΜΑ ΙV

ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ –ΒΟΟΕΙΔΗ <6 εβδομάδων

Μέρη σφαγίου/ όργανα	Οπτικός έλεγχος	Ψηλάφηση	Τομή	Σημείωση
Κεφαλή/ λαιμός				
Οπισθοφαρυγγικά λεμφογάγγλια				
Γλώσσα				
Αμυγδαλές				
Οισοφάγος				
Τραχεία/ Βρόγχοι				Η τραχεία και οι κυριότερες βρογχικές διακλαδώσεις πρέπει να διανοίγονται κατά μήκος
Πνεύμονες				Οι πνεύμονες να τέμνονται στο τελευταίο τους τριτημόριο, καθέτως προς τον μεγάλο άξονά τους· οι τομές αυτές δεν είναι απαραίτητες, όταν οι πνεύμονες αποκλείονται από την κατανάλωση από τον άνθρωπο·
Βρογχικά και μεσοπνευμόνια λεμφογάγγλια				
Περικάρδιο				
Καρδιά			 (*)	Η καρδιά τέμνεται κατά μήκος, ώστε να διανοίγονται οι κοιλίες και να τέμνεται το μεσοκοιλιακό διάφραγμα·
Διάφραγμα				

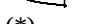
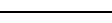
Ήπαρ			 (*)	
Λεμφογάγγλια παγκρέατος				
Γαστρεντερικός σωλήνας και μεσεντέριο				
Λεμφογάγγλια στομάχου			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Λεμφογάγγλια μεσεντέριου			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Σπλήνα		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Νεφροί και νεφρικά λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Υπεζωκότας και περιτόναιο				
Ομφαλική χώρα			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Αρθρώσεις			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο

ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ –ΒΟΟΕΙΔΗ > 6 εβδομάδων

Μέρη σφάγιου/ όργανα	Οπτικός έλεγχος	Ψηλάφηση	Τομή	Σημείωση
Κεφαλή/ λαιμός				
Υπογνάθια, οπισθοφαρυγγικά και παρωτίδεια λεμφογάγγλια				
Εξω μασητήρες			 (*)	(*) Πρέπει να γίνονται δύο τομές παράλληλες προς την κάτω γνάθο
Εσω μασητήρες			 (*)	(*) Πρέπει να τέμνονται στο ίδιο επίπεδο.
Γλώσσα				Η γλώσσα πρέπει να απελευθερώνεται κατά τρόπο που να επιτρέπει την λεπτομερή μακροσκοπική εξέταση του στόματος και των παρισθημάτων
Στόμα				
Αμυγδαλές				
Οισοφάγος				
Τραχεία/ Βρόγχοι			 (*)	(*) Η τραχεία και οι κυριότερες βρογχικές διακλαδώσεις πρέπει να διανοίγονται κατά μήκος
Πνεύμονες			 (*)	(*)Οι πνεύμονες να τέμνονται στο τελευταίο τους τρίτημο, καθέτως προς τον

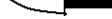
				μεγάλο άξονά τους· οι τομές αυτές δεν είναι απαραίτητες, όταν οι πνεύμονες αποκλείονται από την κατανάλωση από τον άνθρωπο·
Βρογχικά και μεσοπνευμόνια λεμφογάγγλια				
Περικάρδιο				
Καρδιά			 (*)	(*) Η καρδιά τέμνεται κατά μήκος, ώστε να διανοίγονται οι κοιλίες και να τέμνεται το μεσοκοιλιακό διάφραγμα·
Διάφραγμα				
Ήπαρ			 (*)	(*) Τομή της γαστρικής επιφάνειας του ήπατος και της βάσης του κερκοφόρου λοβού για την εξέταση των χοληφόρων οδών·
Ηπατικά λεμφογάγγλια				
Γαστρεντερικός σωλήνας και μεσεντέριο				
Λεμφογάγγλια στομάχου			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Λεμφογάγγλια μεσεντέριου			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Σπλήνα		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Νεφροί και νεφρικά λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Υπεζωκότας και περιτόναιο				
Γεννητικά όργανα				
Μαστός και τα λεμφογάγγλιά του			 (*)	(*) Στις αγελάδες, κάθε ημιμόριο του μαστού διανοίγεται δια μακράς και βαθείας τομής μέχρι τους γαλακτοφόρους κόλπους (sinus lactiferes) και πρέπει να εντέμνονται τα λεμφογάγγλια του μαστού, εκτός εάν ο μαστός αποκλείεται από την κατανάλωση από τον άνθρωπο.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ –ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ

Μέρη σφάγιου/ όργανα	Οπτικός έλεγχος	Ψηλάφηση	Τομή	Σημείωση
Κεφαλή/ λαιμός				
Υπογνάθια οπισθοφαρυγγικά και παρωτίδεια λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Γλώσσα				
Στόμα				
Αμυγδαλές				
Οισοφάγος			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Τραχεία/ Βρόγχοι			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Πνεύμονες			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Βρογχικά και μεσοπνευμόνια λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Περικάρδιο				
Καρδιά			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Διάφραγμα				
Ήπαρ				Τομή της γαστρικής επιφάνειας του ήπατος
Ηπατικά και παγκρεατικά λεμφογάγγλια				
Γαστρεντερικός σωλήνας και μεσεντέριο				
Λεμφογάγγλια στομάχου				
Λεμφογάγγλια μεσεντέριου				
Σπλήνα		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Νεφροί και νεφρικά λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Υπεζωκότας και περιτόναιο				
Γεννητικά όργανα				
Μαστός και τα λεμφογάγγλιά του				
Ομφαλική χώρα			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο

Αρθρώσεις			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
-----------	---	---	---	---------------------------

ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ –ΧΟΙΡΟΙ

Μέρη σφάγιου/ όργανα	Οπτικός έλεγχος	Ψηλάφηση	Τομή	Σημείωση
Κεφαλή/ λαιμός				
Γλώσσα				
Στόμα				
Υπογνάθια λεμφογάγγλια			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Αμυγδαλές				
Οισοφάγος				
Τραχεία			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο Η τραχεία και οι κυριότερες βρογχικές διακλαδώσεις πρέπει να διανοίγονται κατά μήκος
Πνεύμονες		 (*)	 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο Οι πνεύμονες να τέμνονται στο τελευταίο τους τριτημόριο, καθέτως προς τον μεγάλο άξονά τους· οι τομές αυτές δεν είναι απαραίτητες, όταν οι πνεύμονες αποκλείονται από την κατανάλωση από τον άνθρωπο·
Βρογχικά και Μεσοπνευμόνια λεμφογάγγλια		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Περικάρδιο				
Καρδιά			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο Τομή της καρδιάς κατά μήκος ώστε να διανοίγονται οι κοιλίες και να τέμνεται το μεσοκοιλιακό διάφραγμα
Διάφραγμα				
Ήπαρ και Ηπατικά λεμφογάγγλια		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Παγκρεατικά λεμφογάγγλια				
Γαστρεντερικός σωλήνας και μεσεντέριο				
Λεμφογάγγλια στομάχου		 (*)	 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Λεμφογάγγλια μεσεντέριου		 (*)	 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Σπλήνα		 (*)		(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Νεφροί και νεφρικά			 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο

λεμφογάγγλια				
Υπεζωκότας και περιτόναιο				
Γεννητικά όργανα				
Μαστός και τα λεμφογάγγλιά του			 (*)	(*) Τομή των ύπερθεν του μαστού λεμφογαγγλίων
Ομφαλική χώρα		 (*)	 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο
Αρθρώσεις		 (*)	 (*)	(*) Εάν κριθεί απαραίτητο

Σε περίπτωση κατά την οποία οι έλεγχοι (προ μετά τη σφαγή) αποκαλύψουν παρουσία νόσου ή ευρημάτων τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη δημόσια υγεία ή την υγεία /προστασία των ζώων, ο επίσημος κτηνίατρος οφείλει να ενημερώσει τον υπεύθυνο του σφαγείου, τον παραγωγό (και τον ιδιώτη κτηνίατρο του παραγωγού, εφόσον υπάρχει) αντίστοιχα αλλά και την Κεντρική Αρμόδια Αρχή (Γενική Δ/ση Κτηνιατρικής).

Ο ΕΚ πρέπει να καταχωρίζει στη βάση τα ευρήματα της προ και μετά σφαγής επιθεώρησης και οι πληροφορίες σχετικά με τα ζώα να αποσταλούν στον παραγωγό, εφόσον κριθεί απαραίτητο.

5.4. ΥΛΙΚΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Νομική βάση: Άρθρο 8 και Παράρτημα V του Κανονισμού 999/2001

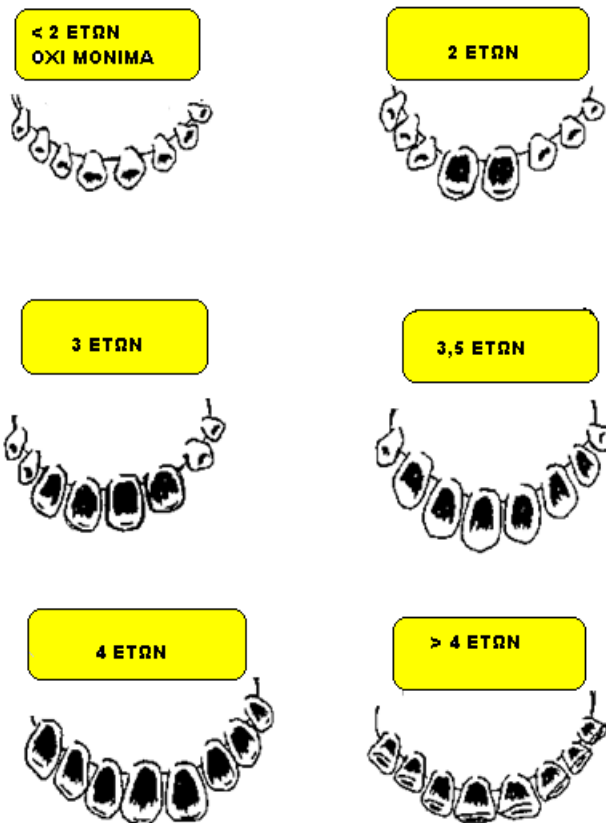
Σύμφωνα με τους ειδικούς κοινοτικούς κανόνες για τα ειδικά υλικά κινδύνου και τα άλλα ζωικά υποπροϊόντα, ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να ελέγχει την αφαίρεση, τον διαχωρισμό και, όταν ενδείκνυται, τη σήμανση των προϊόντων αυτών. Ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να διασφαλίσει ότι η επιχείρηση τροφίμων λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να αποφευχθεί η μόλυνση του κρέατος από ειδικά υλικά κινδύνου κατά τη σφαγή (συμπεριλαμβανομένης της αναισθητοποίησης) και την αφαίρεση των ειδικών υλικών κινδύνου.

Υλικά Ειδικού Κινδύνου (ΥΕΚ): οι ιστοί που ορίζονται στο Παράρτημα V του Κανονισμού 999/2001. Υλικά ειδικού κινδύνου που ανήκουν στην κατηγορία 1 (κατά νόμο). Συγκεκριμένα τα ΥΕΚ που προέρχονται από ζώα

με καταγωγή από ένα κράτος μέλος ή μια τρίτη χώρα με ελεγχόμενο ή απροσδιόριστο κίνδυνο ΣΕΒ είναι :

ΒΟΟΕΙΔΗ		ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	
Υλικά ειδικού κινδύνου	Ηλικία	Υλικά ειδικού κινδύνου	Ηλικία
Κρανίο συμπ. εγκεφάλου και οφθαλμών εκτός κάτω γνάθου	άνω 12 μηνών	Κρανίο συμπ. εγκεφάλου και οφθαλμών	άνω 12 μηνών
Νωτιαίος μυελός	άνω 12 μηνών	Νωτιαίος μυελός	άνω 12 μηνών
Σπονδυλική στήλη εκτός α) σπονδύλων ουράς, β) ακανθωδών και εγκάρσιων αποφύσεων αυχενικών, θωρακικών και οσφυϊκών σπονδύλων, γ) μέσης ιεράς ακρολοφίας και πτερύγων ιερού οστού συμπερ. τα γάγγλια ραχιαίας ρίζας	άνω 30 μηνών		
Αμυγδαλές	όλα		
Τα τελευταία τέσσερα μέτρα του λεπτού εντέρου, το τυφλό και το μεσεντέριο	όλα		

ΗΛΙΚΙΑ ΒΟΟΕΙΔΩΝ (ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ)

Προσδιορισμός ηλικίας αιγοπροβάτων

Την ηλικία των προβάτων μπορούμε να την προσδιορίσουμε με βάση τις μεταβολές των κοπτήρων. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι οι μεταβολές αυτές είναι στενά συνδεδεμένες με το βαθμό πρωιμότητας του ζώου έτσι πραγματοποιούνται πολύ ενωρίτερα στα πρώιμα ζώα.

Στη γέννηση τους τα αρνιά των πρώιμων φυλών φέρουν όλους τους νεογίλους («γαλόδοντα»), ενώ εκείνα των φυλών βραδείας αναπτύξεως γεννιούνται χωρίς κοπτήρες. Στα δεύτερα οι μέσοι κοπτήρες φυτρώνουν μεταξύ 5ης και 7ης ημέρας από τη γέννηση, οι α' παράμεσοι μεταξύ 12ης και 14ης, οι β' παράμεσοι μεταξύ 16ης και 21ης και οι ακραίοι μέχρι την 28η ημέρα από τη γέννηση.

Στην ηλικία των 2 μηνών όλοι οι νεογιλοί κοπτήρες έχουν ελευθερωθεί τελείως από τα ούλα. Σε εκείνη των 3 μηνών έχουν καταλάβει την κανονική τους θέση, ο ένας πλάι στον άλλο.

Η τριβή των νεογίων πραγματοποιείται σε διαφορετική ηλικία, σε συνάρτηση με την πρωιμότητα του ζώου και την ποιότητα του χορηγούμενου σε αυτό σιτηρεσίου. Κατά γενικό κανόνα, αρχίζει για τους μέσους γύρω στον 3ο μήνα της ηλικίας και πραγματοποιείται για όλους γύρω στον 8ο.

Η αντικατάσταση των νεογίων από τους μόνιμους πραγματοποιείται σε διαφορετική ηλικία, σε συνάρτηση με την πρωιμότητα.

Ηλικία (μήνες) στην οποία αντικατασταίνονται οι νεογιλοί κοπτήρες από τους μόνιμους.

	Πρώιμα ζώα	Ζώα μέσης πρωιμότητας	Ζώα Βραδείας Αναπτύξεως
μέσοι	12	15	18
α' παράμεσοι	15	24	30
β' παράμεσοι	18	27	42
ακραίοι	21	42	51

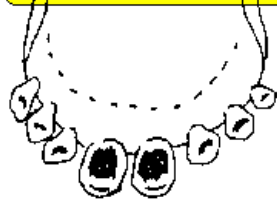
Η ισοπέδωση των μόνιμων κοπτήρων πραγματοποιείται μεταξύ 6ου και 9ου έτους της ηλικίας. Από το 6ο όμως αρχίζει ή αραίωση τους.

ΗΛΙΚΙΑ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ (ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ)

ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ
όχι μόνιμα δόντια

ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ
ΔΥΟ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΟΙΠΗΡΕΣ

ΔΥΟ ΕΤΩΝ
4 ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΟΙΠΗΡΕΣ

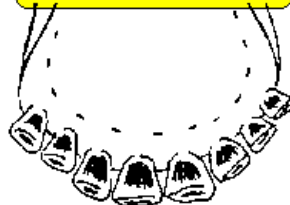
ΤΡΙΩΝ ΕΤΩΝ
ΕΞΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΟΙΠΗΡΕΣ

ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΤΩΝ

ΑΝΩ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ
ΕΤΩΝ

Σήμανση και απόρριψη

Τα ειδικά υλικά κινδύνου **βάφονται με χρωστική ουσία** ή, κατά περίπτωση, καθίστανται αναγνωρίσιμα με άλλο τρόπο, αμέσως μετά την αφαίρεσή τους, και διατίθενται ως ζωικά υποπροϊόντα σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 1069/2009. Η χρωστική με την οποία θα πρέπει

να χρωματίζονται τα Υλικά Ειδικού Κινδύνου είναι **E 131 PATENT BLUE V**.

Κανένα προϊόν βοοειδών ή αιγοπροβάτων που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση δεν επιτρέπεται να εξέλθει από το σφαγείο πριν η αρμόδια αρχή λάβει και δεχθεί τα αποτελέσματα των δοκιμών.

5.5. ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Νομική Βάση: Παράρτημα I, Τμήμα I, Κεφάλαιο II, παράγραφος ΣΤ, Κανονισμού 854/2004

1. Ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να διασφαλίσει ότι διενεργούνται δειγματοληψίες και τα δείγματα ταυτοποιούνται, διεκπεραιώνονται και αποστέλλονται στο κατάλληλο εργαστήριο στα πλαίσια:

α) της παρακολούθησης και του ελέγχου των ζωνοδόσων και των ζωνοοσογόνων παραγόντων·

- **Trichinella spp (Κανονισμός 1375/2015)**

Υπόκεινται σε συστηματική εξέταση για την ανίχνευση προνυμφών *Trichinella* στα σφαγεία:

- οι χοίροι συστηματικής εκτροφής
- οι χοίροι αναπαραγωγής (χοιρομητέρες και κάπροι),
- οι χοίροι εκτατικής εκτροφής,
- οι αγριόχοιροι (εκτρεφόμενοι και άγριοι)
- τα σφάγια και το κρέας μη απογαλακτισμένων κατοικίδιων χοίρων

Σφάγια από χοιρίδια ηλικίας κάτω των 5 εβδομάδων απαλλάσσονται από την εξέταση για ανίχνευση *Trichinella*.

Τα σφάγια των ζώων που υπόκεινται σε αναλύσεις για ανίχνευση προνυμφών *Trichinella* δεσμεύονται εν αναμονή των αποτελεσμάτων.

- **Salmonella spp (Παράρτημα I, Τμήμα IV, Κεφάλαιο IX, Κανονισμού 854/2004)**

Η αρμόδια αρχή επαληθεύει την ορθή εφαρμογή από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων του κριτηρίου υγιεινής κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για *Salmonella* σε σφάγια χοίρων) με επίσημη δειγματοληψία με τη χρήση της ίδιας μεθόδου και έκτασης για τη δειγματοληψία όπως αυτές που χρησιμοποίησαν οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων. Τουλάχιστον 49 (2) τυχαία δείγματα λαμβάνονται σε κάθε σφαγείο κάθε

χρόνο. Αυτός ο αριθμός των δειγμάτων μπορεί να μειωθεί σε μικρά σφαγεία βάσει αξιολόγησης της επικινδυνότητας.

β) των ειδικών εργαστηριακών ελέγχων για τη διάγνωση ΜΣΕ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Ειδικότερα:

- Αναφορικά με τα σφάγια **βοοειδών** ο κτηνίατρος ελέγχει την προέλευση και την ηλικία του ζώου και παίρνει δείγμα από σφάγια, που προέρχονται από ζώα άνω των 72 μηνών (βάσει διαβατηρίου), τα οποία και εξετάζονται για ΣΕΒ. Σε σφάγια ζώων που προέρχονται από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία (ή τρίτες χώρες) παίρνει δείγμα από σφάγια άνω των 30 μηνών για υγιή ζώα και άνω των 24 μηνών όταν πρόκειται για επείγουσα σφαγή. Σε περίπτωση κλινικής υποψίας παίρνει δείγμα ανεξάρτητα από την ηλικία.
- Αναφορικά με τα μικρά μηρυκαστικά λαμβάνεται δείγμα από ζώα άνω των 18 μηνών το οποίο εξετάζεται για ΜΣΕ (βάσει οδοντοφυΐας και εγγράφου VETS 01- εγχειρίδιο ΜΣΕ για μικρά μηρυκαστικά)

γ) της ανίχνευσης απαγορευμένων ουσιών ή προϊόντων και του ελέγχου των ουσιών που υπόκεινται σε ρυθμίσεις, ιδίως στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων για την ανίχνευση καταλοίπων που αναφέρονται στην οδηγία 96/23/ΕΚ (ΕΠΕΚ),

και

δ) της ανίχνευσης νόσων του καταλόγου Α και, ανάλογα με την περίπτωση, του καταλόγου Β του ΔΓΕ.

2. Ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να διασφαλίσει ότι διενεργούνται οι τυχόν άλλοι απαιτούμενοι εργαστηριακοί έλεγχοι. (Συμπεριλαμβανομένων των επισήμων δειγματοληψιών που γίνονται για την επιβεβαίωση του συστήματος αυτοελέγχου και για έλεγχο συμμόρφωσης με τον κανονισμό 2073/2005)

5.6. ΣΗΜΑΝΣΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ

Νομική βάση: Άρθρο 5 Κανονισμού 853/2004 και Παράρτημα Ι, Τμήμα Ι, Κεφάλαιο ΙΙΙ, , Κανονισμού 854/2004

Ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να επιβλέπει τη σήμανση καταλληλότητας και τα χρησιμοποιούμενα σήματα.

Ο επίσημος κτηνίατρος υποχρεούται να διασφαλίσει, μεταξύ άλλων, ώστε το σήμα καταλληλότητας να επιτίθεται μόνον σε ζώα που έχουν υποβληθεί σε επιθεώρηση πριν και μετά τη σφαγή, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, και εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι να χαρακτηριστεί το κρέας ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

Το κρέας άγριων θηραμάτων που δεν έχουν υποστεί εκδορά δεν επιτρέπεται να φέρει σήμα καταλληλότητας εκτός εάν, μετά την εκδορά σε εγκατάσταση χειρισμού θηραμάτων, έχει υποβληθεί σε επιθεώρηση μετά τη σφαγή και έχει χαρακτηριστεί κατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

Η σήμανση καταλληλότητας πραγματοποιείται στην εξωτερική επιφάνεια του σφαγίου, με σφραγίδα μελάνης ή με πύρινη σφραγίδα, και κατά τέτοιον τρόπο ώστε, εάν τα σφάγια τεμαχιστούν σε ημιμόρια ή τεταρτημόρια ή εάν τα ημιμόρια τεμαχιστούν σε τρία τεμάχια, κάθε τεμάχιο να φέρει σήμα καταλληλότητας.

3. Το σήμα καταλληλότητας πρέπει να έχει σχήμα ωοειδές, πλάτους τουλάχιστον 6,5 cm και ύψους τουλάχιστον 4,5 cm, (χρώμα σφραγίδας E 133 Λαμπρό κυανό FCF) να φέρει δε με πλήρως ευανάγνωστα στοιχεία τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) το σήμα πρέπει να φέρει το όνομα της χώρας, στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση, το οποίο μπορεί να αναγράφεται είτε ολογράφως με κεφαλαία είτε ως κωδικός με δύο γράμματα, σύμφωνα με το σχετικό πρότυπο ISO.

Για την Ελλάδα ο κωδικός είναι: GR

β) το σήμα πρέπει να φέρει τον αριθμό έγκρισης του σφαγείου·

γ) όταν τίθεται σε σφαγείο εντός της Κοινότητας, το σήμα πρέπει να περιλαμβάνει τη συντομογραφία EC

5.7 ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΣΦΑΓΙΩΝ

Όλα τα ευρήματα της επιθεώρησης πριν και μετά τη σφαγή πρέπει να καταγράφονται στο σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης ευρημάτων σφάγιων του ΥπΑΑΤ. Ειδικότερα, για τα βοοειδή συμπληρώνεται μετά τη σφαγή το ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΣΦΑΓΗΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΣΦΑΓ

Η συλλογή των μέσων σήμανσης των σφαγέντων ζώων επιβλέπεται από τον υπεύθυνο κτηνίατρο και η καταστροφή τους με τρόπο που να αποτρέπεται η επαναχρησιμοποίησή τους (καύση ή ανακύκλωση) είναι ευθύνη του σφαγείου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

1.Τεχνική για συγκομιδή γλωσσών

Η συγκομιδή των γλωσσών βοοειδών οποιασδήποτε ηλικίας που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο ή τα ζώα πραγματοποιείται στο σφαγείο μέσω εγκάρσιας τομής προσθίως της γλωσσικής απόφυσης του σώματος του υοειδούς οστού, με εξαίρεση τις γλώσσες βοοειδών προερχόμενων από κράτη μέλη με αμελητέο κίνδυνο ΣΕΒ

2.Τεχνική για τη συγκομιδή κρέατος από την κεφαλή

Για τη συγκομιδή του κρέατος από την κεφαλή, προτείνεται η χρήση μη απορροφητικού βαμβακιού (που χρησιμοποιείται στη μικροβιολογία) με μορφή τολυπίων, διαστάσεων αναλόγων κάθε οπής του κρανίου.

Στη συνέχεια απομακρύνεται η κεφαλή από το άγκιστρο και τοποθετείται σε πάγκο επεξεργασίας όπου :

α) αποκολλώνται οι εκφύσεις των μασητήρων (έσω και έξω) από το κρανίο και αποχωρίζεται πλήρως η κάτω γνάθος με τους μύες και τη γλώσσα, ενώ παραμένει εντελώς αποστεωμένο το κρανίο, ή

β) απομακρύνεται αρχικά το οστό της κάτω γνάθου (αποστεώνεται) χωρίς τους μύες, οι οποίοι στη συνέχεια αποκολλώνται από το κρανίο.

Μεταξύ των δύο τεχνικών προκρίνεται η πρώτη διότι παραμένει το οστό της κάτω γνάθου με τους μύες πάνω του και έτσι ταυτοποιείται το είδος του κρέατος και αφετέρου σε συνδυασμό με το γεγονός ότι προσφέρονται μικρότερες επιφάνειες κρέατος προς επιμόλυνση, αφυδάτωση και οξείδωση, δεν αυξάνεται η ποσότητα των προς καύση οστών, αφού η κάτω γνάθος, συνοδευόμενη από τα προσκολλημένα κρέατα καταλήγει στο κρεοπωλείο όπου και απορρίπτεται μαζί με τα λοιπά οστά του σφαγείου.

3. Τεχνική αφαίρεσης των σωμάτων των σπονδύλων και της νωτιαίας αύλακος μαζί με τα σπονδυλικά γάγγλια

Η αφαίρεση επιτυγχάνεται με τομή διαγώνιο, σε διχοτομημένο σφάγιο, η οποία διέρχεται άνωθεν της νωτιαίας αύλακος, διαγωνίως προς τον κατακόρυφο άξονα του σπονδύλου και εξέρχεται στη θωρακική ή κοιλιακή επιφάνεια των σπονδύλων.

Για να επιτευχθεί η αφαίρεση και των γαγγλίων, χωρίς να απορριφθούν μεγάλες ποσότητες κρέατος που αποτελείται από μύες προσκολλημένους στους σπονδύλους, προηγείται απομάκρυνσή τους (αποστέωση) χωρίς να ακολουθείται η απόλυτη απόξεση των σωμάτων των σπονδύλων, καθότι τα γάγγλια ευρίσκονται στα πλάγια των σπονδυλικών σωμάτων και στο μέσον περίπου του προσθοπισθίου άξονά τους.

Έτσι, στους αυχενικούς σπονδύλους απομακρύνεται ο επιμήκης τραχηλικός μυς, ενώ στους οσφυϊκούς, ο μικρός ψοϊτης μυς.

Με τον τρόπο αυτό οι απορριπτόμενες ποσότητες κρέατος από κάθε ημιμόριο δεν ξεπερνούν, κατ' εκτίμηση, τα 80 γραμμάρια.

4. Τεχνική αφαίρεσης της σπονδυλικής στήλης μαζί με τα γάγγλια της ραχιαίας ρίζας και του νωτιαίου μυελού βοοειδών

α) η χρήση παλινδρομικού πριονιού (σέγα) με λάμα μήκους περίπου 20 με την οποία αποκόπτονται με διαγώνια τομή τα σώματα όλων των σπονδύλων, πλην των αυχενικών. Κατόπιν με τη βοήθεια μαχαιριού απομακρύνονται οι αυχενικοί σπόνδυλοι και οι ακανθώδεις αποφύσεις που παρέμειναν (παραλλαγή της παλιότερης τεχνικής με «βαθύτερο» πριόνισμα αυτή τη φορά και σύγχρονη αφαίρεση των ακανθωδών αποφύσεων),

β) αποκόλληση από τις ακανθώδεις αποφύσεις της ενιαίας μάζας με τη χρήση μαχαιριού καθόλο το μήκος της σπονδυλικής στήλης και κατόπιν με παλινδρομικό πριόνι που τοποθετείται από την εξωτερική επιφάνεια, αποκόπτονται οι εγκάρσιες αποφύσεις, που παραμένουν στο σφάγιο και απομακρύνονται οι ακανθώδεις αποφύσεις, μαζί με τα σώματα όλων των σπονδύλων, με εξαίρεση τους αυχενικούς, οι οποίοι απομακρύνονται πλήρως με τη βοήθεια μαχαιριού,

γ) η χρήση δισκοπρίονου για διενέργεια μιας τομής μεταξύ ακανθωδών αποφύσεων και σωμάτων όλων των σπονδύλων, πλην αυχενικών και δεύτερης τομής μεταξύ των σωμάτων θωρακικών σπονδύλων και αντίστοιχων πλευρών, των σωμάτων εγκαρσίων αποφύσεων των οσφυϊκών και ιερών σπονδύλων καθώς και τομή της οσφυοϊεράς άρθρωσης. Κατόπιν χρησιμοποιείται μαχαίρι για την απομάκρυνση των ακανθωδών αποφύσεων όπως πιο πάνω.

Παρατήρηση:

Οι εργασίες αυτές πρέπει να πραγματοποιούνται σε «κρύο» σφάγιο και χώρο που εξασφαλίζει συνθήκες εργαστηρίου, ώστε αφενός να «δημιουργούνται» επίπεδες επιφάνειες κρεάτων, χωρίς περιττές εγκοπές, για λόγους αισθητικά ελκυστικής εμφάνισης καθώς και μείωσης των παραγόντων που ελαττώνουν τον χρόνο συντήρησης του κρέατος και αφετέρου να εξασφαλίζονται συνθήκες υγιεινής.

5. Τεχνική αφαίρεσης του νωτιαίου μυελού από τα πρόβατα με τη μέθοδο της εμφύσησης αέρα με πίεση στο νωτιαίο σωλήνα.

Αναφέρεται ότι «η αφαίρεση επιτυγχάνεται με ευκολία, όταν γίνεται αμέσως μετά τον εκσπλαχνισμό, στο ζεστό σφάγιο, με τομή του μεσοσπονδύλιου διαστήματος μεταξύ του τελευταίου οσφυϊκού Ο5 και του πρώτου ιερού σπονδύλου Ι1.

Η σπονδυλική στήλη σπάζεται στο σημείο αυτό και εφαρμόζεται ακροφύσιο ελαφρώς κωνικό, το οποίο θα πρέπει να είναι επενδεδυμένο με λάστιχο ή ταινία από τεφλόν, για την καλύτερη εφαρμογή στον αυλό και εμφυσάται αέρας με πίεση 10 ατμοσφαιρών τουλάχιστον. Τότε ο νωτιαίος μυελός εξέρχεται μονοκόμματος από την οπή του άτλαντος. Πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια για την ύπαρξη δοχείου κάτω από το σφάγιο για την συλλογή του υλικού.

Εάν υπάρξουν δυσκολίες στην εξαγωγή, διευκολύνει την κατάσταση η αποκοπή του αυχενικού συνδέσμου, οπότε η σπονδυλική στήλη ευθείάζεται απολύτως.

Μπορείτε να εφαρμόσετε σαν εναλλακτική μέθοδο αφαίρεσης του νωτιαίου μυελού των προβάτων την εμφύσηση αέρος στο νωτιαίο σωλήνα.

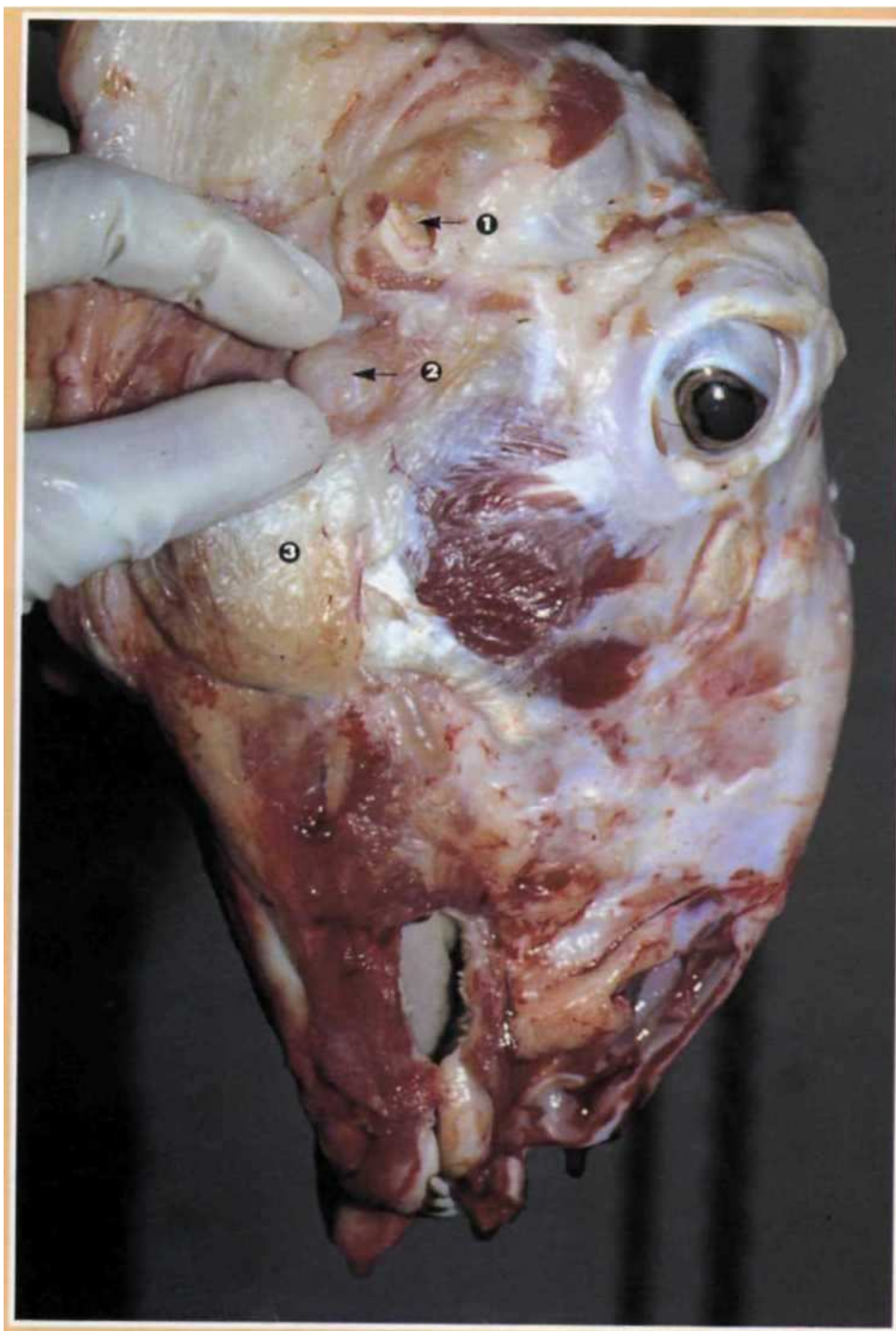
Για την επιβεβαίωση της σωστής εφαρμογής της ανωτέρω μεθόδου, ένα σφάγιο στα δέκα θα πρέπει, σαν πάγια πρακτική, να διχοτομείται. Για την επιβεβαίωση της σωστής εφαρμογής, την αντιμετώπιση περιπτώσεων βλάβης του πιεστικού μηχανήματος, ακόμη και τα σφαγεία τα οποία θα υιοθετήσουν τη μέθοδο αυτή, αλλά και για την διαπίστωση της σωστής αφαίρεσης των υλικών ειδικού κινδύνου από σφάγια που φθάνουν από άλλους χώρους αποστολής, θα πρέπει να διαθέτουν πριόνι διχοτόμησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

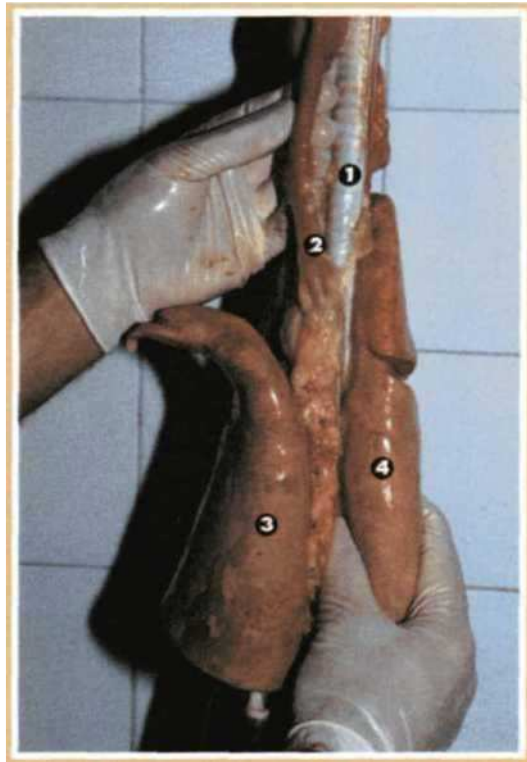
Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης αιγοπροβάτων στο σφαγείο

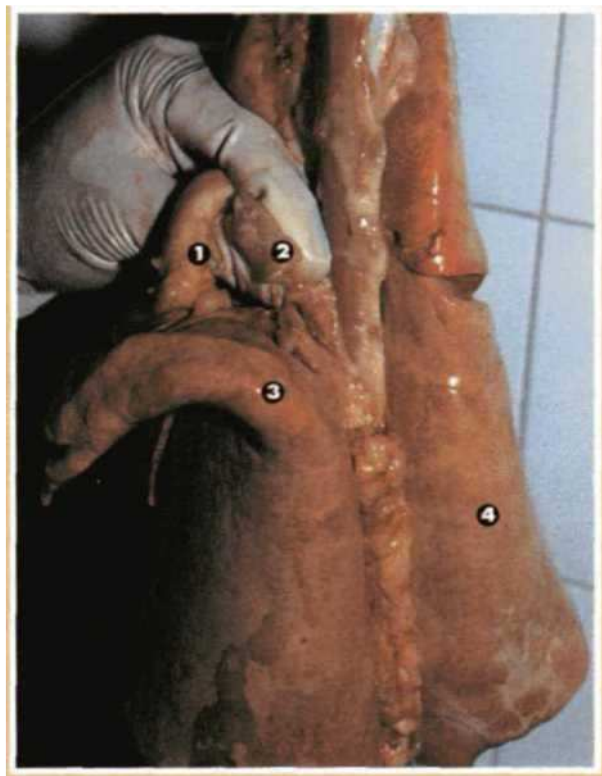
Εικόνα 1: Πρόβατο, λεμφογάγγλια κεφαλής. (1) μέσο οπισθοφαρυγγικό λεμφογάγγλιο, που βρίσκεται πίσω από τους μύες του φάρυγγα, (2) πλευρικό οπισθοφαρυγγικό λεμφογάγγλιο, που βρίσκεται στον λιπώδη ιστό του κρανιακού μέρους του λαιμού, (3) υπογνάθιο λεμφογάγγλιο, (4) παρωτιδικό λεμφογάγγλιο, (5) οισοφάγος, (6) τραχεία.

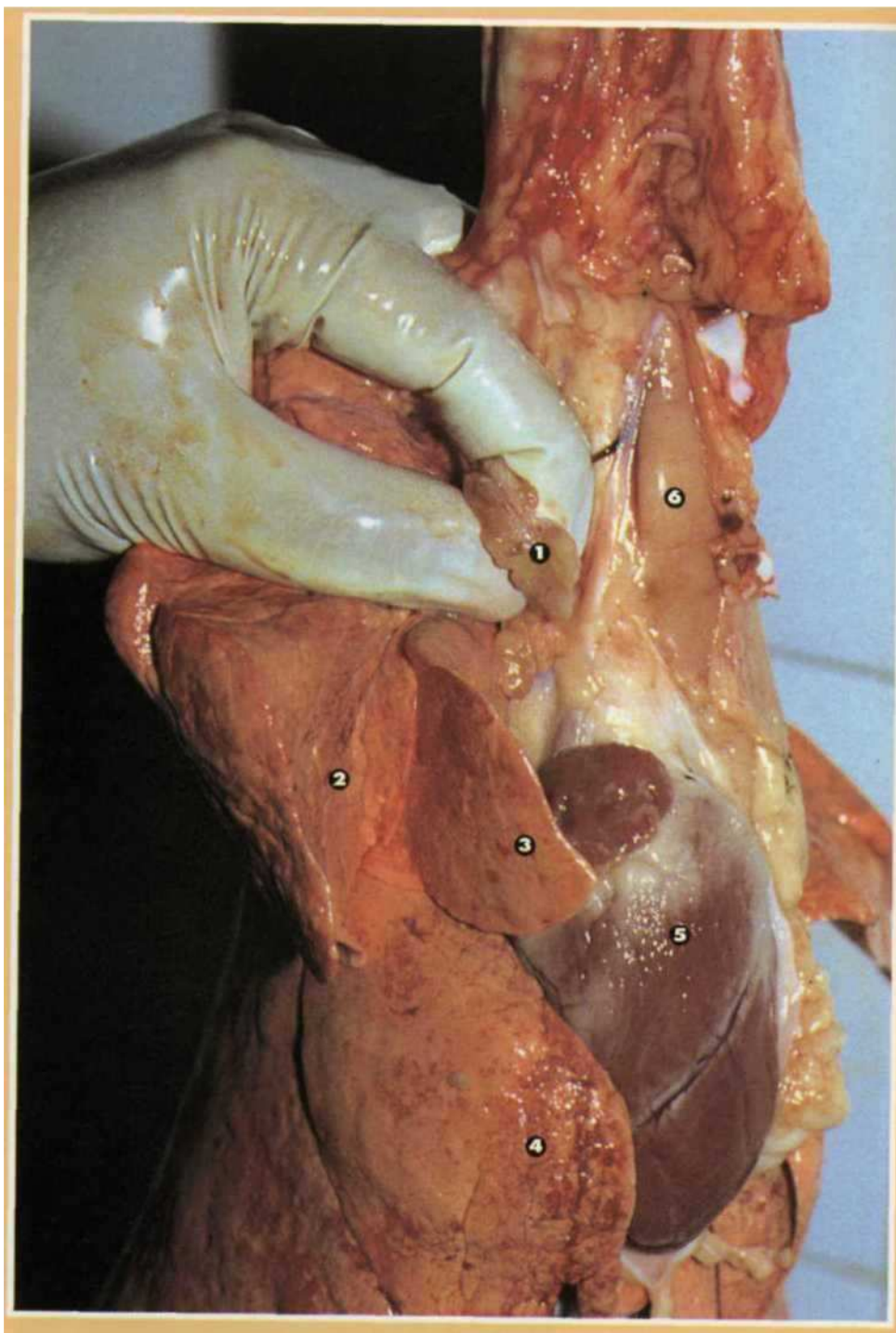
Εικόνα 2: Πρόβατο παρωτιδικό λεμφογάγγλιο, οπτική εξέταση. Το λεμφογάγγλιο εντοπίζεται μεταξύ του μασητήρα μυός και του εξωτερικού ακουστικού πόρου. (1) ακουστικός πόρος, (2) παρωτιδικό λεμφογάγγλιο, (3) εξωτερικός μασητήρας.

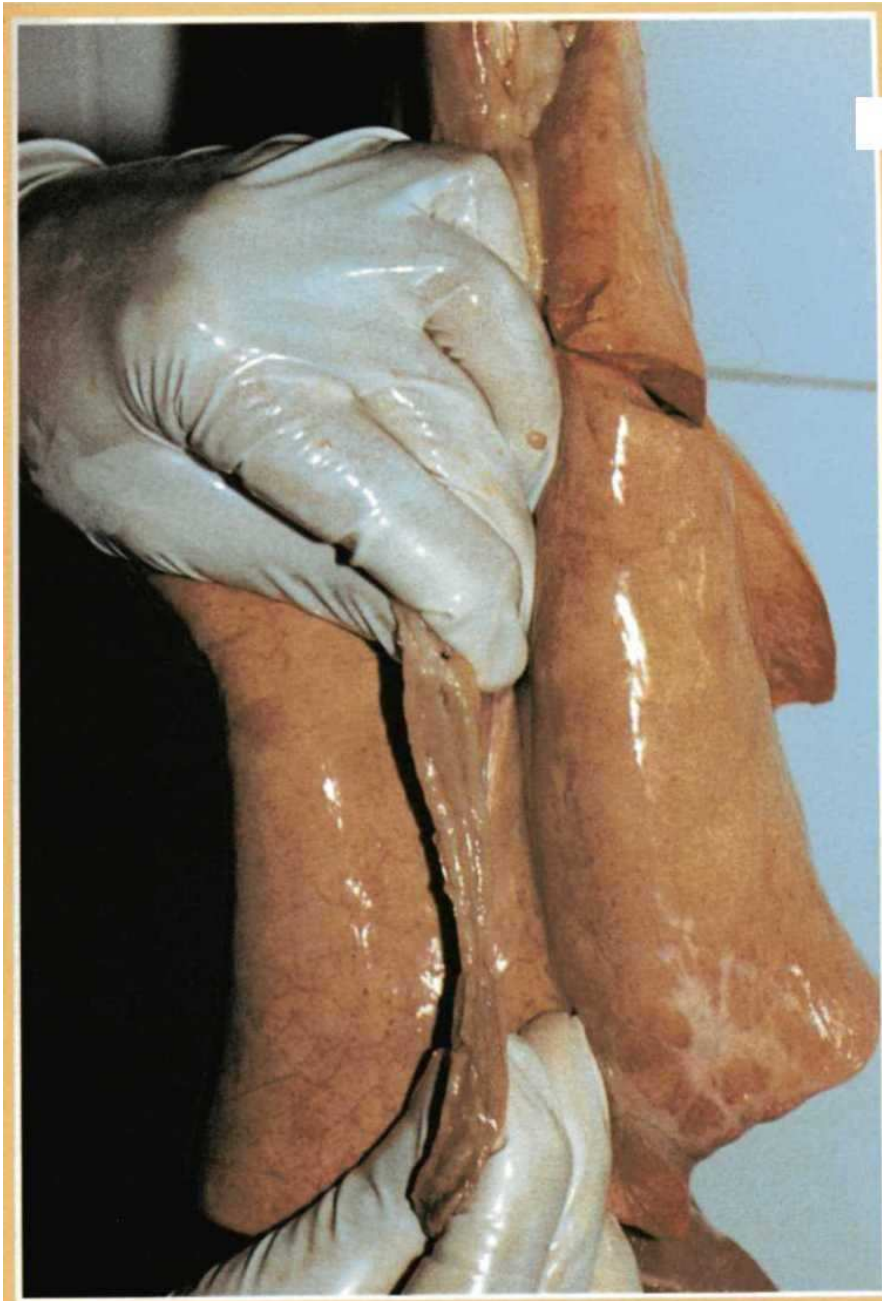
Εικόνα 3: Πρόβατο: οπτική εξέταση της τραχείας, του οισοφάγου, και ψηλάφηση των πνευμόνων. (1) Τραχεία, (2) οισοφάγος, (3) αριστερός πνεύμονας, (4) δεξιός πνεύμονας.

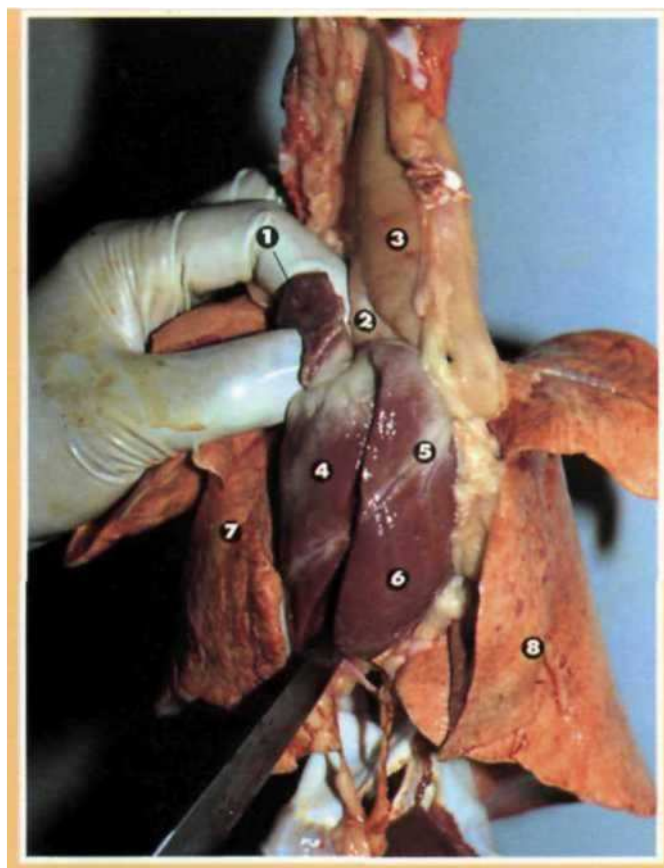
Εικόνα 4: Πρόβατο Αριστερό τραχειοβρογχικό Λεμφογάγγλιο, ψηλάφηση. (1) αορτικό τόξο, (2) αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (3) αριστερός πνεύμονας, (4) δεξιός πνεύμονας.

Εικόνα 5: Πρόβατο Άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, ψηλάφηση. (1) άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (2) κορυφαίος λοβός δεξιού πνεύμονα, (3) δευτερεύων λοβός,(4) μέσος λοβός, (5) καρδιά, (6) θύμος αδένας.

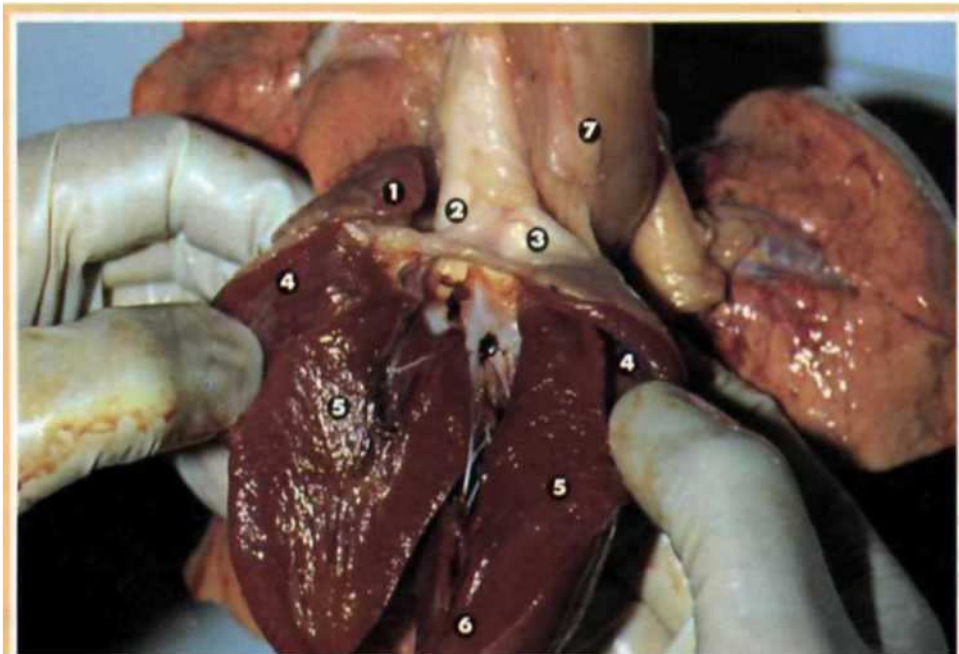

Εικόνα 6: Μεσοπνευμόνια λεμφογάγγλια. ψηλάφηση

Εικόνα 7: Πρόβατο, καρδιά, τρόπος ανοίγματος. Κρατώντας την καρδιά από τον δεξιό κόλπο, κάνουμε τομή ξεκινώντας από την αρχή της αορτής και της πνευμονικής αρτηρίας μέχρι την κορυφή της καρδιάς.

(1) Δεξιός κόλπος, (2) αορτή, (3) θύμος αδένας, (4) δεξιά κοιλία, (5) αριστερή επιμήκης μεσοκοιλιακή αύλακα, (6) αριστερή κοιλία, (7) δεξιός πνεύμονας, (8) αριστερός πνεύμονας.

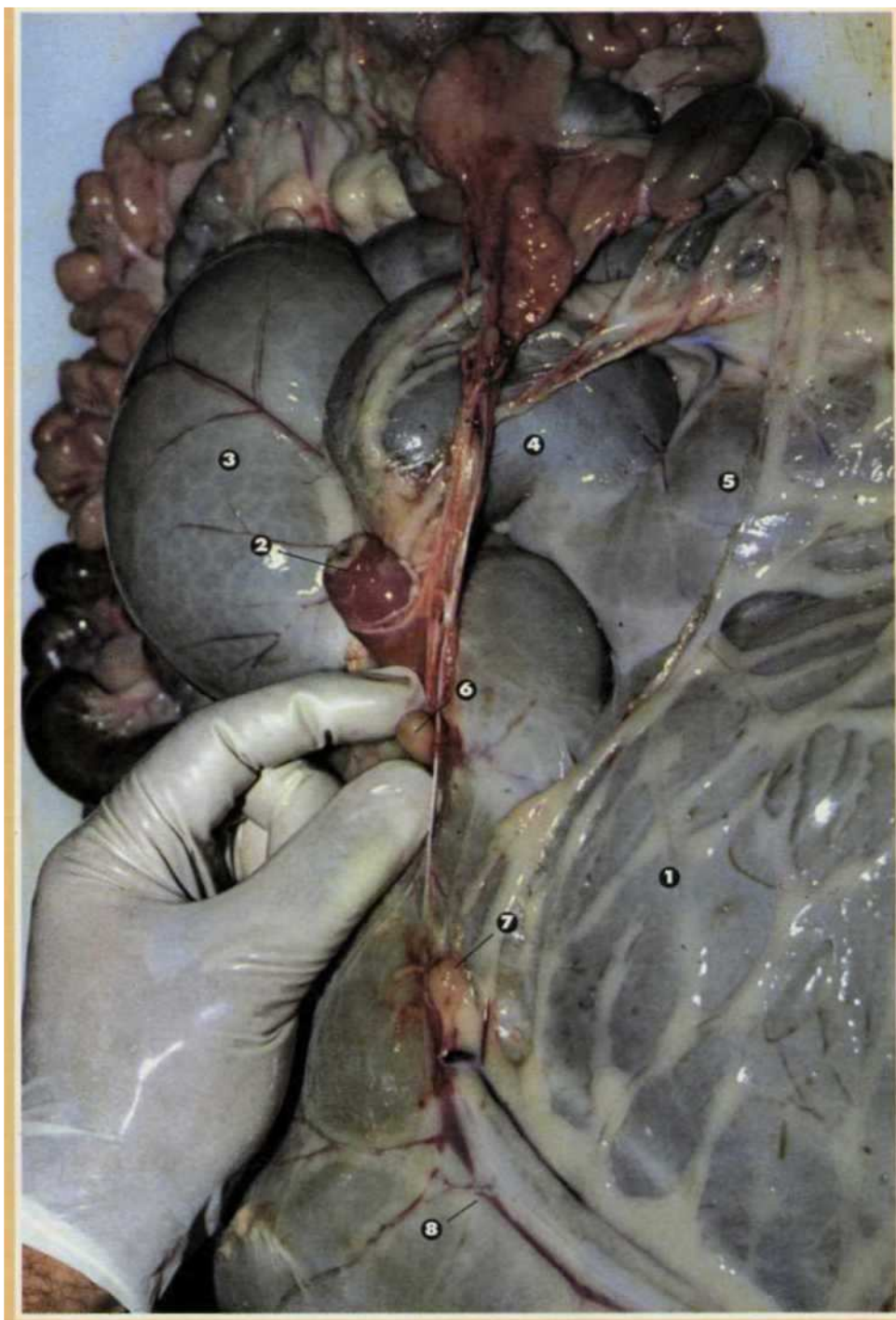
Εικόνα 8: Πρόβατο: καρδιά, κοιλίες και μεσοκοιλιακό διάφραγμα, οπτικός έλεγχος. (1) δεξιός κόλπος, (2) αορτή, (3) πνευμονική αρτηρία, (4) δεξιά κοιλία, (5) μεσοκοιλιακό διάφραγμα, (6) αριστερή κοιλία, (7) θύμος αδένας

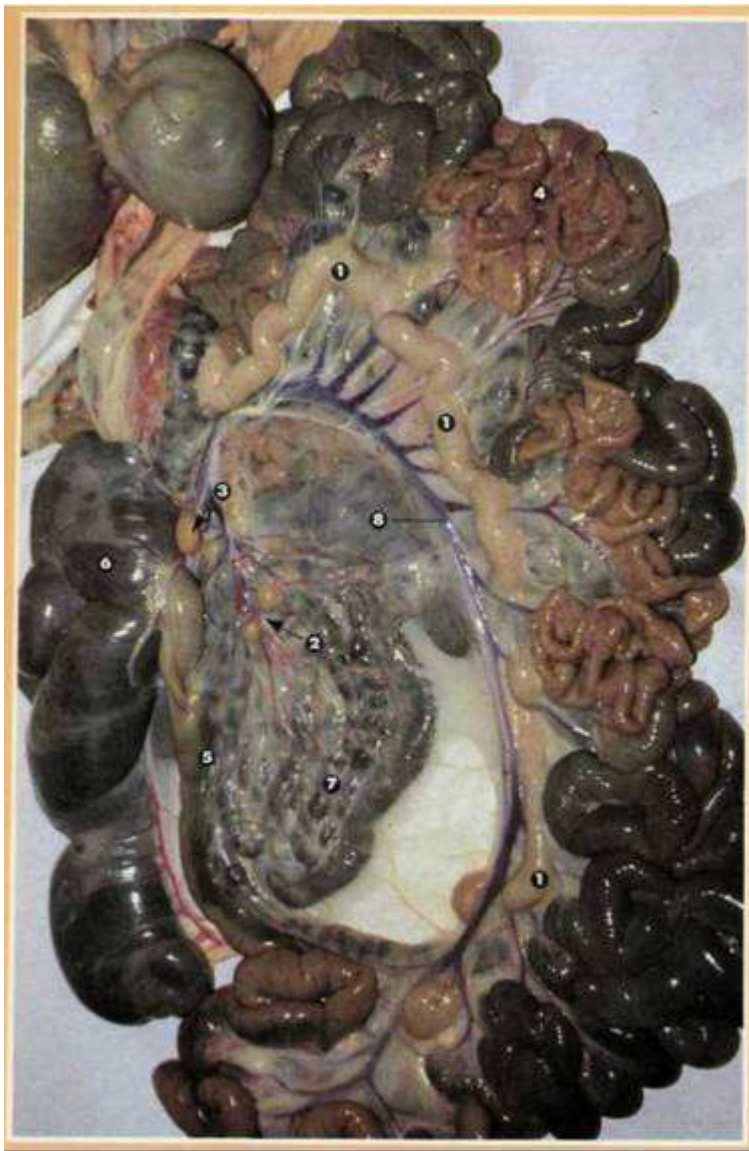
Εικόνα 9: πρόβατο: Ήπαρ και πυλαία λεμφογάγγλια. Ψηλάφηση.

Εικόνα 10: Πρόβατο, ήπαρ: τομή της στομαχικής πλευράς.

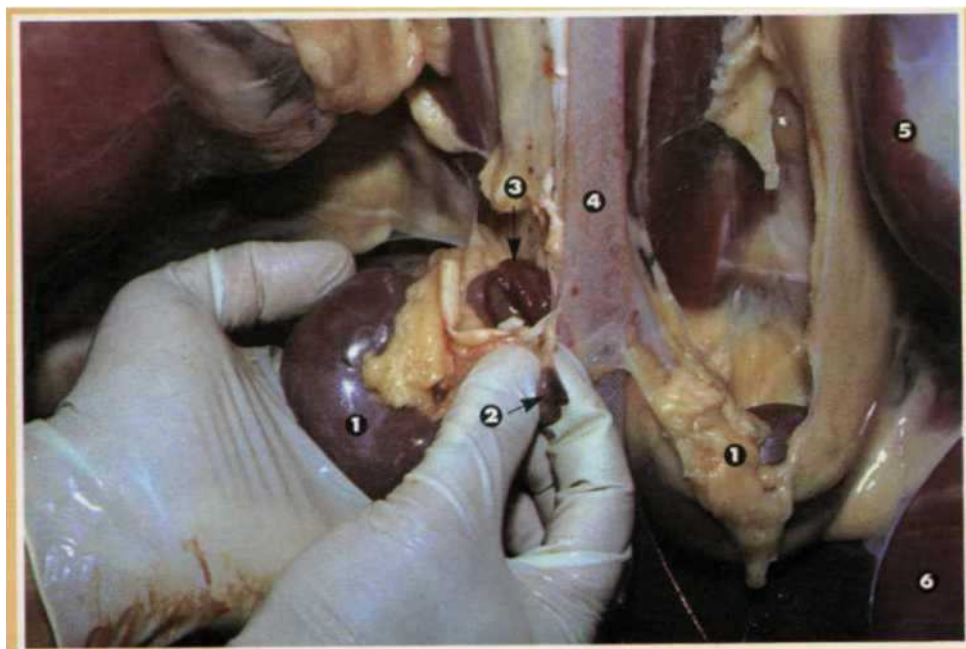
Εικόνα 11: γαστρικά λεμφογάγγλια, ψηλάφηση. (1)μεγάλη κοιλία, (2) οισοφάγος, (3) κεκρύφαλος, (4) εχίνος, (5) ήνυστρο, (6) κοιλιακό λεμφογάγγλιο, (7) λεμφογάγγλιο μεγάλης κοιλίας, (8) δεξιά στομαχική αρτηρία.

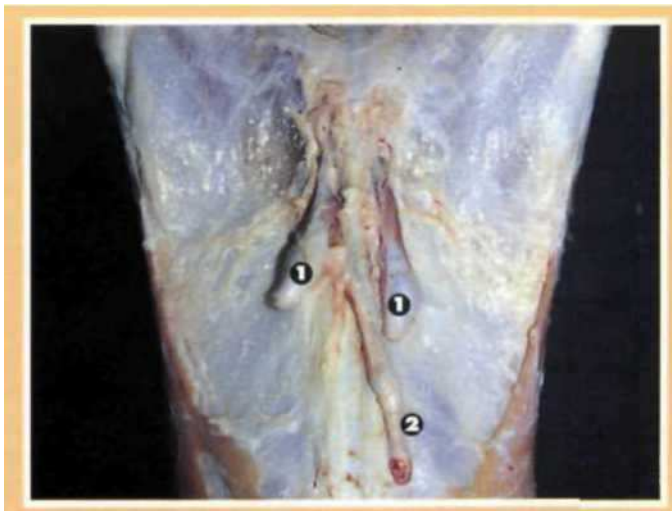
Εικόνα 12: Πρόβατο:μεσεντερικά λεμφογάγγλια, νηστιδικά, κόλου και τυφλού. (1) μεσεντέρια λεμφογάγγλια, (2) λεμφογάγγλια κόλου, (3) λεμφογάγγλια τυφλού, (4) λεπτό έντερο, (5) ειλεός, (6) τυφλό, (7) σπειροειδές κόλον, (8) άνω μεσεντερική αρτηρία.

Εικόνα 13: πρόβατο, σπλήνας, ψηλάφηση

Εικόνα 14: πρόβατο, νεφρός και νεφρικό λεμφογάγγλιο, ψηλάφηση. (1) νεφρός, (2) νεφρικό λεμφογάγγλιο, (3) επινεφριδικός αδένας, (4) κοίλη φλέβα, (5) κοιλιακό τοίχωμα, (6) διάφραγμα.

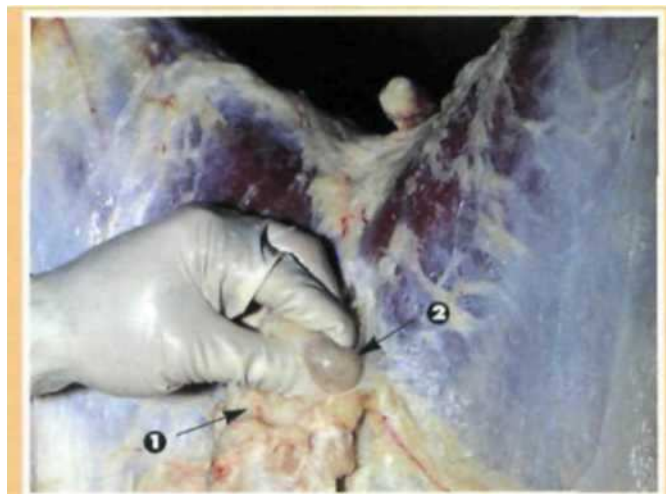

Εικόνα 15: αμνός, γεννητικά όργανα αρσενικού, οπτικός έλεγχος. (1) άρχεις, (2) πέος.

Εικόνα 16: πρόβατο, γεννητικά όργανα θηλυκού, οπτική εξέταση.

Εικόνα 17: πρόβατο. νεαρό θηλυκό, μαστός και μαστικά λεμφογάγγλια, οπτικός έλεγχος. (1) μαστός, (2) μαστικά λεμφογάγγλια

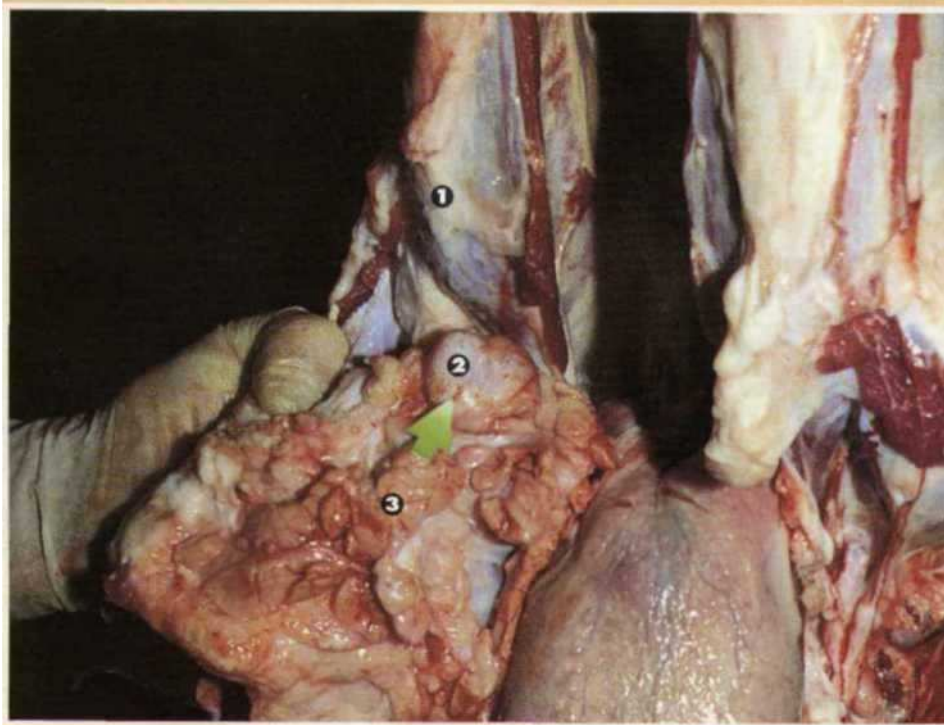

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης βοοειδών στο σφαγείο

Εικόνα 1: Βοοειδές : Αίμα, οπτική εξέταση.

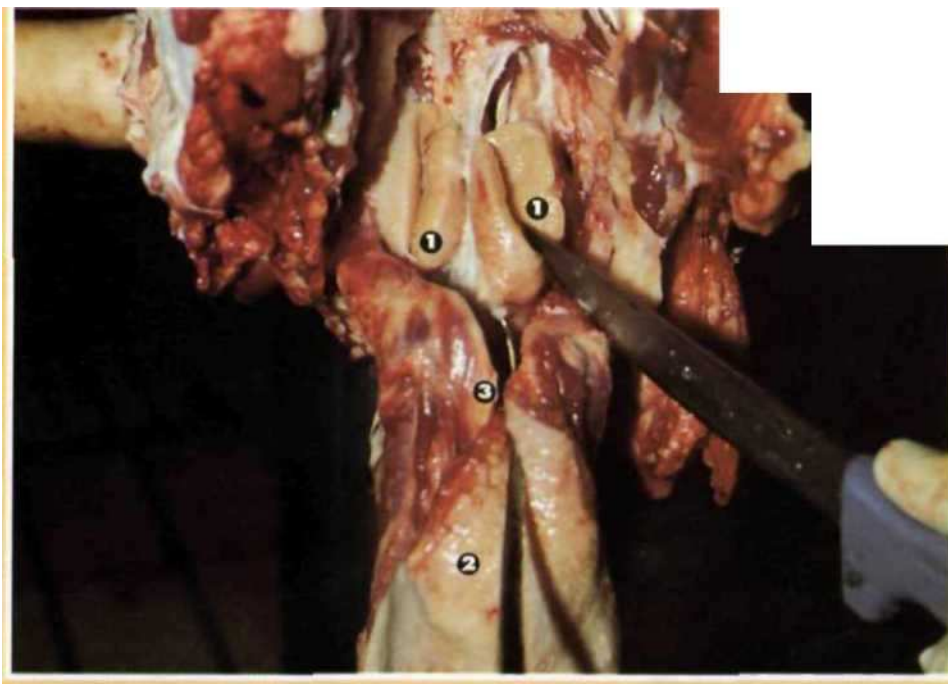

Εικόνα 2 : Βοοειδές, λεμφογάγγλιο υπογνάθιο. Βρίσκεται πλησίον της γωνίας της γνάθου, συνδεδεμένο με την πλευρική επιφάνεια του γναθικού σιελογόνου αδένος. Διάφοροι τρόποι απομάκρυνσης της κεφαλής, μπορούν να αφήσουν το λεμφογάγγλιο κολλημένο στο σφάγιο. (1) γνάθος (2) υπογνάθιο λεμφογάγγλιο (3) γναθικός αδένας

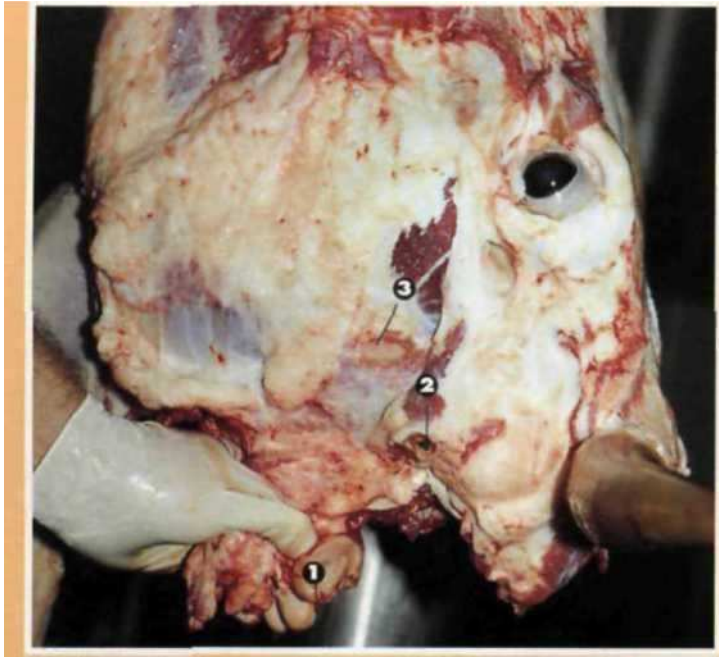
Εικόνα 3: Βοοειδές, κεφάλι. Για να φθάσουμε εύκολα στα μεσαία οπισθοφαρυγγικά λεμφογάγγλια κάνουμε σε κάθε μία πλευρά, μία βαθιά τομή μεταξύ της κάτω γνάθου και του υοειδούς οστού χαμηλώνοντας το τελευταίο πιέζοντας δυνατά στη βάση της γλώσσας.

(1)κάτω γνάθος (2)υοειδές οστόύν (3) βάση της γλώσσας.

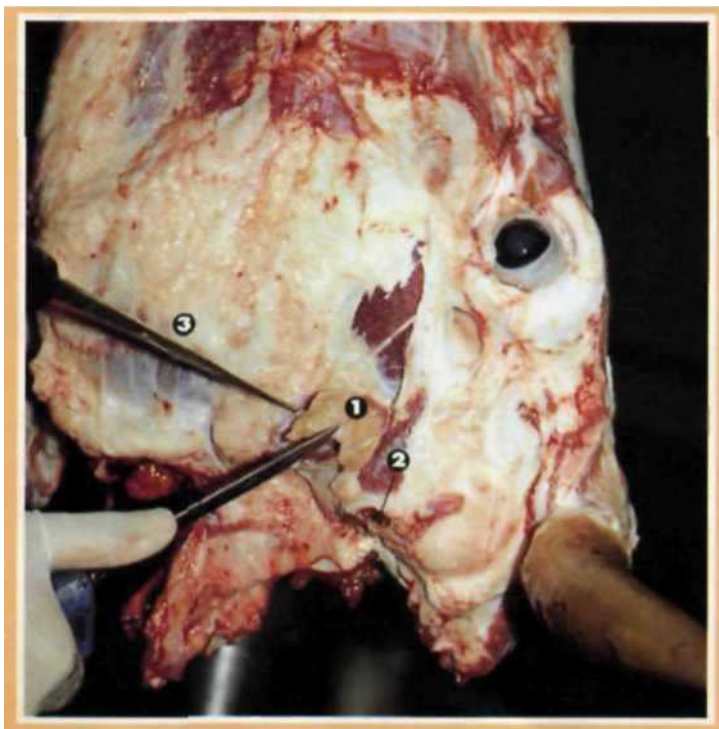
Εικόνα 4 : Βοοειδές: Μέσα οπισθοφαρυγγικά λεμφογάγγλια: εμφανίζονται ύστερα από εγκάρσια τομή των φαρυγγικών μυών.

(1) Μέσα οπισθοφαρυγγικά λεμφογάγγλια (2) γλώσσα (3) υοειδές οστόύν.

Εικόνα 5: Βοοειδές, πλάγιο οπισθοφαρυγγικό λεμφογάγγλιο. Εάν η απομάκρυνση του κεφαλιού έγινε με σωστό τρόπο, εντοπίζεται στον λιπώδη και αδενικό ιστό ευρισκόμενο σε αντιστοιχία με τον κλάδο στήριξης της γνάθου.

(1) πλάγιο οπισθοφαρυγγικό λεμφογάγγλιο (2) ακουστικός πόρος (3) παρωτιδικό λεμφογάγγλιο.

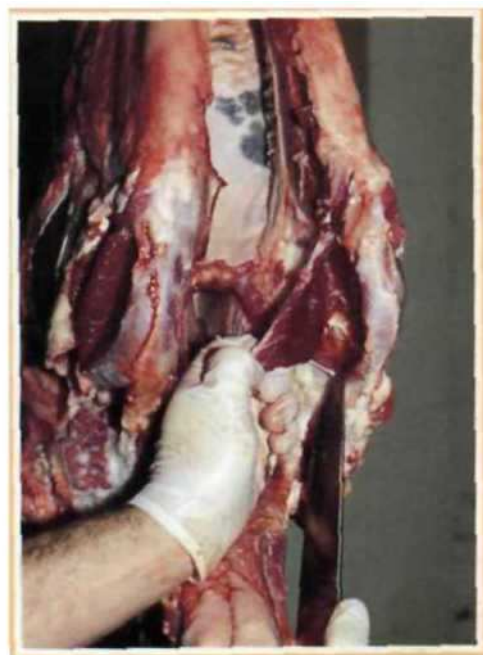

Εικόνα 6: Βοοειδές: παρωτιδικό λεμφογάγγλιο. Βρίσκεται μεταξύ του ακουστικού πόρου και του εξωτερικού μασητήρα.

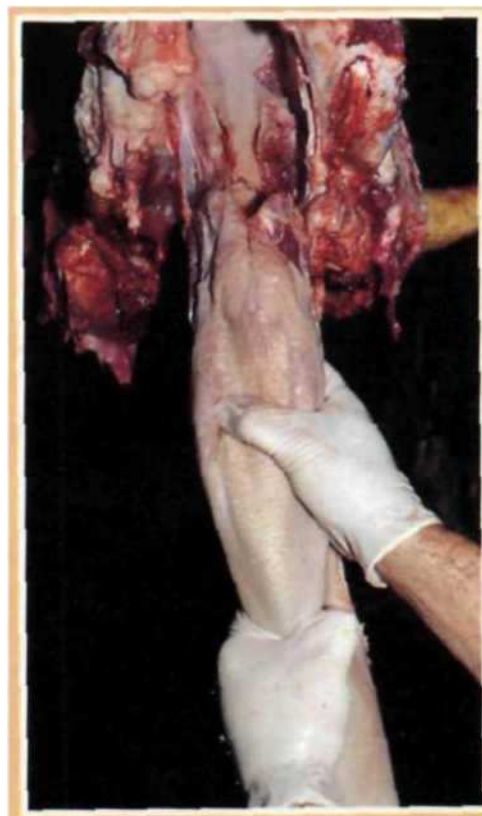
(1) παρωτιδικό λεμφογάγγλιο, (2) ακουστικός πόρος, (3) εξωτερικός μασητήρας.

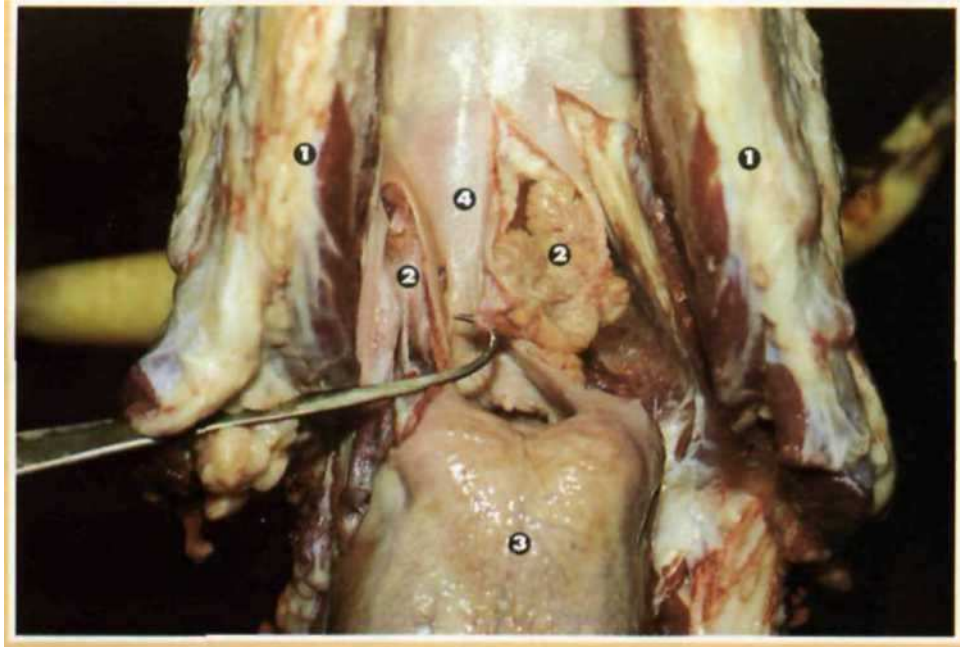
**Εικόνα 7: Μύες εξωτερικών
μασητήρων. Παράλληλες τομές.**

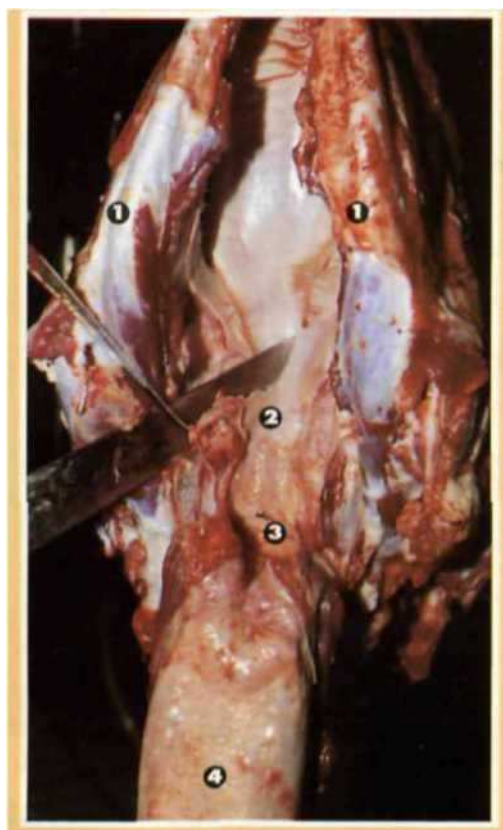
**Εικόνα 8: Μύες εσωτερικών
μασητήρων τομές.**

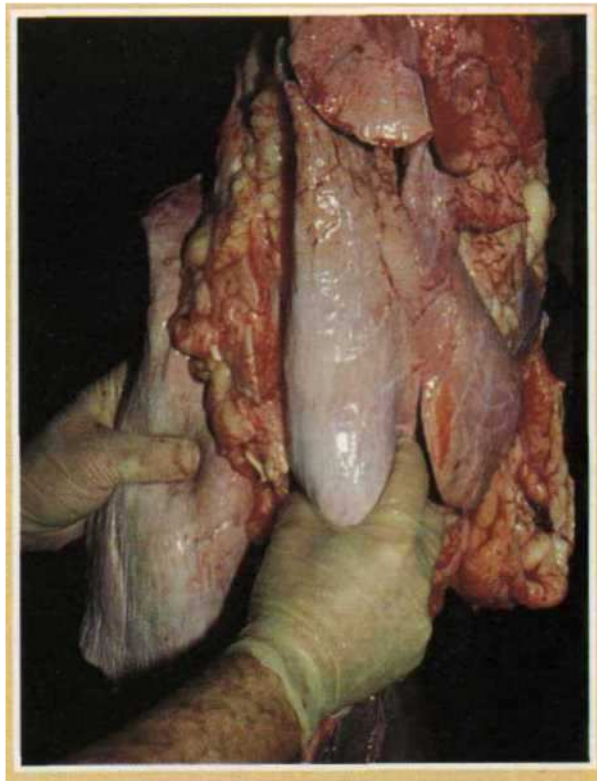
Εικόνα 9: Βοοειδές, γλώσσα, ψηλάφηση

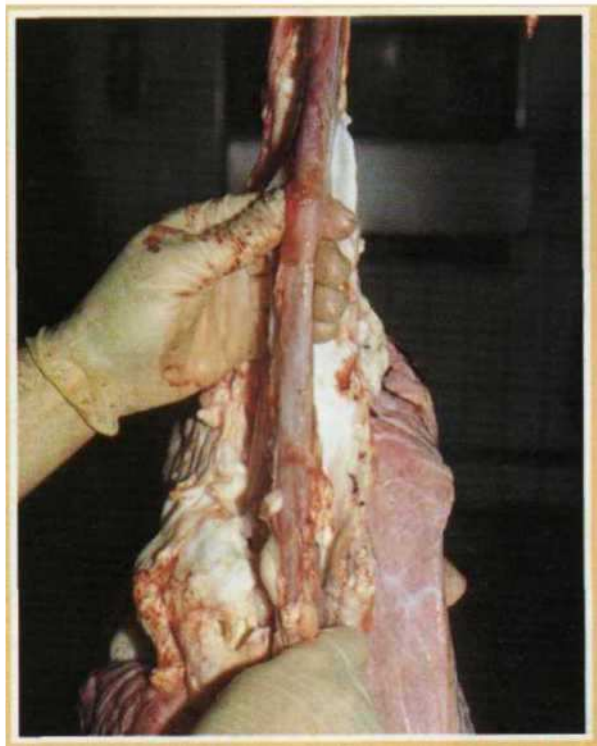
Εικόνα 10: Βοοειδές, αμυγδαλές: εμφανίζονται τέμνοντας την μαλακή υπερώα. (1) άνω γνάθος, (2) αμυγδαλές, (3) γλώσσα, (4) μαλακή υπερώα.

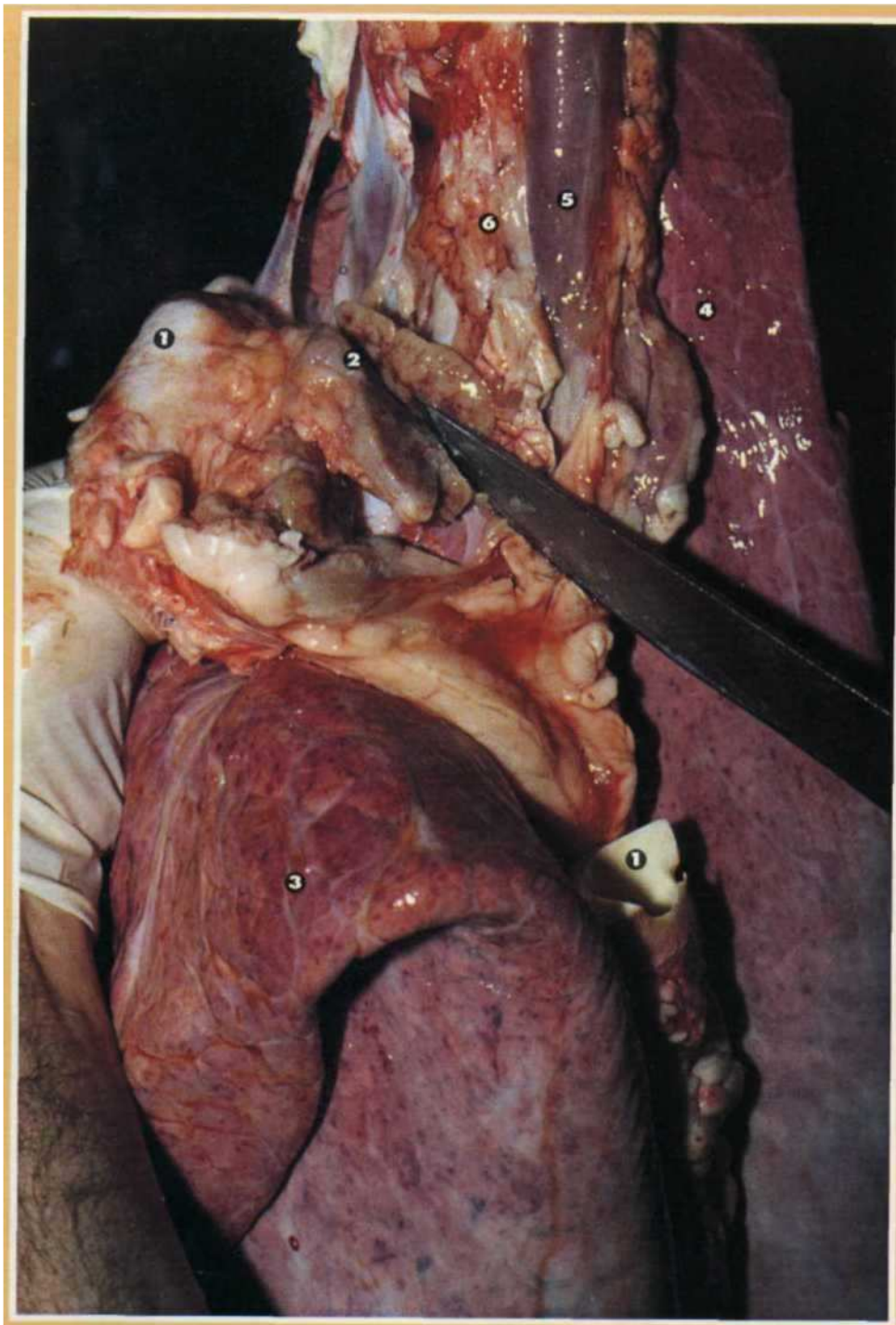
Εικόνα 11: Βοοειδές, αμυγδαλές, αφαίρεση. Γίνεται πλευρική τομή του ισθμού των σιαγόνων κοντά στην ένωση της μαλακής υπερώας. Η χρήση γάντζου διευκολύνει την επέμβαση. (1) άνω γνάθος, (2) μαλακή υπερώα και αμυγδαλές, (3) επιγλωττίδα, (4) γλώσσα.

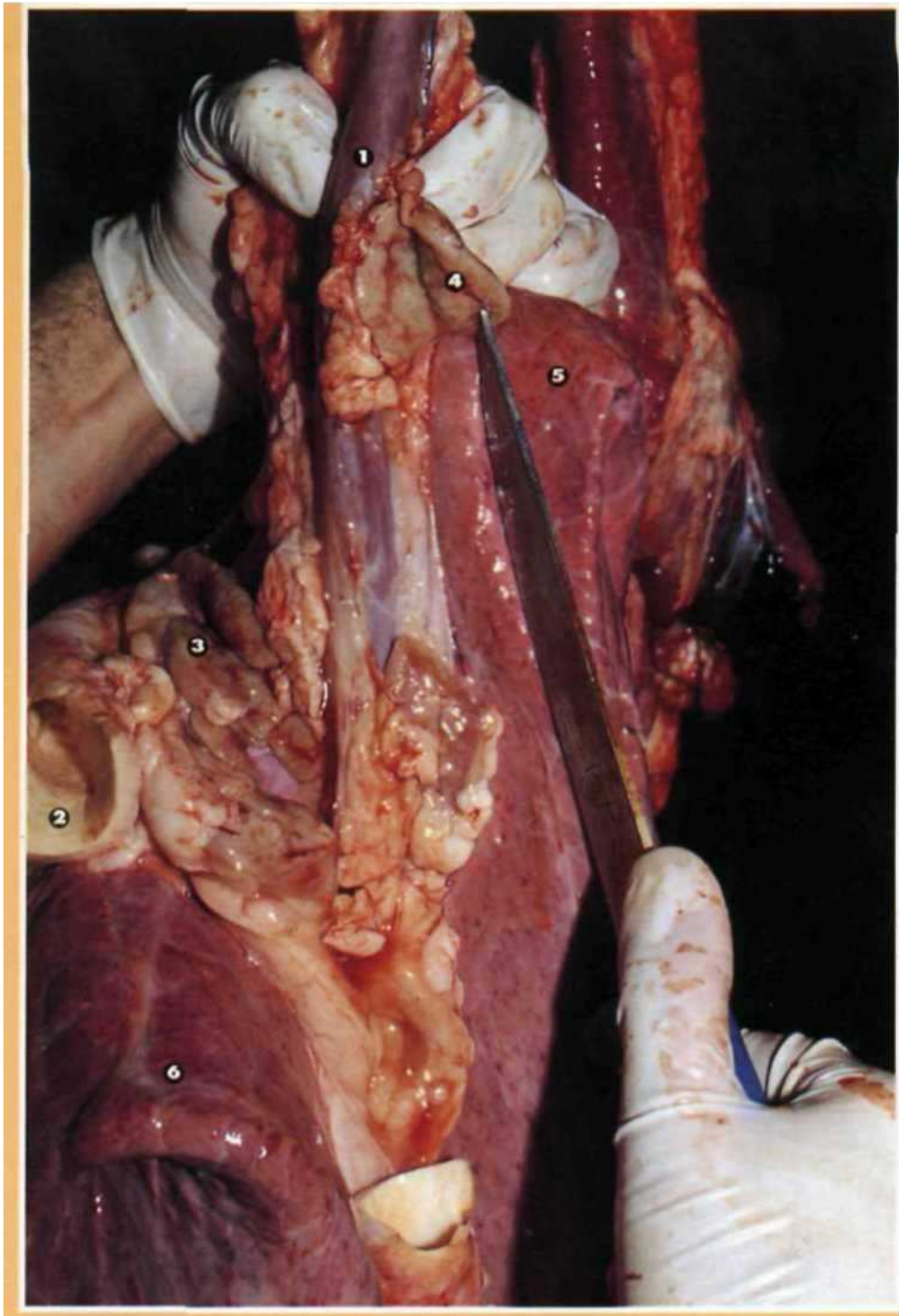
Εικόνα 12: Βοοειδές: πνεύμονες: ψηλάφηση.

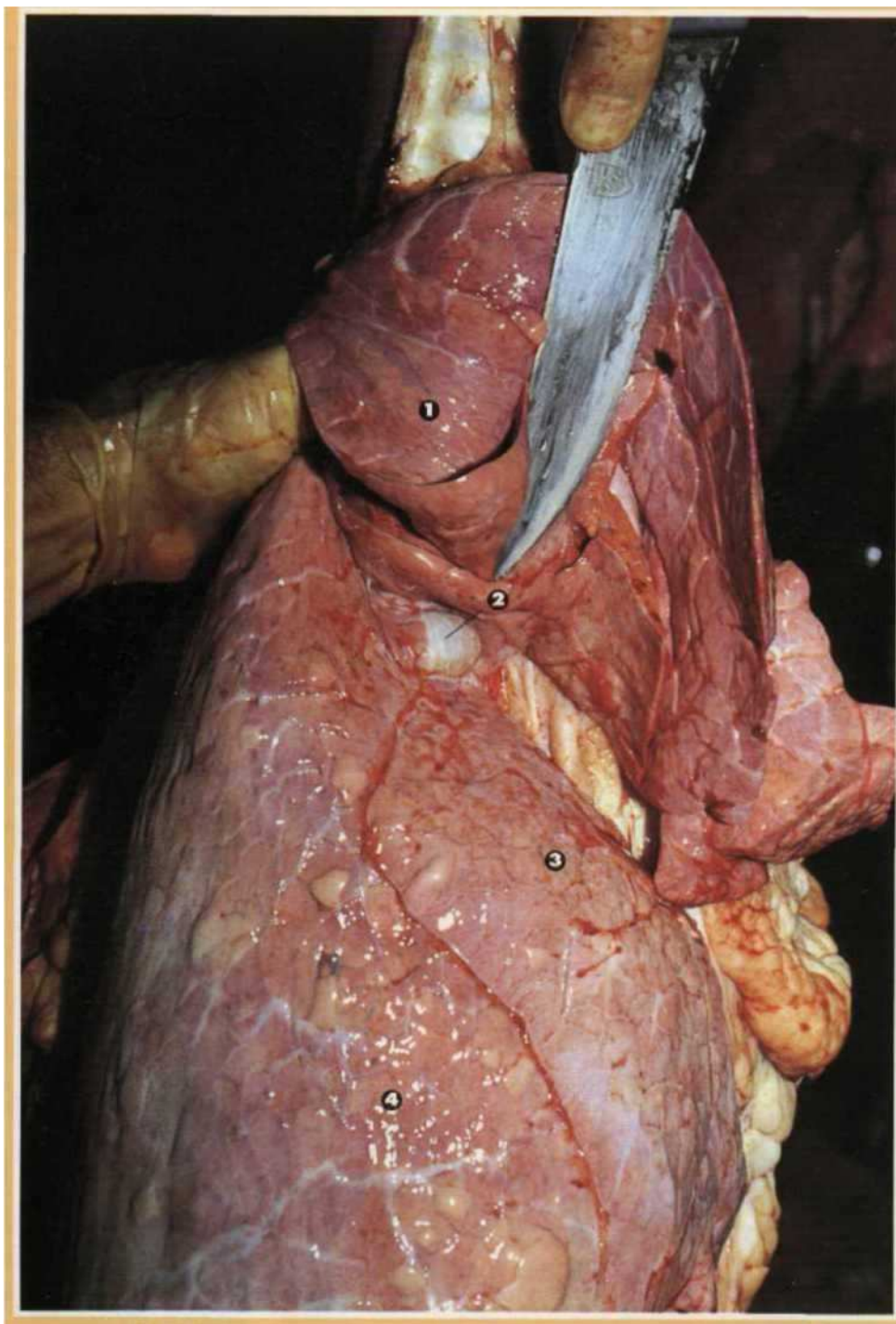
Εικόνα 13: Βοοειδές, οισοφάγος, ψηλάφηση

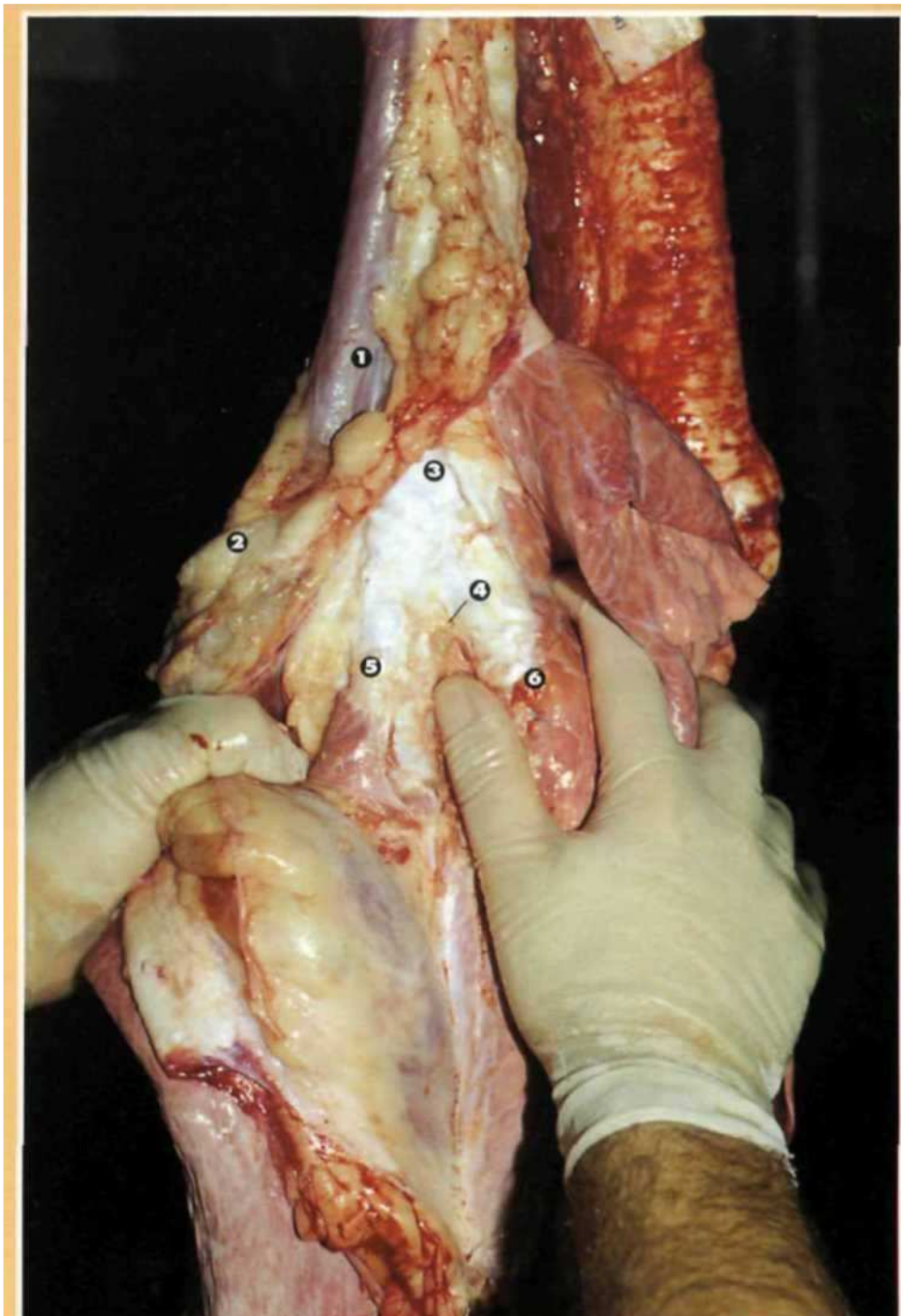
Εικόνα 14 : Βοοειδές, αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο: βρίσκεται κάτω από το αορτικό τόξο. Για να προσεγγιστεί συνιστάται η τομή της αορτής, μετακινώντας την κατόπιν αριστερά. Μεταξύ της τραχείας και του άνω λοβού του αριστερού πνεύμονα φαίνεται το λεμφογάγγλιο, συχνά βυθισμένο σε λίπος. (1) αορτή, (2) αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (3) άνω αριστερόξλοβός, (4) άνω δεξιόξλοβός, (5) οισοφάγος, (6) τραχεία

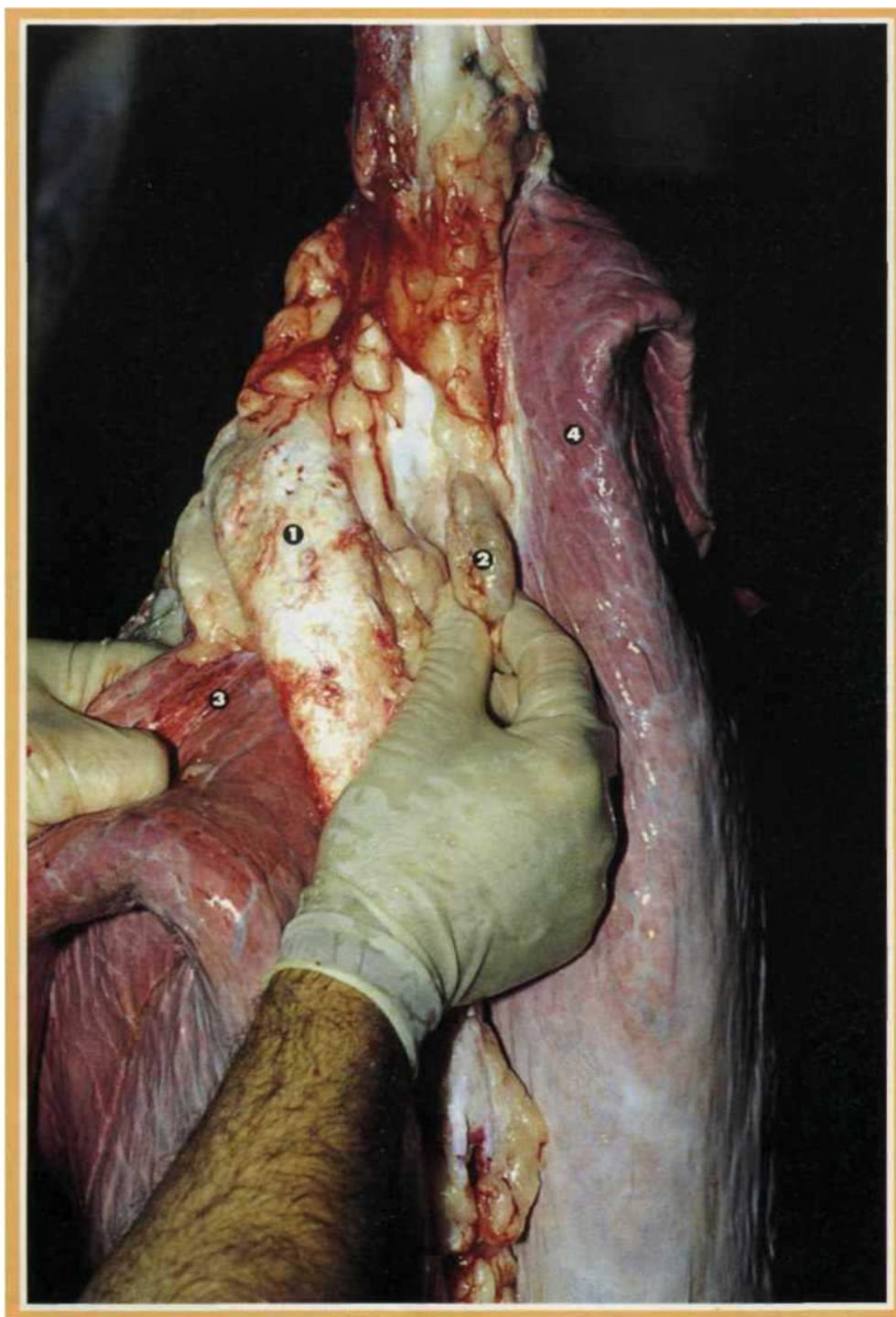
Εικόνα 15: Βοοειδές, κορυφαίο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο: βρίσκεται στην γωνία που σχηματίζεται από την τραχεία και τον άνω λοβό του δεξιού πνεύμονα. (1) οισοφάγος, (2) αορτή, (3) αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (4) δεξιάς κορυφαίος λοβός, (5) δεξιός άνω λοβός, (6) αριστερός άνω λοβός.

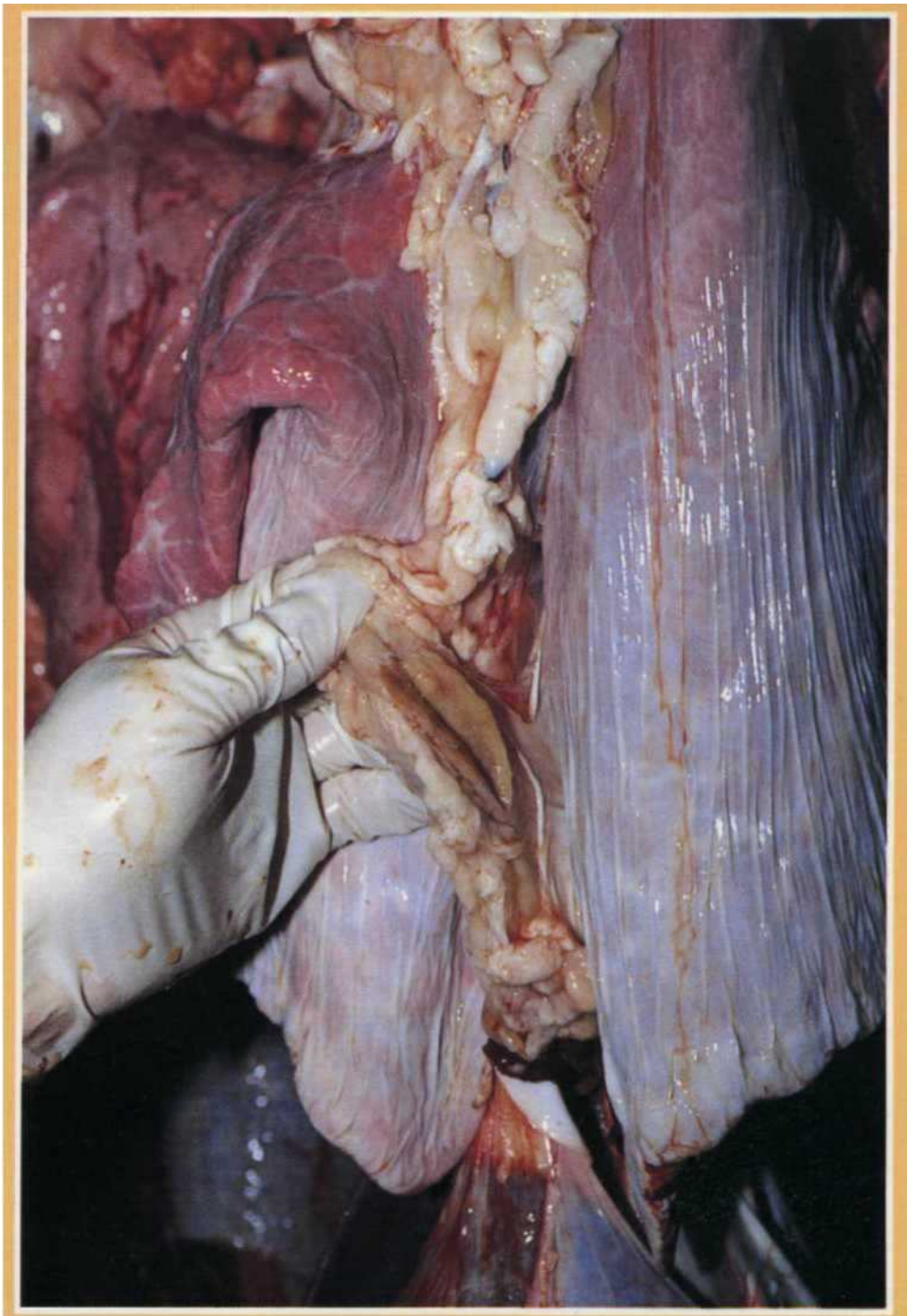
Εικόνα 16: Βοοειδές, Δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο: Βρίσκεται πάνω στην τραχεία, στην πλευρά που βρίσκεται μεταξύ του μεσαίου και του άνω λοβού του δεξιού πνεύμονα. Μπορεί να είναι μικροσκοπικό ή να λείπει ολοκληρωτικά. (1) άνω δεξιός λοβός, (2) δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (3) μέσος λοβός, (4) δεξιός διαφραγματικός λοβός.

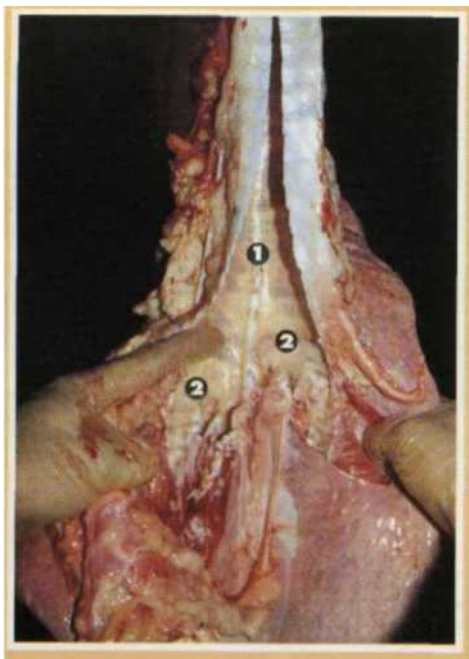
Εικόνα 17: Βοοειδές, μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο: Μετακινώντας με δύναμη στ' αριστερά την αορτή και τον οισοφάγο, το βρίσκουμε στο ύψος της διχάλας της τραχείας κοντά στην γωνία που σχηματίζεται από τους κυρίως βρόγχους. Μπορεί να είναι μικρής διάστασης ή να λείπει ολοκληρωτικά. (1) οισοφάγος, (2) αορτή, (3) διακλάδωση (διχάλα) τραχείας, (4) μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (5) αριστερός βρόγχος, (6) δεξιός βρόγχος.

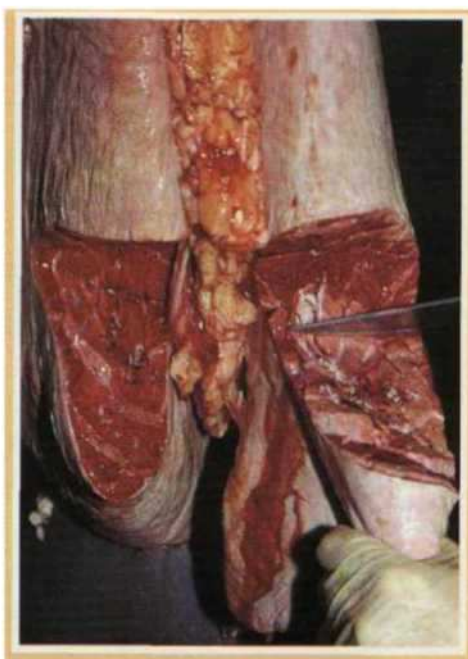
Εικόνα 18: Βοοειδές, Μέσο μεσοπνευμόνιο λεμφογάγγλιο. (1) αορτή, (2) μέσο μεσοπνευμόνιο λεμφογάγγλιο, (3) άνω λοβός αριστερού πνεύμονα, (4) άνω λοβός δεξιού πνεύμονα.

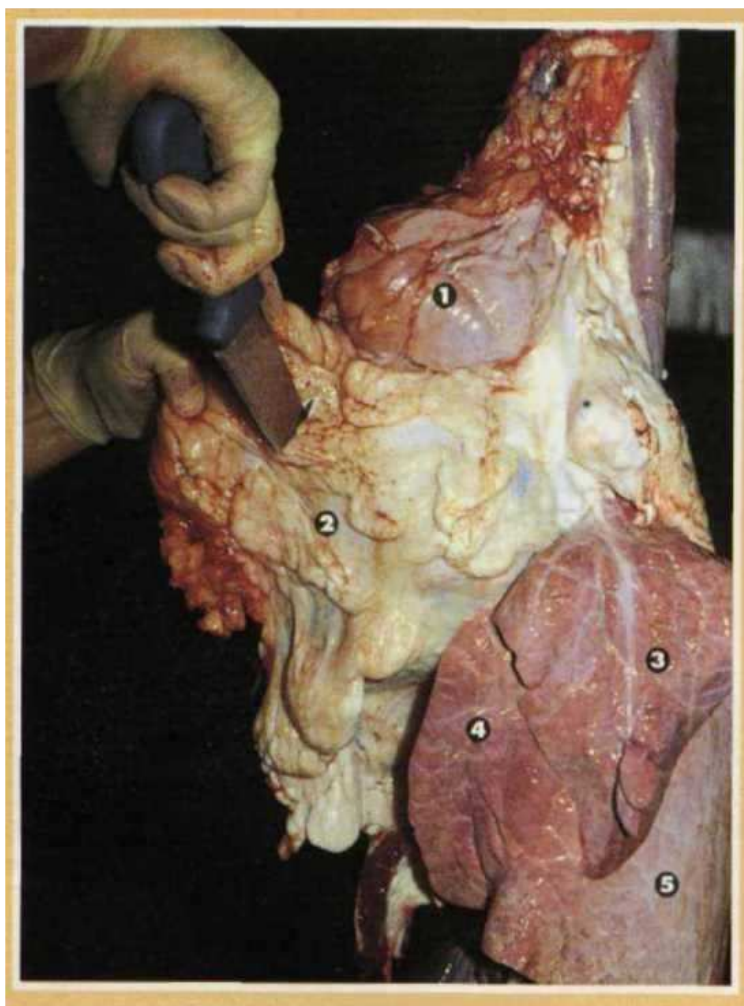
Εικόνα 19: Βοοειδές: Ουραίο μεσοπνευμόνιο λεμφογάγγλιο.

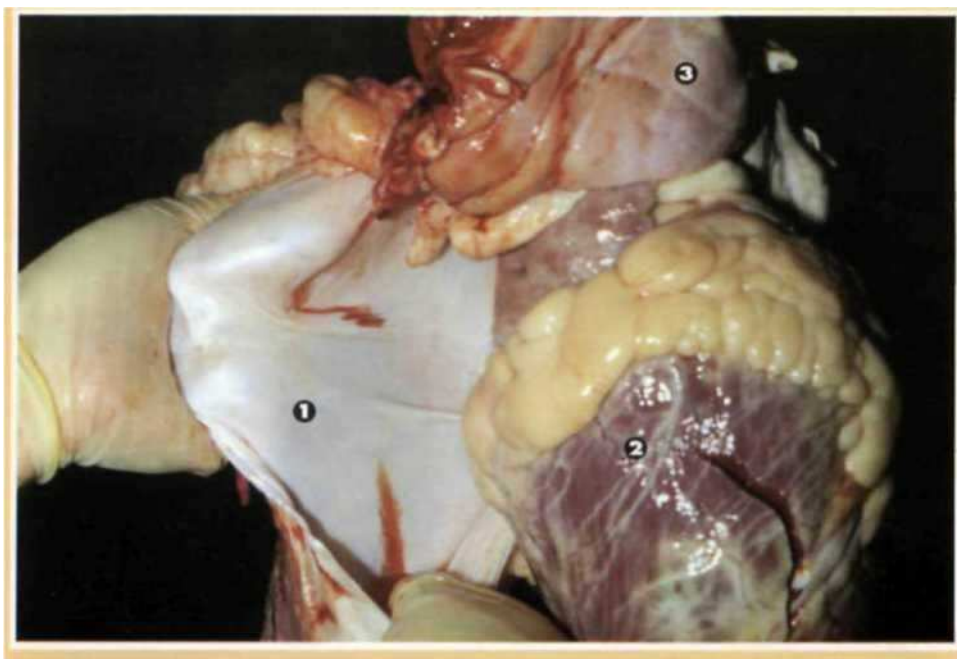
Εικόνα 20: Βοοειδές, Τραχεία και κυριότερες διακλαδώσεις των βρόγχων, άνοιγμα. (1)τραχεία, (2) διακλαδώσεις των βρόγχων.

Εικόνα 21: Βοοειδές, πνεύμονες: τομές.

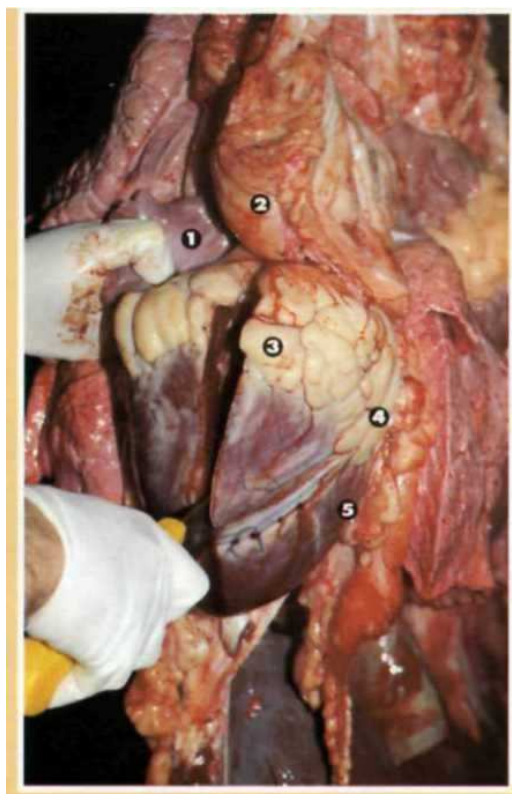

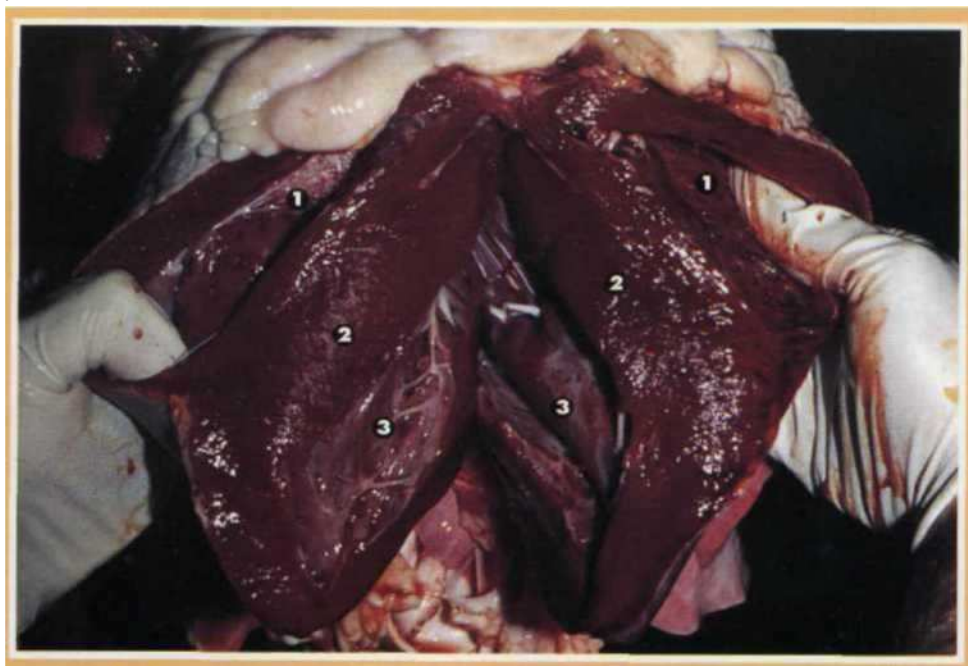
Εικόνα 22: Βοοειδές, περικάρδιο, οπτική εξέταση και άνοιγμα. (1) θύμος αδένας, (2) περικάρδιο, (3) πρόσθιο τμήμα άνω λοβού του αριστερού πνεύμονα, (4) οπίσθιο τμήμα τον άνω λοβού του αριστερού πνεύμονα, (5) αριστερός διαφραγματικός λοβός.

Εικόνα 23: Βοοειδές, καρδιά και περικάρδιο, οπτική εξέταση. (1) περικάρδιο, (2) καρδιά, (3) θύμος αδένας.

Εικόνα 24: Βοοειδές, καρδιά, τρόπος ανοίγματος. Κρατάμε από τον δεξιό κόλπο και γίνεται τομή από την βάση της πνευμονικής αρτηρίας μέχρι την κορυφή του *οργάνου*. (1) δεξιός κόλπος, (2) αρχή της πνευμονικής αρτηρίας (κρύβεται από τον θύμο αδένα), (3) δεξιά κοιλία, (4) μεσοκοιλιακή επιμήκης αριστερή αύλακα, (5) αριστερή κοιλία

Εικόνα 25: Βοοειδές, κοιλίες και μεσοκοιλιακό διάφραγμα, οπτική εξέταση. (1) δεξιά κοιλία, (2) μεσοκοιλιακό διάφραγμα, (3) αριστερή κοιλία.

Εικόνα 26: Διάφραγμα οπτική εξέταση (1) τενοντώδης μοίρα, (2) μυώδης μοίρα.

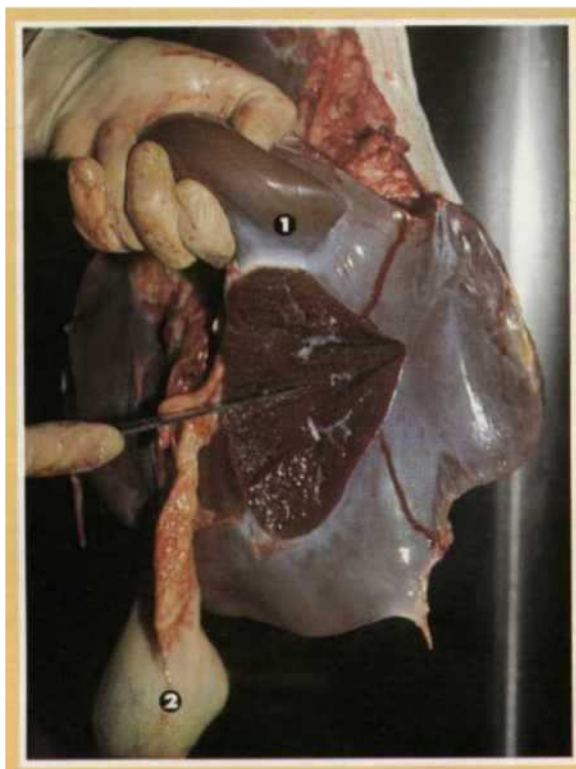
Εικόνα 27: Ήπαρ, ψηλάφηση

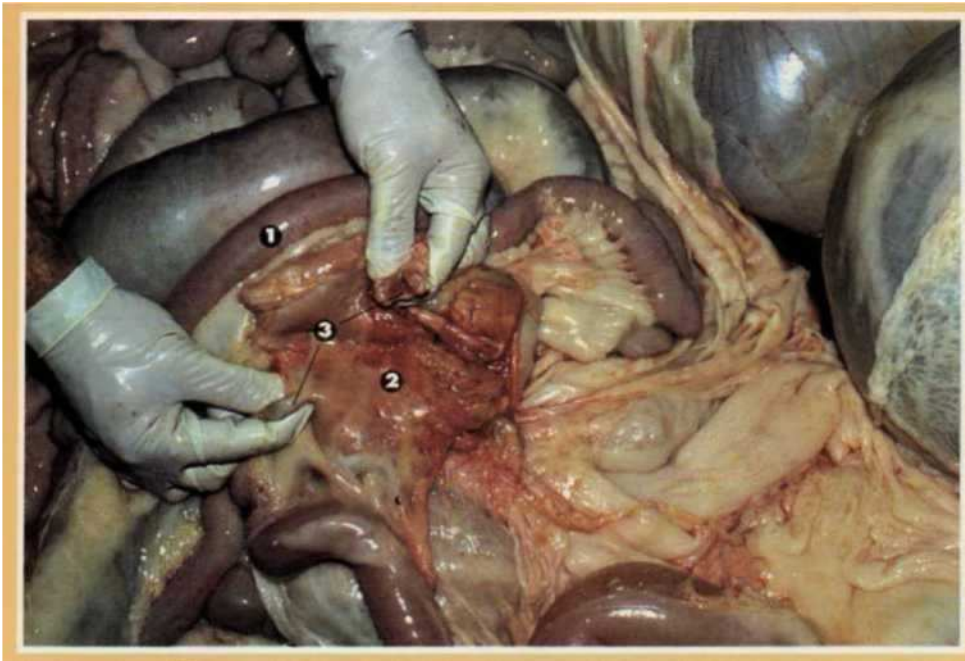
Εικόνα 28: Βοοειδές, πυλαία λεμφογάγγλια. Κατά την φάση του εκσπλαχνισμού, μπορεί να παραμείνουν ενωμένα στον γαστρεντερικό σωλήνα. (1) γαστρική πλευρά του ήπατος, (2) πυλαία λεμφογάγγλια. (3) ουραίος λοβός, (4) χοληδόχος κύστη.

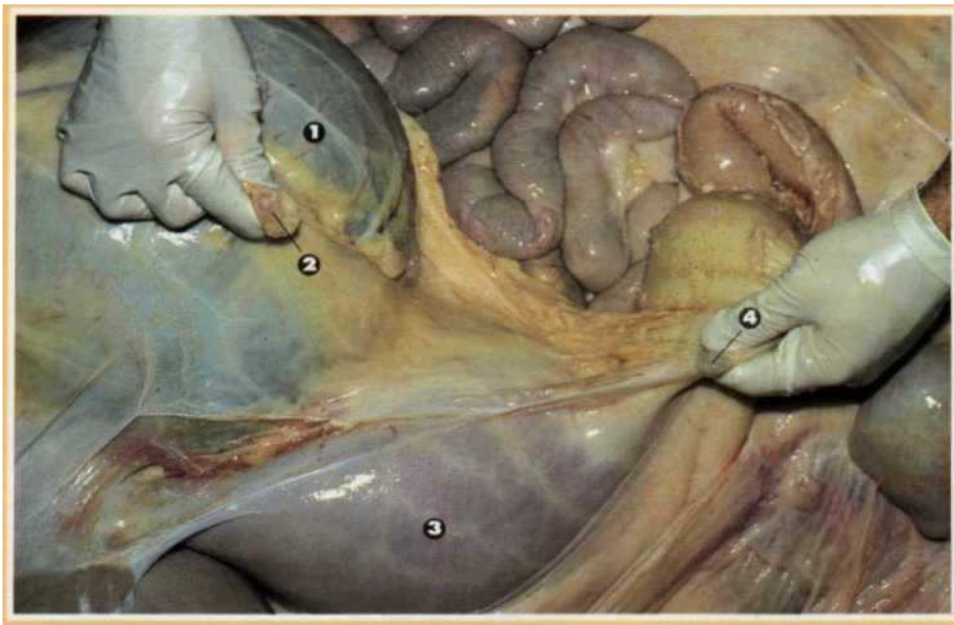
Εικόνα 29: Ήπαρ, τομή της γαστρικής (κοιλιακής) επιφάνειας. Γίνεται κρατώντας το όργανο από τον αριστερό τριγωνικό σύνδεσμο.

Εικόνα 30: Ήπαρ, τομή της βάσης του ουραίου λοβού. (1) ουραίος λοβός, (2) χοληδόχος κύστη.

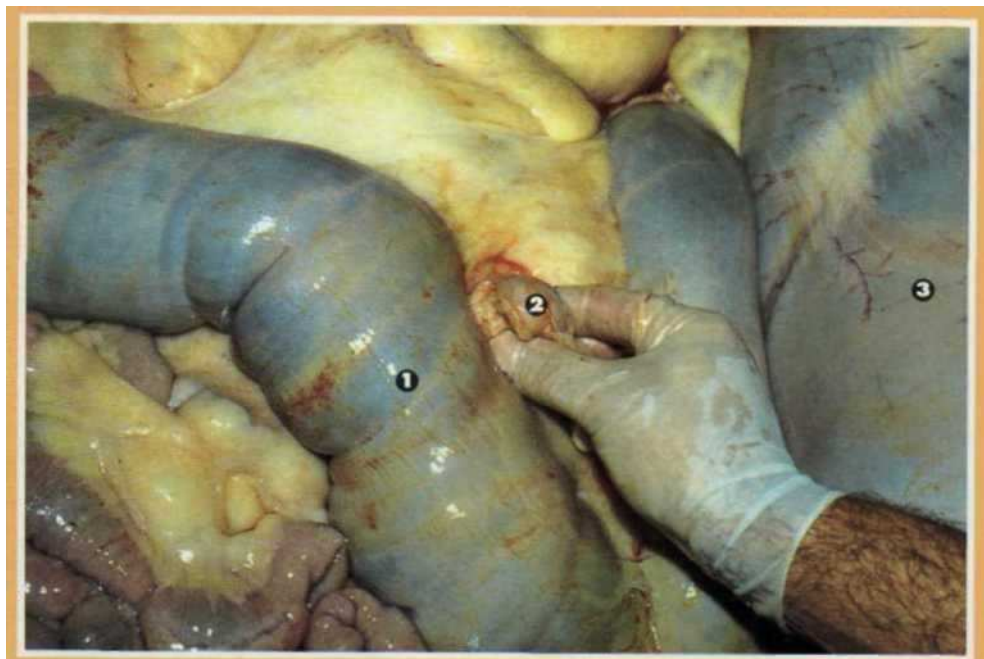
Εικόνα 31: Παγκρεατικά λεμφογάγγλια, ψηλάφηση. (1) δωδεκαδάκτυλο, (2) πάγκρεας, (3) παγκρεατικά λεμφογάγγλια.

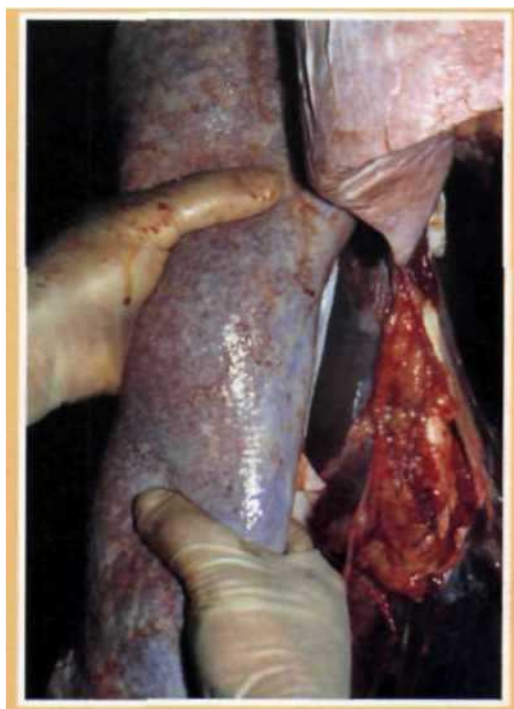
Εικόνα 32: Γαστρικά λεμφογάγγλια (εχίνου και ηνύστρου) οπτική εξέταση. (1) εχίνος, (2) λεμφογάγγλιο του βιβλίου, (3) ήνυστρο, (4) λεμφογάγγλιο του ηνύστρου.

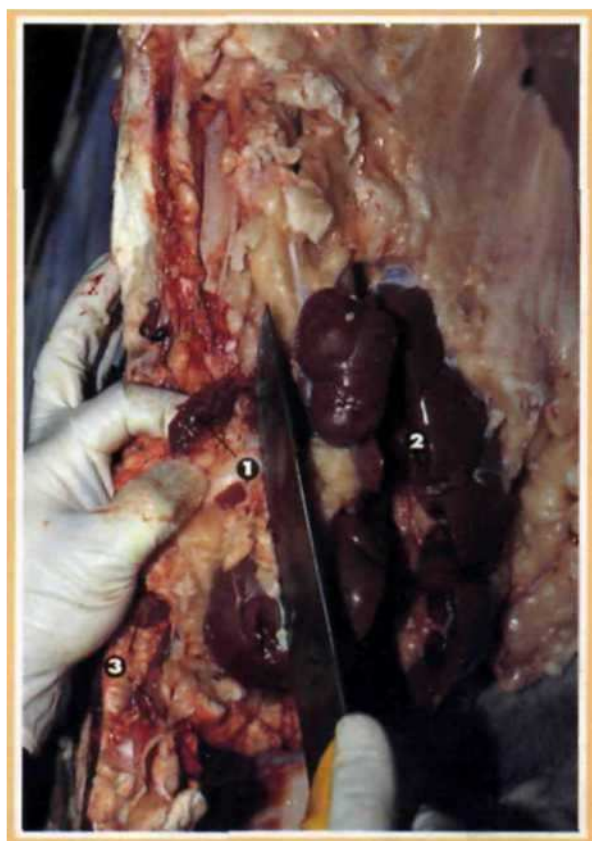
Εικόνα 33: Γαστρεντερικός σωλήνας, μεσεντέριο, μεσεντέρια λεμφογάγγλια (νήστιδας). (1) μεσεντέρια λεμφογάγγλια, (2) Λεπτό έντερο, (3) σπειροειδές κόλον.

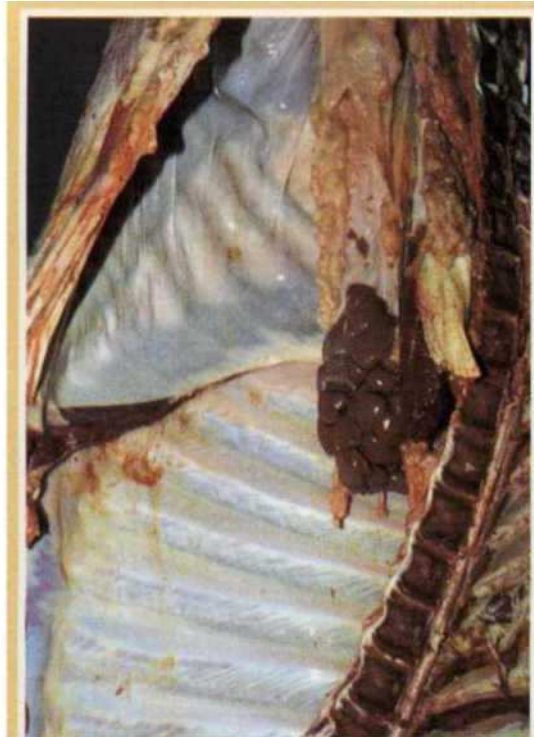
Εικόνα 34: Μεσεντερικά λεμφογάγγλια, ψηλάφηση. (1) κόλον, (2) λεμφογάγγλια κόλου, (3) μεγάλη κοιλία.

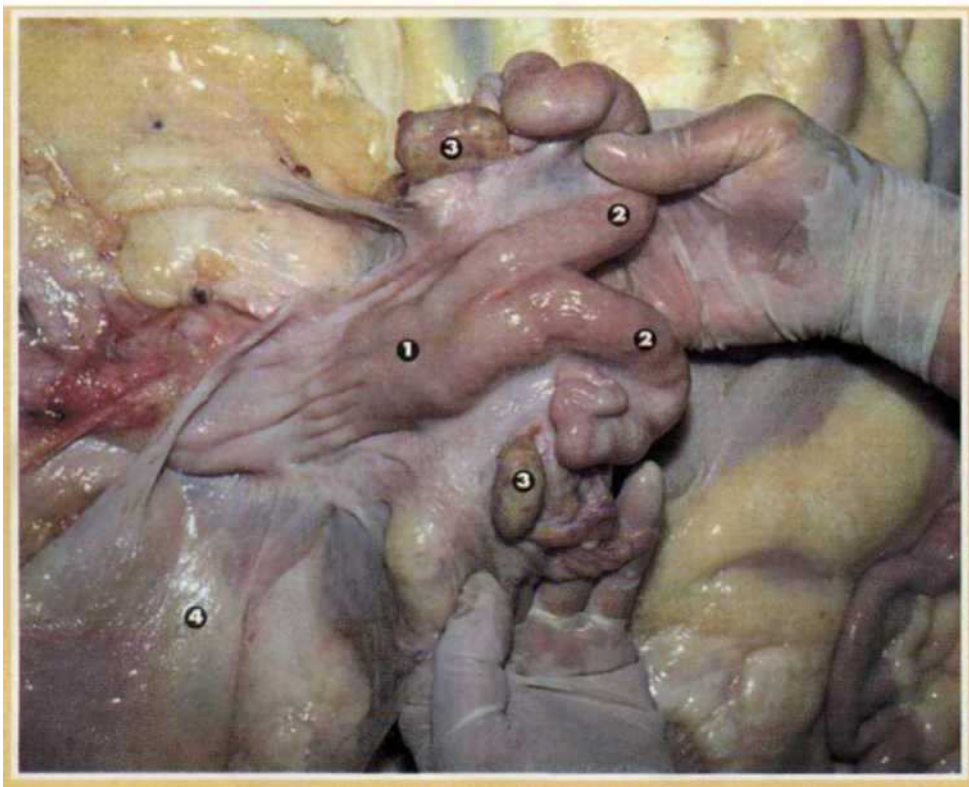
Εικόνα 35: Σπλήνα,ψηλάφηση.

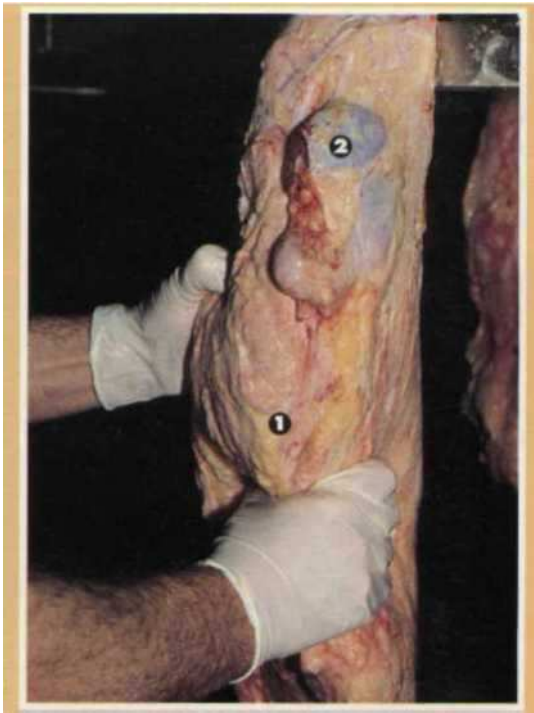
Εικόνα 36: Νεφρός και νεφρικό λεμφογάγγλιο: Το νεφρικό λεμφογάγγλιο είναι εγκαταστημένο στο περινεφρικό λίπος κοντά στο στόμιο. (1) νεφρικό λεμφογάγγλιο, (2) νεφρός, (3) τομή επινεφριδίου αδένα.

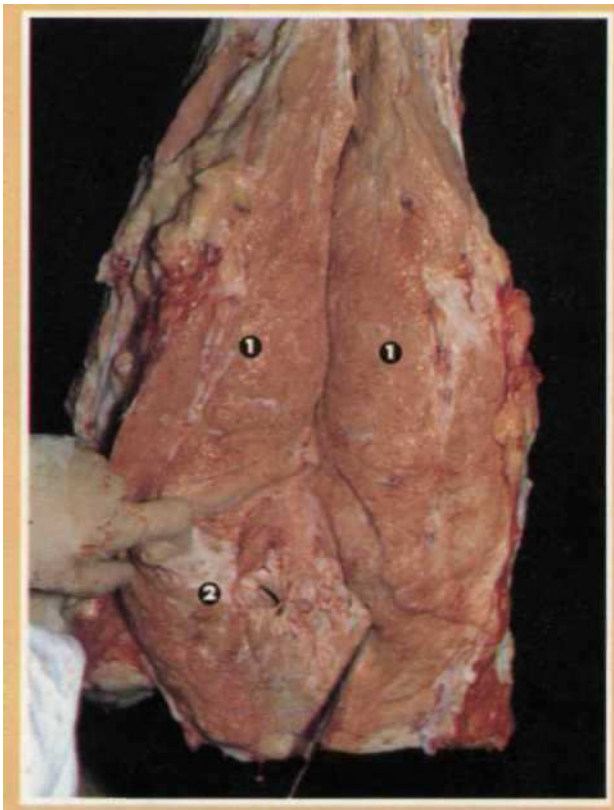
Εικόνα 37: Βοοειδές: Πλ.ευμό και περιτόναιο
Οπτική εξέταση

Εικόνα 38: Μήτρα, οπτική εξέταση. (1) σώμα της μήτρας, (2) σάλπιγγες της μήτρας, (3) ωοθήκες, (4) ουροδόχος κύστη.

Εικόνα 39: Μαστός, ψηλάφηση. (1) μαστικός αδένας, (2) μαστικά λεμφογάγγλια

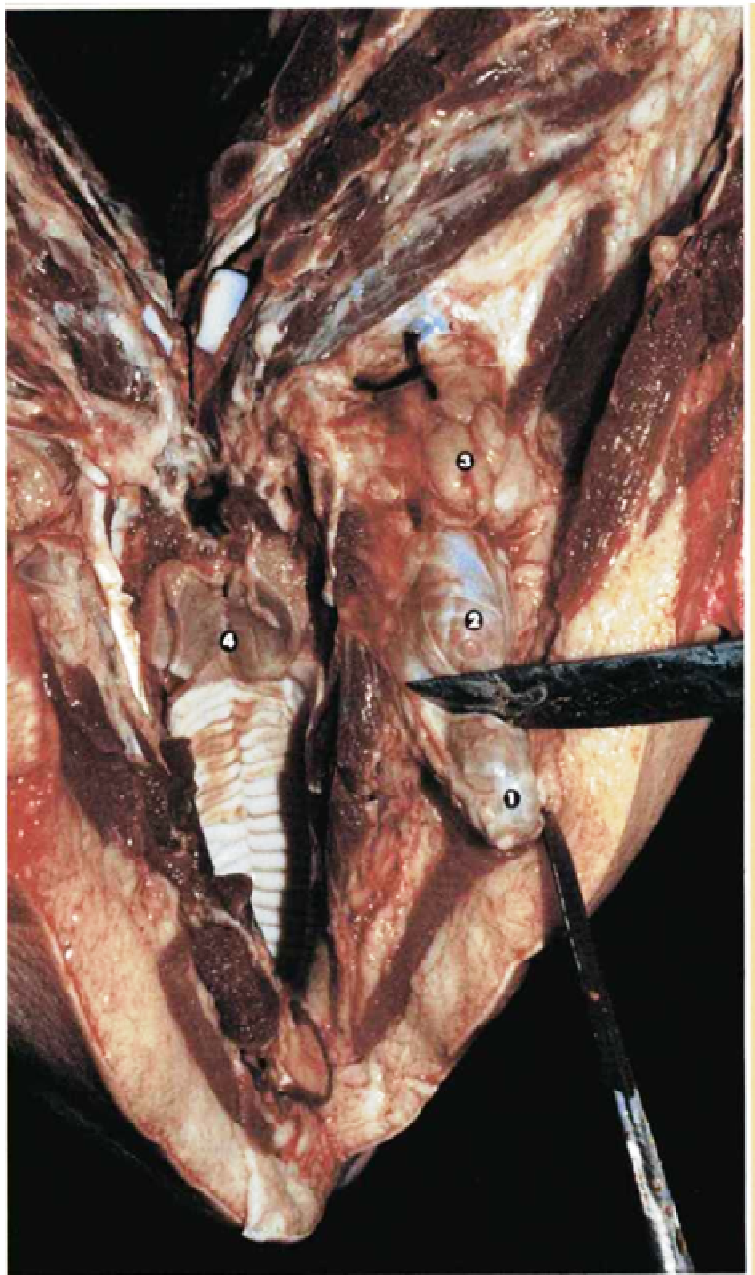

Εικόνα 40:Μαστός: Άνοιγμα μέχρι τους γαλακτοφόρους μαστούς. (1) μαστικό παρέγχυμα, (2) γαλακτοφόροι πόροι.

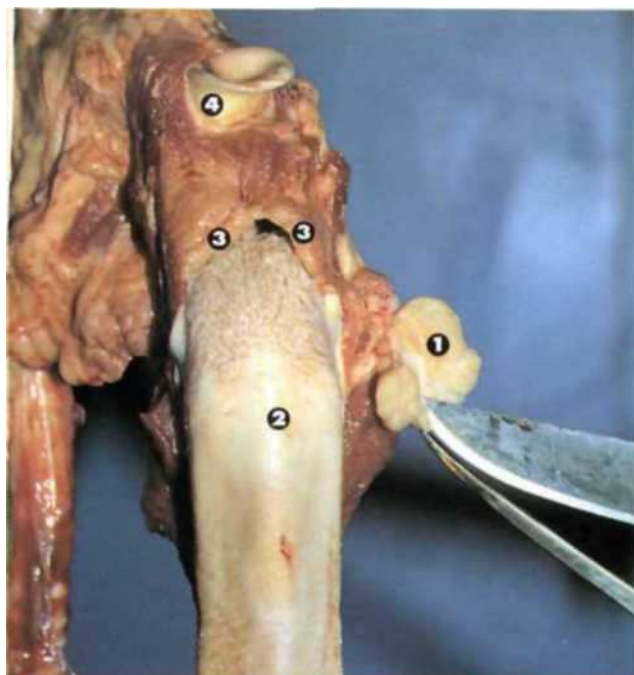

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

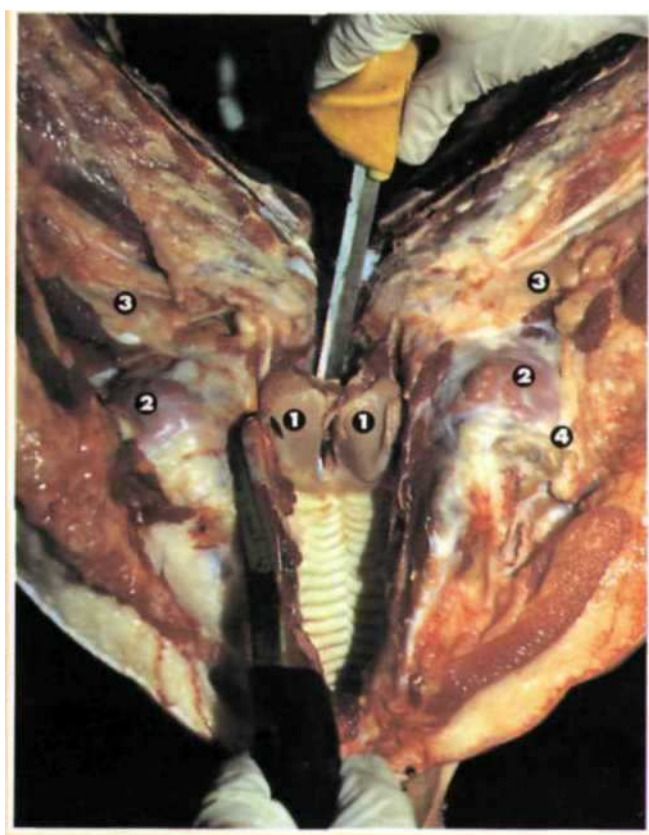
Μεθοδολογία κρεοσκοπικής εξέτασης χοίρων στο σφαγείο

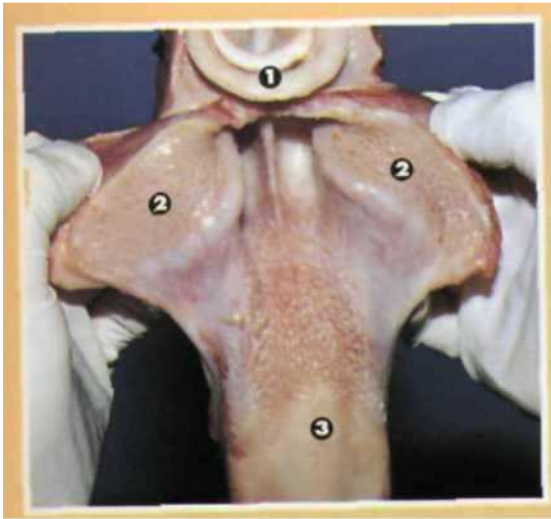
Εικόνα 1: Χοίρος , Υπογνάθιο λεμφογάγγλιο (ή γναθικό). Μετά την τομή του λαρυγγιού και την διαδοχική αφαίρεση της γλώσσας, το λεμφογάγγλιο φαίνεται δίπλα στον γναθικό σιελογόνο αδένα. Η τομή γίνεται πιο εύκολα με την χρήση μικρού γάντζου. (1) γναθικό λεμφογάγγλιο, (2) γναθικός αδένας, (3) θύμος αδένας, (4) αμυγδαλές.

Εικόνα 2: Χοίρος. Υπογνάθιο λεμφογάγγλιο.
 Διαφορετικές τεχνικές αφαίρεσης της γλώσσας μπορεί να προκαλέσει την απομάκρυνση του υπογνάθιου λεμφογάγγλιου από το κεφάλι. Στην περίπτωση αυτή, η αναζήτηση του λεμφογάγγλιου γίνεται στον διπλανό λιπώδη ιστό. (1) υπογνάθιο λεμφογάγγλιο, (2) γλώσσα, (3) αμυγδαλές, (4) επιγλωττίδα.

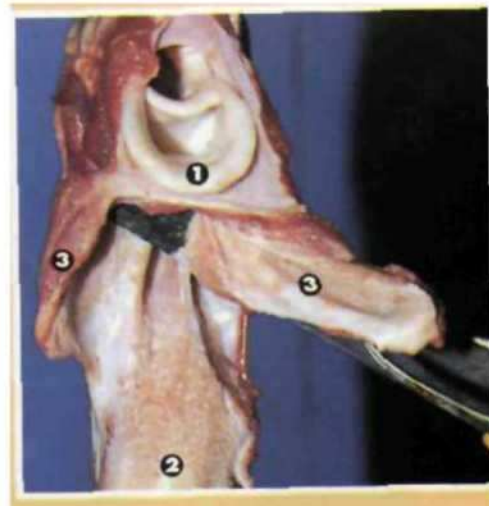

Εικόνα 3. Χοίρος, αμυγδαλές. Βρίσκονται σε αντιστοιχία με την μαλακή υπερώα και αφαιρούνται εύκολα με την χρήση κατάλληλου γάντζου. (1) Αμυγδαλές, (2) γναθικός αδένας, (3) θύμος αδένας, (4) υπογνάθιο λεμφογάγγλιο.

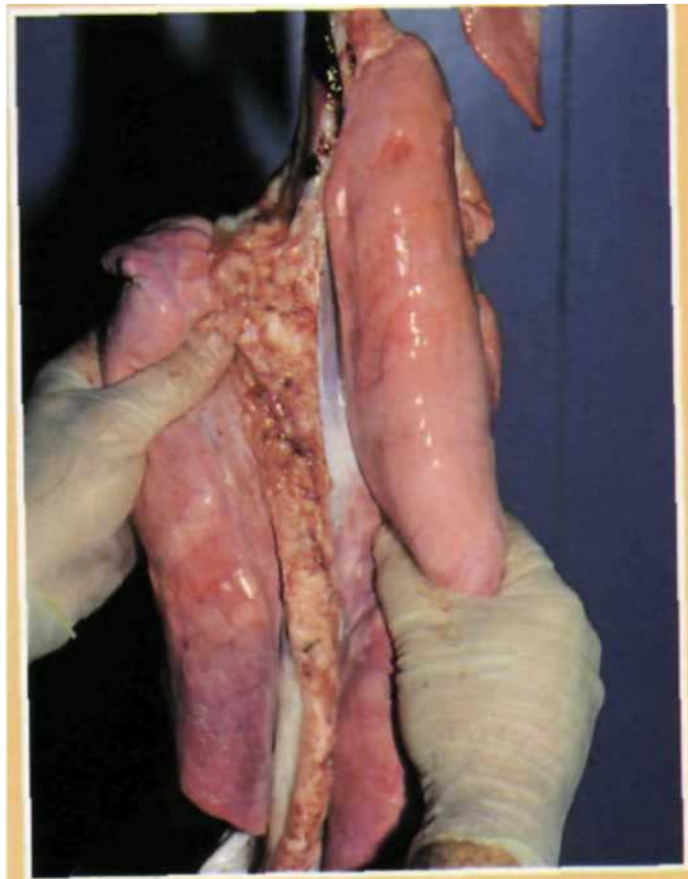
Εικόνα 4: Χοίρος, Αμυγδαλές. Διάφορες τεχνικές σφαγής, μπορούν να προκαλέσουν την μερική ή ολική αφαίρεση μαζί με την γλώσσα.

(1) επιγλωττίδα, (2) Αμυγδαλές, (3) Βάση της γλώσσας.

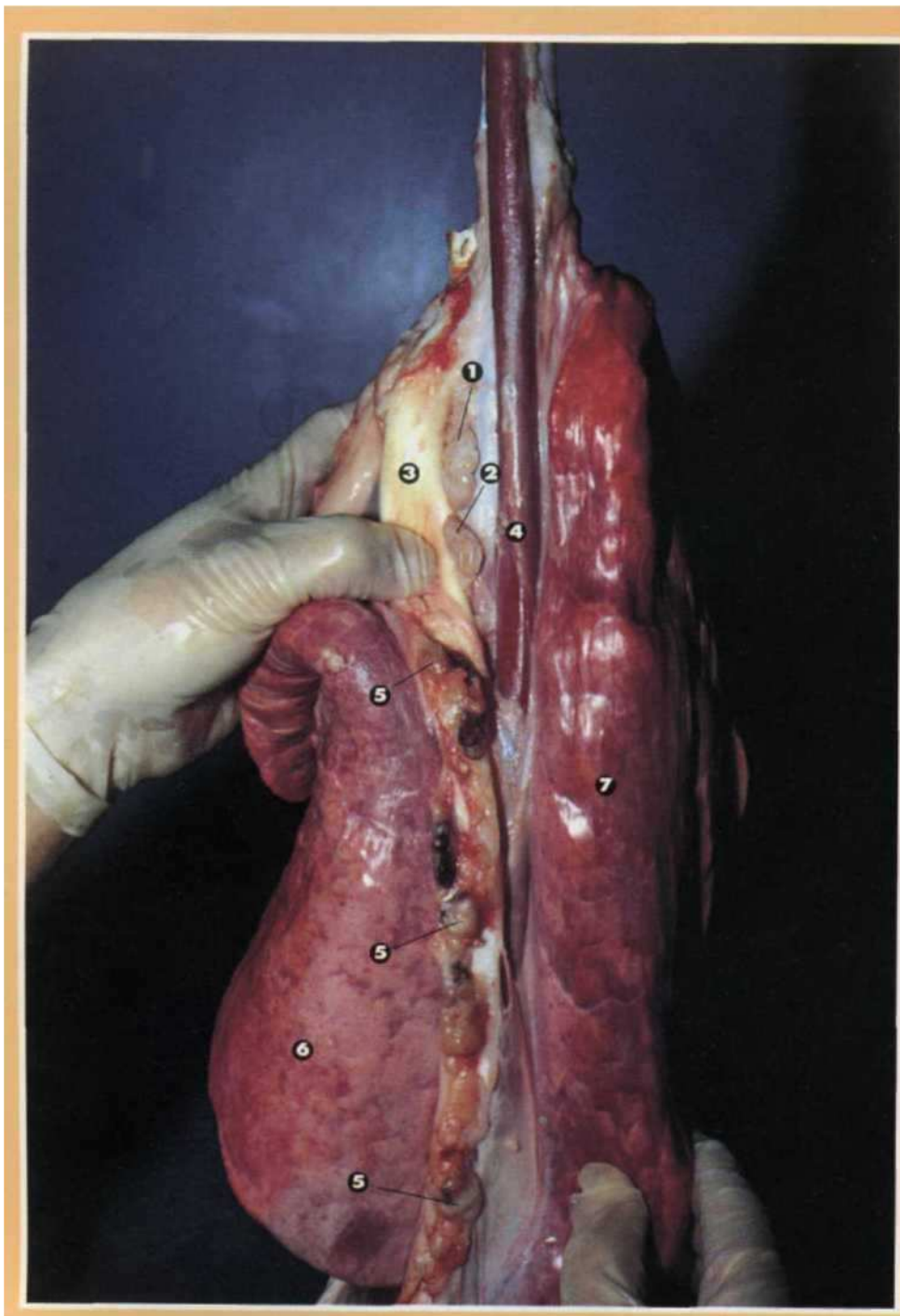

Εικόνα 5 : Χοίρος, αμυγδαλές, Αφαίρεση.

(1) Επιγλωττίδα, (2) Γλώσσα, (3) αμυγδαλές

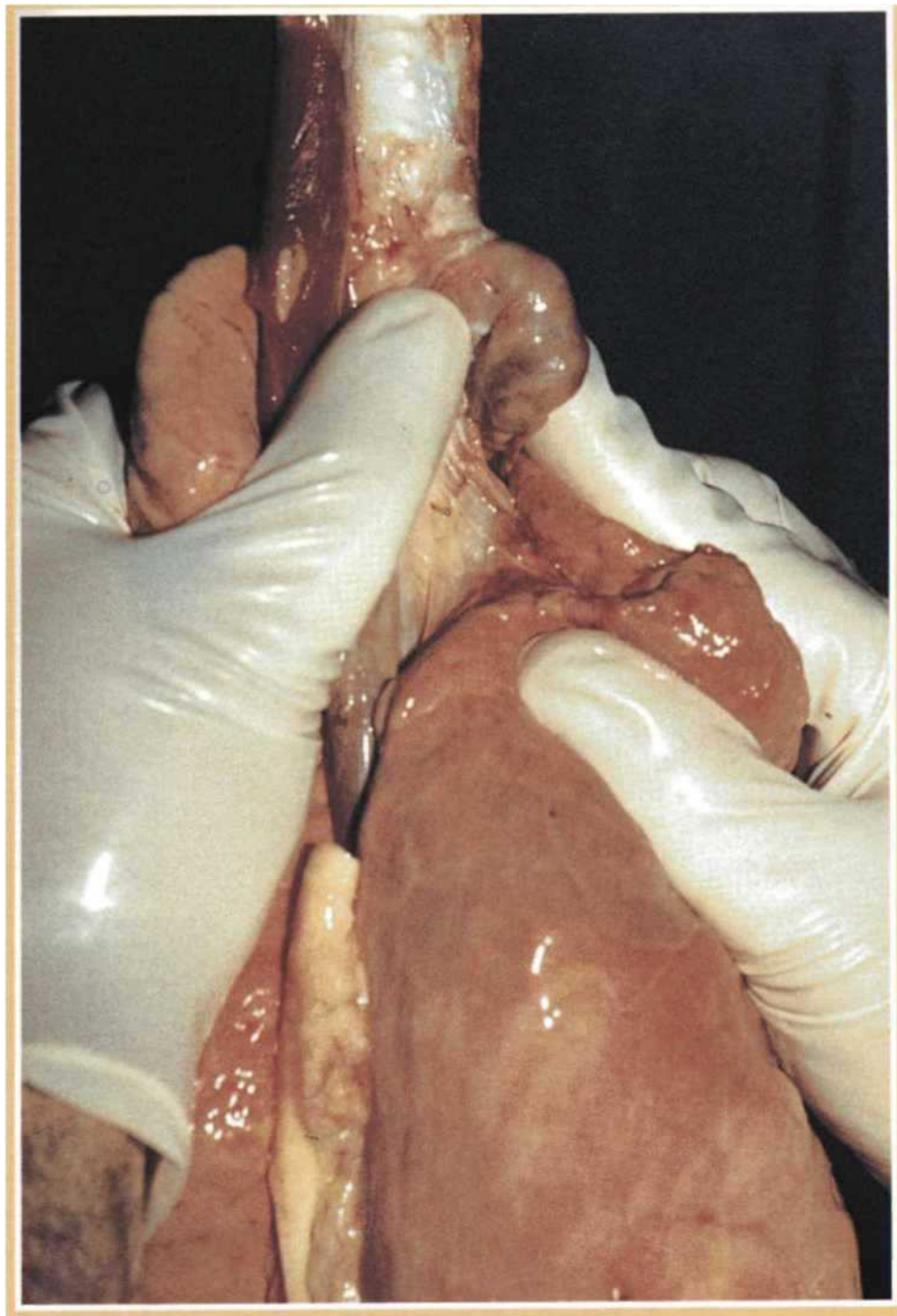

Εικόνα 6: Πνεύμονες, ψηλάφηση

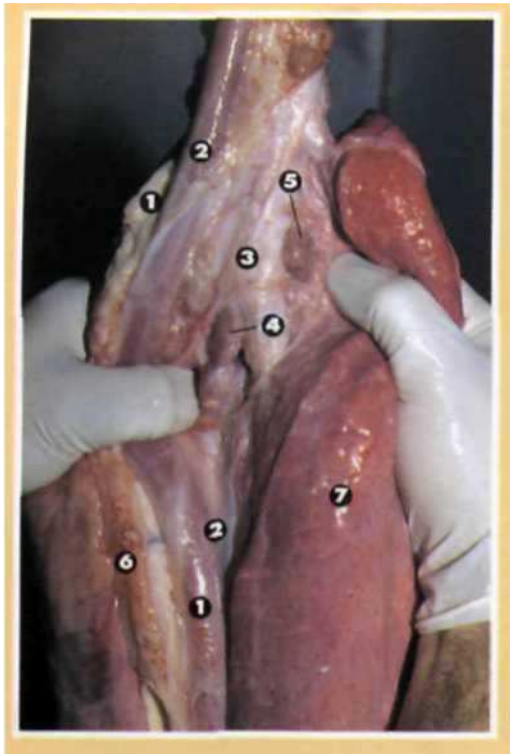

Εικόνα 7: Αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο και κάτω μεσοθωράκιο. Το τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο αποκαλύπτεται τραβώντας προς τα αριστερά το τόξο της αορτής. Το κάτω μεσοθωράκιο λεμφογάγγλιο βρίσκεται μεταξύ του αορτικού τόξου και του οισοφάγου, αλλά συχνά είναι συνδεδεμένο με το αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο.

(1) Αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (2) ακραίο μεσοθωράκιο λεμφογάγγλιο, (3) αορτικό τόξο, (4) οισοφάγος, (5) αορτοπνευμονικά λεμφογάγγλια, (6) αριστερός πνεύμονας, (7) Δεξιός πνεύμονας.

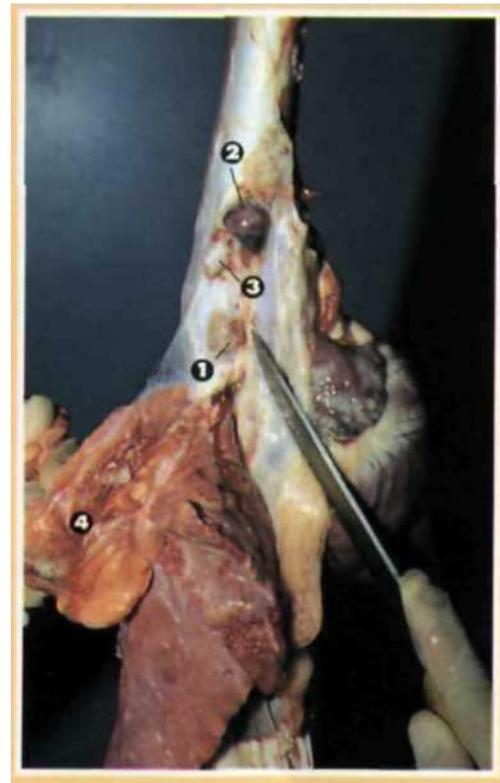

Εικόνα 8: Άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο: Βρίσκεται στην γωνία που σχηματίζεται από την τραχεία και τον δεξιό κορυφαίο λοβό.

Εικόνα 9:Λεμφογάγγλια τραχειοβρογχικά μέσο και δεξιό. Το μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο εντοπίζεται στην γωνία που σχηματίζεται από την διχάλα της τραχείας, τραβώντας με δύναμη προς τα αριστερά την αορτή και τον οισοφάγο. Το δεξί τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο είναι τοποθετημένο μεταξύ του κορυφαίου λοβού και του μέσου λοβού του δεξιού πνεύμονα.

(1) Αορτή, (2) οισοφάγος (3) Διχάλα της τραχείας, (4) Μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (5) δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (6) αριστερός πνεύμονας, (7) δεξιός πνεύμονας.

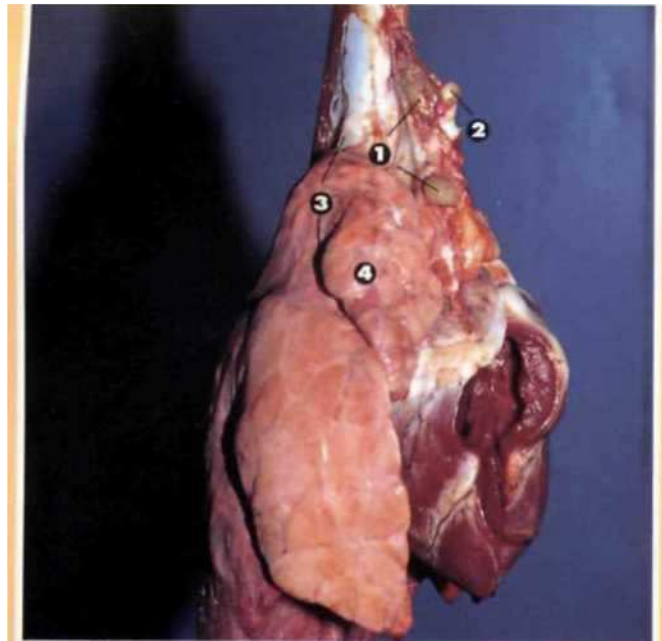

Εικόνα 10: Δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο. Συνήθως είναι προσιτό μόνο μετά την απομάκρυνση του κορυφαίου λοβού.

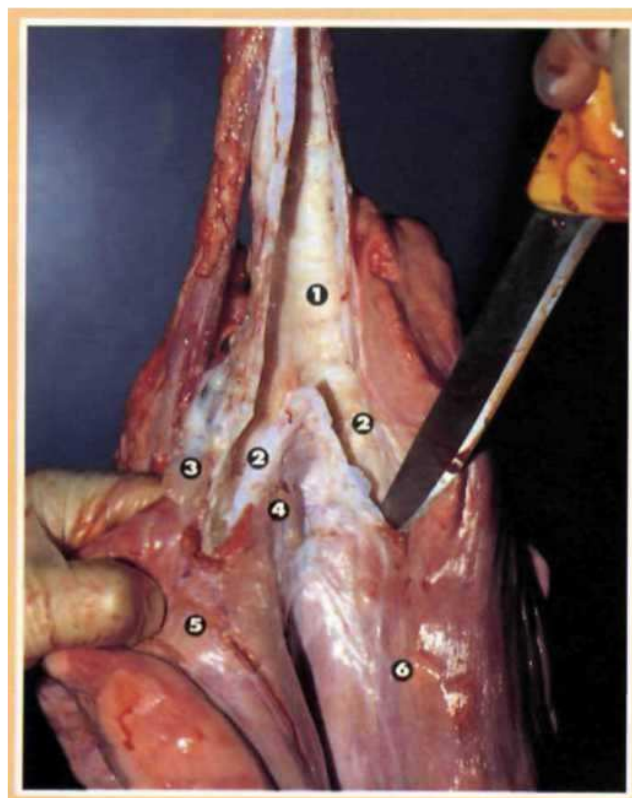
(1) δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (2) άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (3) βρόγχος επιαρτηριακός, (4) κορυφαίος λοβός του δεξιού πνεύμονα.

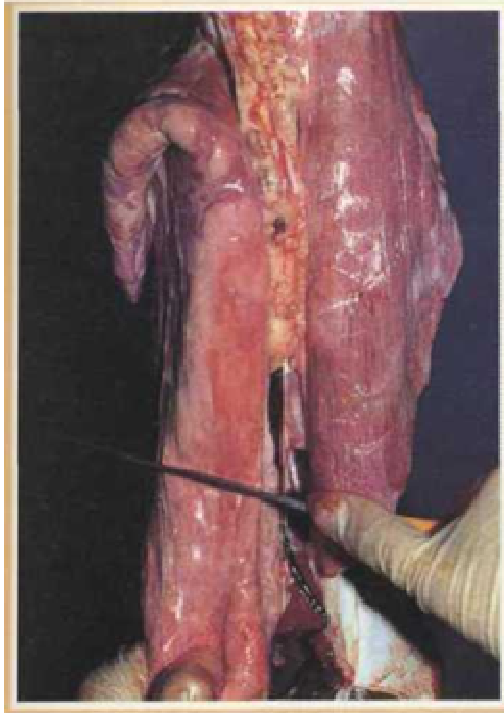
Εικόνα 11:Σύμπλεγμα τραχειοβρογχικών λεμφοαγγλίων, όπως εμφανίζονται μετά την απομάκρυνση του κορυφαίου δεξιού λοβού και την αποκόλληση από τους πνεύμονες των κυριότερων βρόγχων. (1) αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο και κάτω πνευμονικό διάφραγμα, (2) άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (3) δεξιό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (4) μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (5) τραχεία, (6) επιαρτηριακός βρόγχος, (7) αριστερός βρόγχος, (8) δεξιός βρόγχος.

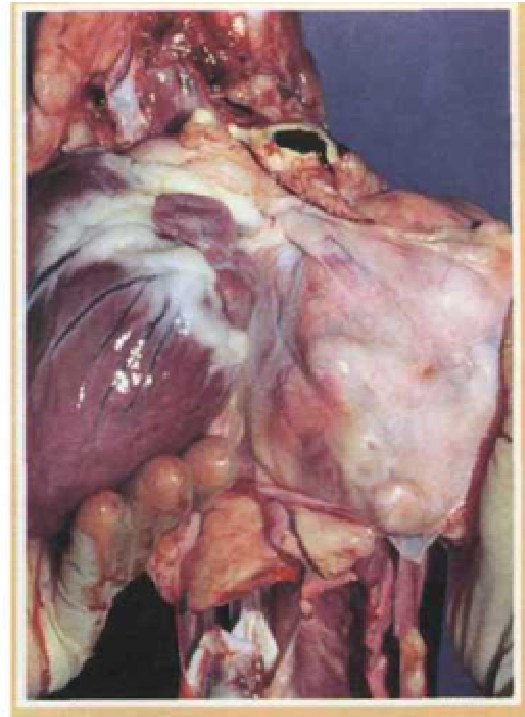
Εικόνα 12: Άνω μεσοθωρακικά λεμφογάγγλια. Συχνά είναι κρυμμένα από πρήγματα αίματος που σχηματίζονται μετά από την αφαίμαξη. (1) άνω μεσοθωρακικά λεμφογάγγλια, (2) βραγχειοκεφαλικός κορμός της αορτής, (3) άνω τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (4) κορυφαίος λοβός δεξιού πνεύμονα.

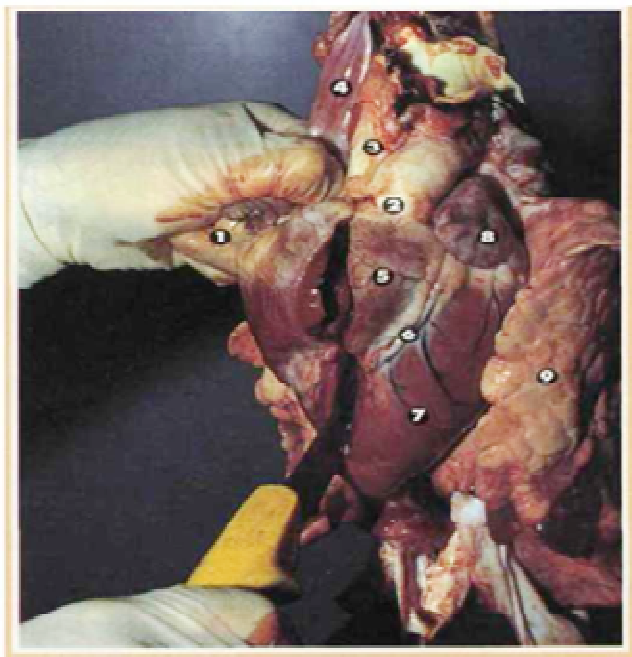
Εικόνα 13: Τραχεία και κυριότερες διακλαδώσεις των βρόγχων, άνοιγμα (1) Τραχεία, (2) διακλαδώσεις βρόγχων, (3) αριστερό τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (4) μέσο τραχειοβρογχικό λεμφογάγγλιο, (5) αριστερός πνεύμονας, (6) δεξιός πνεύμονας

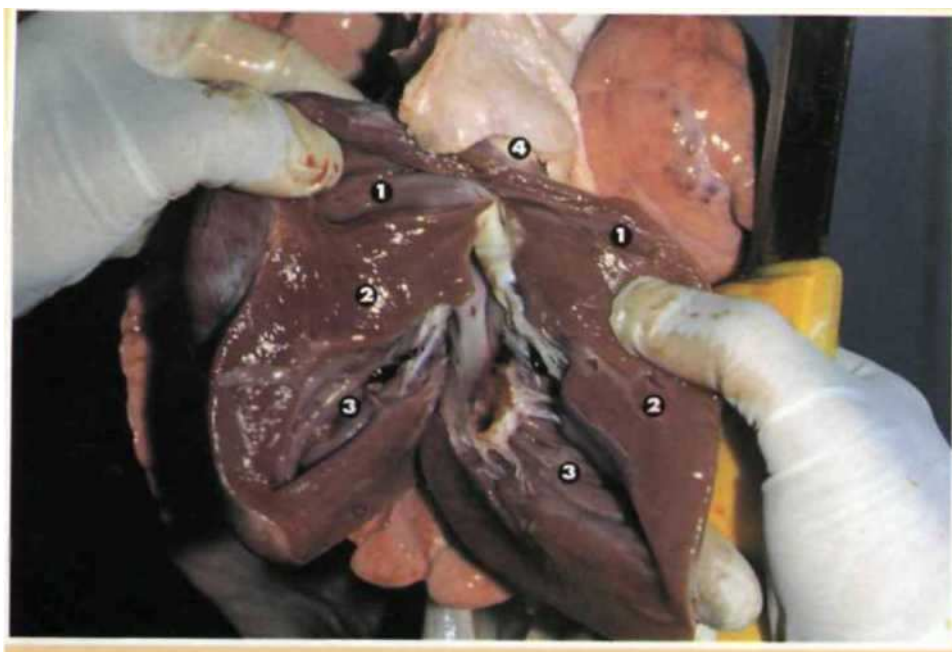
Εικόνα 14: Πνεύμονες, τομή

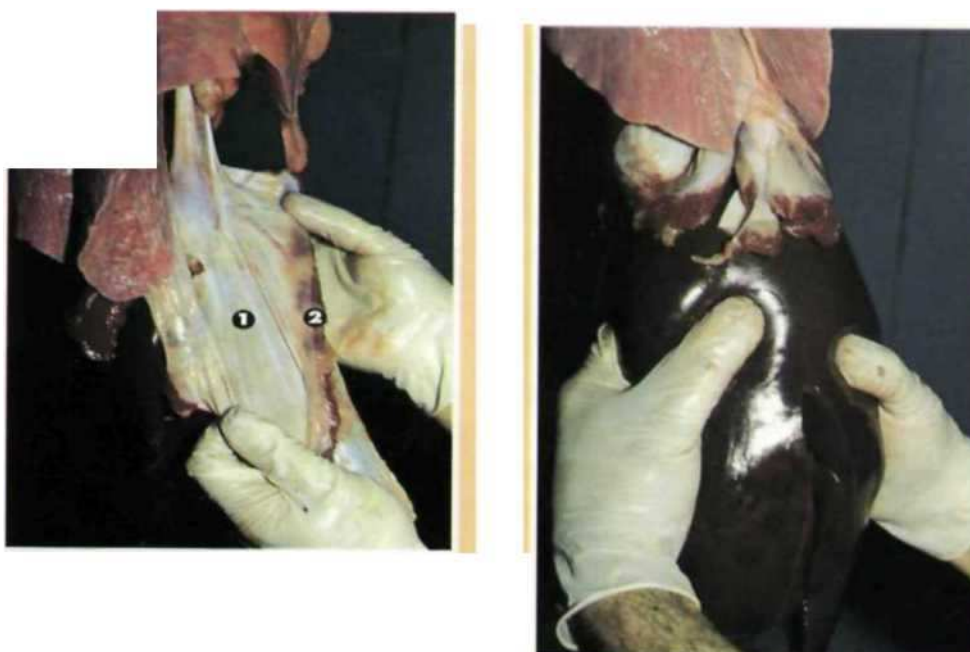
Εικόνα 15: Περικάρδιο και καρδιά, οπτική εξέταση.

Εικόνα 16: Καρδιά: τρόπος τομής. (1) Δεξιός κόλπος, (2) πνευμονική αρτηρία, (3) αορτή, (4) φλέβα μεγάλης καρδιάς, (5) δεξιά κοιλία, (6) αριστερή επιμήκης μεσοκοιλιακή αύλακα (7) αριστερή κοιλία, (8) αριστερός κόλπος, (9) κορυφαίος λοβός του αριστερού πνεύμονα.

Εικόνα 17:Κοιλία και μέσο κοιλιακό διάφραγμα, οπτική εξέταση. (1) δεξιά κοιλία, (2) μέσο κοιλιακό διάφραγμα, (3) αριστερή κοιλία, (4) πνευματική αρτηρία.

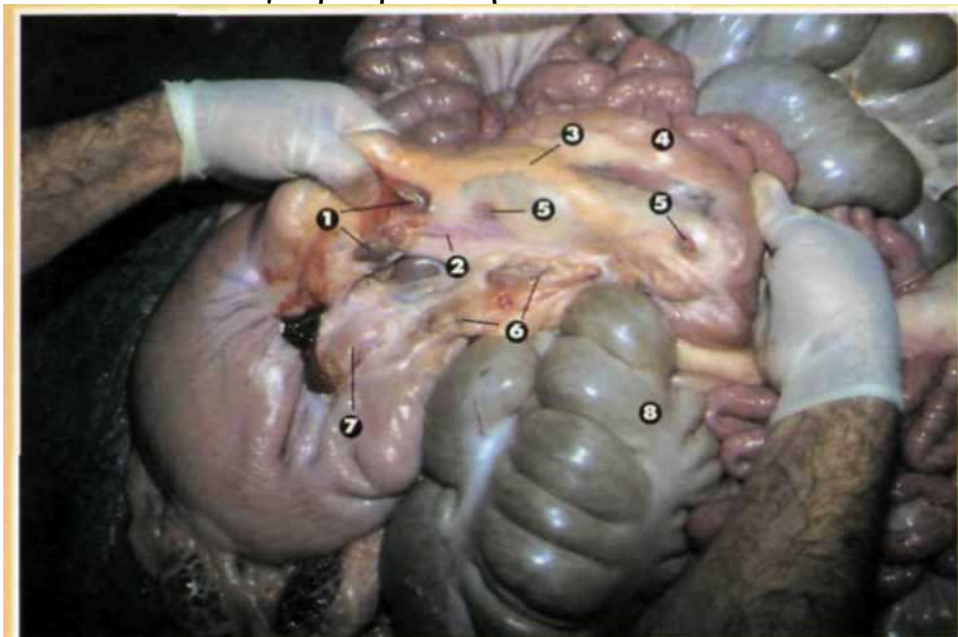

Εικόνα 18: Διάφραγμα, οπτική εξέταση. (1) τενοντώδες τμήμα (2) μυϊκό τμήμα

Εικόνα 19: Ήπαρ, ψηλάφηση

Εικόνα 20: Χοίρος: πυλαία λεμφογάγγλια. Τα πυλαία λεμφογάγγλια, στην φάση του εκσπλαχνισμού, συχνά αφαιρούνται μαζί με τον γαστρεντερικό σωλήνα.

Εικόνα 21: Χοίρος: Στομαχικά και πυλαία λεμφογάγγλια. Τα στομαχικά λεμφογάγγλια, τρία ή τέσσερα σε αριθμό, βρίσκονται κοντά στο εκκόλπωμα του στομάχου. Όταν τα πυλαία λεμφογάγγλια δεν αφαιρούνται μαζί με το συκώτι, βρίσκονται στην μικρή κοιλότητα του στομάχου, στα πλάγια της πυλαίας φλέβας. (1) πυλαία λεμφογάγγλια, (2) πυλαία φλέβα, (3) πάγκρεας, (4) δωδεκαδάκτυλο, (5) λεμφογάγγλια παγκρεοδωδεκαδακτυλικά, (6) στομαχικά λεμφογάγγλια, (7) οισοφάγος, (8) τυφλό έντερο.

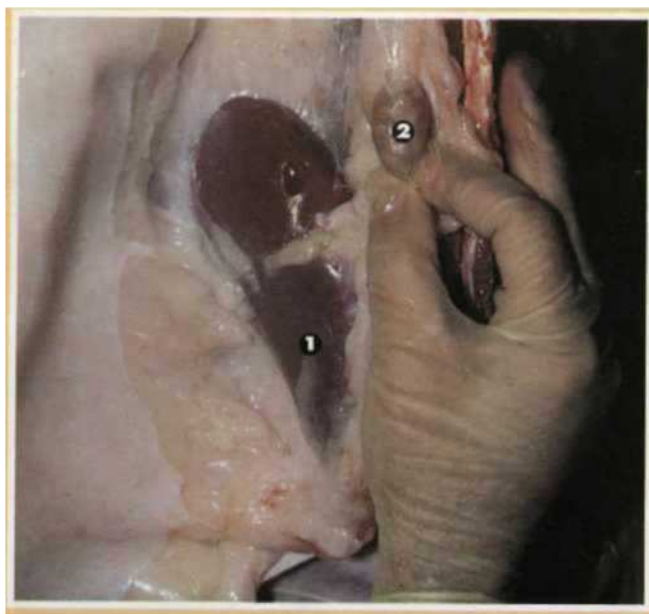
Εικόνα 22: Χοίρος: Μεσεντέρια λεμφογάγγλια : ψηλάφηση. (1) νηστιδικό, (2) μεσεντέρια λεμφογάγγλια, (3) κόλον.

Εικόνα 23: Μεσεντέρια λεμφογάγγλια. Βρίσκονται κοντά στην απόληξη του ειλεού στο τυφλό. (1) τυφλό, (2) ειλέος, (3) λεμφογάγγλια ειλεοκολικά, (4) κόλον.

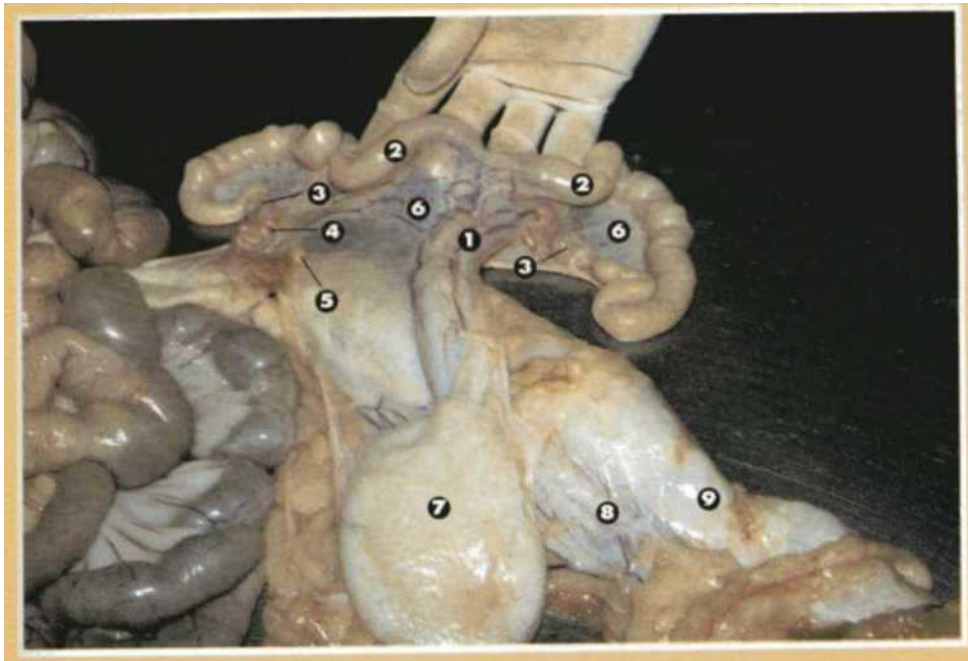
Εικόνα 24: Σπλήνας, ψηλάφηση.

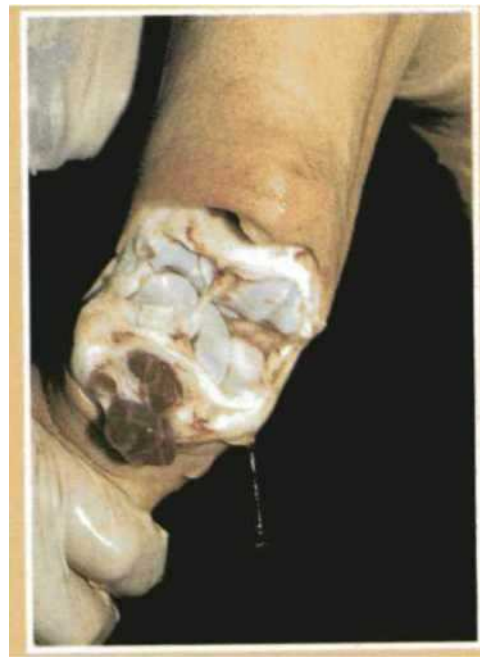
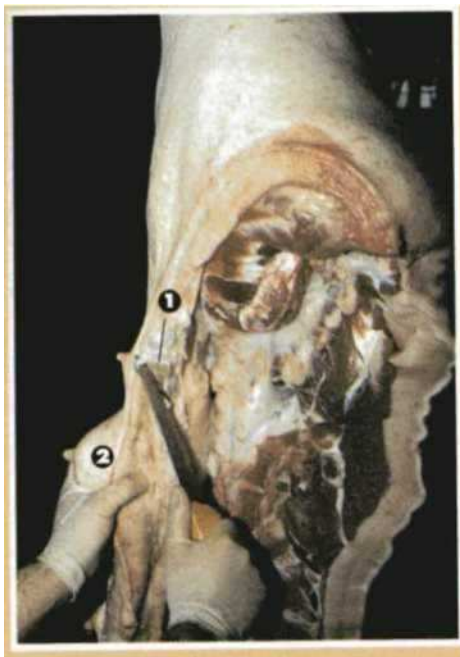
Εικόνα 25:Νεφρός και νεφρικό λεμφογάγγλιο, οπτική εξέταση. Το λεμφογάγγλιο, βρίσκεται στο περινεφρικό λίπος, μεταξύ του στομίου του νεφρού και της σπονδυλικής στήλης, και μπορεί να έχει πολύ μικρές διαστάσεις. (1) νεφρός, (2) νεφρικό λεμφογάγγλιο.

Εικόνα 26: Πλευρά και περιτόναιο, οπτική εξέταση

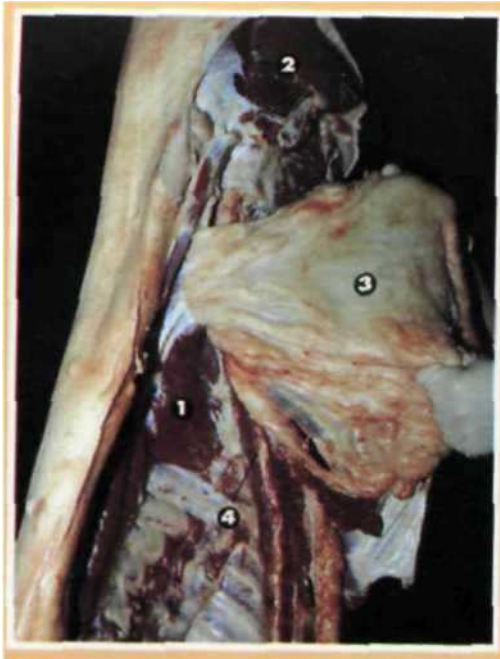

Εικόνα 27: γεννητικά όργανα θηλυκού. (1) Σώμα της μήτρας, (2) κέρατα της μήτρας, (3) ωοθήκες, (4) σάλπιγγα μήτρας, (5) λεμφογάγγλιο μήτρας, (6) πλατύς σύνδεσμος της μήτρας, (7) ουροδόχος κύστη, (8) κόλπος, (9) ορθό.

Εικόνα 28: οπτικός έλεγχος των μαστών και τομή των επιφανειακών βουβωνικών λεμ φογάγγλειων. (1) λεμφογάγγλιο βουβωνικό, (2) μαστός.

Εικόνα 29: Χοίρος, άνοιγμα της άρθρωσης και εξέταση του αρθρικού υγρού.

Εικόνα 30:Εξέταση των προσαγωγών μυών του μηρού, των μυών των κοιλιακών τοιχωμάτων και των ψοϊκών μυών, μετά από αποκόλληση του λιπώδους ιστού. (1) κοιλιακοί μύες, (2) προσαγωγήιμύες του μηρού, (3) λιπώδης

ιστός του κοιλιακού τοιχώματος μετά την αποκόλληση, (4) ψοϊκός μύς.

Εικόνα 31: Χοίρος: λήψη τεμαχίου της στήλης του διαφράγματος για την ανασήτηση

